

Werken. Deel 10. Alleen in de wereld. Deel 1

August Snieders

bron

August Snieders, *Werken. Deel 10. Alleen in de wereld. Deel 1*. Maatschappij 'Voor God en 't Volk', Antwerpen 1925

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/snie001alle02_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

AAN MIJNEN SCHOONBROEDER

Mr RENÉ DE MAERTELAERE

ADVOKAAT BIJ DE BALIE VAN ANTWERPEN WORDT DIT VERHAAL UIT
HOOGACHTING EN GENEGENHEID OPGEDRAGEN.

I.

Voor den poppenwinkel.

't Is nog in den aanvang der maand Mei.

Buiten Antwerpen is het reeds lente, want alle boomen zijn 'omdonst' door een licht teêr groen, eenige stijfkoppen zooals de eik en de beuk uitgezonderd, die nog schijnen te mokken tegen het zonneke, en nog een tijdje willen voortslapen.

Aan de takjes der abrikozen- en perzikboomen tintelen rozenroode stippels, en de peren- en kersenboomen zijn door wit gebloemte omsneeuwd, doch 't is geen koud, ijzig en onvruchtbaar gebloemte gelijk dat van den winter.

In de stad ziet men echter niets van alle die kleine wonderen.

Het zonneke is wel is waar warmer dan voor eenige weken, doch nog niet zòò warm dat men den dikken overjas uitlaat; 's avonds en 's morgens waait er nog een scherp-koude wind door de straten, en deze doet ons de uitgespreide hand beschermend op de borst leggen, het hoofd bukken, de wenkbrauwen fronsen, alsof we gelijk een stier storm moesten loopen, wanneer we den hoek van een straat omkeeren.

Brrr! 't is nog geen zomer.

Als het avond wordt en er buiten niets meer te zien

is dan donkere schaduwen, eene halve of heele maan, en zoo wat vermorzeld kristal, dat tegen den blauwen hemel gestrooid is, ontstaat er eene soort van kunstmatigen zomer in de stad.

Dan pinken er honderd, duizend lichten op de leien en singels, in de straten en op de pleinen, en 't is of in ieder huis, beneden, de bewoner een straal van de zon heeft weten achter te houden, om er 's avonds meê te pronken en van den nacht dag te maken.

Achter de groote glasramen der winkels liggen de prachtigste voorwerpen die men bedenken kan, ten toon gespreid; in den helderen glans der gaz-zon schitteren duizenden kleuren, blinken gouden, zilveren en vergulde snuisterijen, verspreiden de geweven stoffen hare donkere glansen, die in de kronkels, in breede en diepe schaduwen, verloren gaan - en alle die schoonheden worden nog door de weêrkaatsing van het spiegelglas vergroot en vermeerderd.

Eene stad moet bij avond gezien worden: - dan krijgt al wat niet bijzonder frisch meer is, door de schemering of het tooverende licht, een beter aanzien; dan, in den glans van dat licht, blikkert het kristal als diamant en werpt vuren uit, die zelfs de aandacht van den besten kenner in diamantvuur, een oogenblik tot zich trekken.

's Avonds sleept de schittering ons meê, en als men niet te veel haast heeft, gaat men wat langzamer dan gewoonlijk over het gaanpad; ziet men al slenterend naar de uitgestalde pracht, en houdt zelfs wel eens eenige oogenblikken bij dit of dat voorwerp stil.

Wat eindelooze wereldtentoonstelling en hoeveel verscheidenheid zien wij bij elken stap!

Op den winkel met de blinkendste stoffen, bloemen en pluimen voor onze vrouwen, volgt onze donkere en kleurlooze lakenwinkel - een wezenlijk rouwhuis; naast den prachtigen poppenwinkel, het paradijs der kinderen,

vertoonen zich onze moorddadige geweeren, dolken messen en kneukelijzers - die wapens tegen zekere 'beschaafde' heeren; verder verschijnt de prozaïsche porcelein- en glazenwinkel naast het spiegel- en luchtermagazijn in het groot, gelijk de juweelerij, verder de straat in, flikkert en tintelt in het klein.

Dit doet aan de glinstering van den waterplas denken, vergeleken bij die van de ster, die boven ons in het blauwe uitspansel glimt, gelijk het juweel hier op het blauw fluweel der doozen.

Naar dat alles ziet de man niet die over het gaanpad treedt, en dien wij nu eens tusschen de donkere menigte zien verdwijnen, om verder weêr een oogenblik te verschijnen.

Als de man in het licht treedt, bemerken wij dat hij oud is, ten minste de haren die onder den hoedrand - een lage vilten hoed met breede randen - uit komen, en in tamelijk lange krullen op den kraag van den mantel vallen, zijn reeds grauw-wit.

Een mantel? Ja, hij draagt een mantel, dien niemand in onzen tijd nog draagt, en die onder de kin met een stalen gesp of haak is vastgemaakt.

Wat 't aangezicht betreft, dit is zeer kenmerkend: de oogen bewegen zich zelden en worden door lange en dikke wenkbrauwen beschaduwd - dat is het woord, want die wenkbrauwen steken inderdaad als luifels vooruit.

De wangen zijn eenigszins ingevallen, dus hoekig, en wat het meeste tot de stuursche, harde, met een woord onvriendelijke uitdrukking van het gelaat bijdraagt, is, dat het beneden gedeelte der kin tamelijk scherp vooruit komt.

Die laatste bijzonderheid en het donkere oog, doen bij den eersten oogslag aan den grimmigen spitshond denken, die u bijten wil.

De man houdt zich, zegden wij, niet bezig met wat

rondom hem gebeurt, hij ziet recht voor zich uit en wil blijkbaar - naar huis.

Misschien is de uitdrukking van zijn gelaat zoo barsch, zoo onwillig, zoo onhebbelijk, omdat hij zooveel zig-zags over het gaanpad moet beschrijven, ter oorzake van het groot getal wandelaars.

Wij moeten echter opmerken, dat, als hij in een gedeelte der straat gekomen is waar het minder druk wordt, zijn gelaat zich daàrom niet opheldert: die norsche uitdrukking moet hem dus eigen zijn, moet in zijn wezen vergroeid en de weerspiegeling van zijn gemoed zijn.

‘N'avend, Mijnheer Golden!’ zegt een klein meisje, met eene blauwe kartonnen doos deels onder het manteltje verborgen, en op het oogenblik dat het de winkelkas verlaat, waar een aantal poppen frisch, blozend en blijkbaar erg met zich zelve ingenomen, zijn ten toon gesteld.

De oude man ziet nu ter zijde, doch schijnt niet vriendelijker gestemd; want het komt ons voor dat zijn lange wenkbrauwen nog meer gefronsd worden. Hij knikt echter en wil zijnen weg voortzetten; doch neen! hij blijft staan en zegt:

‘Kent gij mij?’

Het kind, een schoon kind, met lange ravenzwarte haren en flink open oog, staart den ouden man vrijmoedig en vriendelijk aan, en knikt herhaalde malen.

‘En wie zijt gij dan?’ vraagt hij.

‘Ik ben Claudine Daliski, die juist tegenover u woont.’

De oude man schudt het hoofd, als wil hij zeggen ‘onbekend’; zich plotseling bezinnende, vraagt hij nog:

‘Zijt gij het dochterke van den poolschen taalmeester?’

Het kind knikt andermaal,

‘En wat doet gij hier zoo laat?’

‘Ik zag naar die schoone poppen, en ik dacht toen ik u zag....’

‘Ja, wat dacht gij zoo al?’

‘Dat als ik Mijnheer Golden was, die men zegt zoo rijk te zijn, en gij de kleine Claudine, die niets heeft, ik u eene schoone pop kocht.’

De stuursche man ziet het kind scherp, haast boos aan. Zooveel vrijmoedigheid, zooveel stoutheid, zooveel onbeschaamde indringing...

Neen, aan die leelijke dingen denkt hij niet, omdat zij bij niemand die het schoone kind zag, zouden opgekomen zijn; de man vindt integendeel het denkbeeld zeer aardig; maar hij is boos jegens zichzelf en begrijpt niet hoe hij eene halve seconde naar het gesnater van dat vreemde kind luistert.

‘Mijnheer Golden is niet rijk,’ zegt hij met nadruk, ‘en gij schijnt mij toe een stout ding te zijn!’ doch dit laatste gezegde is niet gemeend.

Het kind wordt bang, en altijd den man met groot en strak gespannen oog aanstarende, zegt het:

‘Iedereen zegt dat gij een boos man zijt, en ik zal het nu ook moeten zeggen. Ik zou uwe pop niet eens willen.’

‘Niet willen?... Nu *wil* ik u eene pop geven.’

‘Neen, ik zal ze niet nemen.’

‘Ik wil niet dat gij denkt dat ik een boos man ben.’

‘Dan zal ik het toch denken, want gij hebt mij bang gemaakt, en ik zegde dat van de pop alleen maar om te lachen.’

‘Welnu, Claudine, wilt gij mij genoeg doen?’

Het kind ziet den ouden man donker aan, en zet een morkkend gezichtje.

‘Nu beter: als gij Mijnheer Golden waart en ik Claudine, gaaft gij mij eene pop; maar als ik nu weêr Mijnheer Golden was en gij weêr Claudine waart, wat zoudt gij mij dan wederkeerig geven?’

Claudine trekt de schouders op en zegt:

‘Ik heb niets te geven.’

‘Niets? Dat is weinig.’

‘Nu, dan zou ik moeten zeggen dat gij een braaf man waart, en ik gaf u twee kussen.’

‘Kom, ik geef u eene pop.’

De stuursche man neemt het kind bij de hand en gaat den winkel binnen.

‘Kies nu maar,’ zegt hij en werpt te gelijker tijd een goudstuk op de toonbank, en nadat Claudine hare oogen van deze op gene pop, die haar allen schijnen toe te lachen, heeft laten gaan, wijst zij er met haar vingerke eene, die haar bijzonder bekoort - eene groote dame met blozende wangen, lachend en welvarend gezicht, witte tandjes, lang blond haar en prachtig in 't blauw en in 't wit gekleed.

De koopvrouw reikt, met een bemoedigend woord en een lachje dat ze van de poppen schijnt afgeleerd te hebben, de uitgekozene dame aan het kind.

‘Ik wil niet weten wat ze kost,’ zegt de oude man plotseling; ‘leg mij in de hand wat gij mij weêr te geven hebt.... zoo... wel..., ik dank u!’ en hij steekt zonder na te tellen het geld in den zak.

‘Nu,’ zegt de kleine, ‘nu geef ik u ook twee kussen’ - en zij doet het, hetgeen de koopvrouw doet glimlachen en zij moet gewis in het hoekske van het linker oog, links, eene traan voelen opwellen, want ze brengt haar linker wijsvinger ook naar dat linker hoekske,

Is de oude man bewogen om die reine, lieve, kinderlijke woorden en de kussen van die reine, lieve, kinderlijke lippen? Het schijnt niet zoo. Toch heeft hij zich, na eenig tegenstribbelen, voorover gebogen, om het kind, dat zich op de teentjes uitrekt, gelegenheid te geven hem te kussen. Niettemin is de uitdrukking van zijn wezen nog altijd even stuursch, zelfs nu nog barscher en stuurscher.

't Is op zijn uiterlijk, of inwendig eene stem zegt: 'Maar wat al dwaasheden begaat gij toch, Thomas Golden? Wordt ge nu kindsch in uwen ouden dag?'

De man betreurt zijn geld niet, neen! maar hij meent, door die ontvangst en verwelkomst van dat kind, als het ware zijne grondbeginsels, zijne overtuiging te hebben te kort gedaan.

Hij zou dan ook willen heengaan; doch de kleine, altijd met de groote pop in de twee armen en aan haar hartje geklemd, blijft trouw naast hem trippelen, en de man heeft zelfs, hij weet niet hoe, de kartonnen doos in de hand gekregen.

Het meisje spreekt, vraagt, houdt niet op van spreken en vragen; doch Mijnheer Golden zwijgt doodstil en staart strak voor zich uit en op den grond.

'Wat zal Adriana verwonderd staan, als zij die schoone pop ziet!' zegt de kleine. Niet zonder tegenzin zegt de oude man:

'Wie is Adriana?'

'Wel mijne zuster. Maar nog meer verwonderd zal ze zijn, als ze weten zal van wien ik die pop gekregen heb.'

'Zoo? En waarom?'

'Wel omdat zij denkt dat gij zijt..., ja, hoe zegde zij ook...'

'Wel wat zegde zij?'

'Dat gij zijt... menschenhaat en berouw.'

De oude gromt iets dat wij niet verstaan; doch wij meenen dat hij zegt: 'ze kon wel gelijk hebben.'

'Dus spot uwe zuster met mij?' zegt de oude man luid.

'Neen, dat zal Adriana nooit doen.'

'Waarom zegt ze dat dan?'

'Omdat zij meelijden met u heeft, omdat gij zoo alleen zijt, omdat gij nooit met iemand gaat, nooit iemand aanspreekt. Adriana houdt integendeel veel van u en

als de buren kwaad van u zeggen, wil ze dat niet - zeker niet.'

'En wat zeggen de buren dan?'

'Dat gij een vrek, een hartknager, een bieteboom, een kinderdief zijt - en nog al meer; maar ik heb het vergeten.'

'Mij dunkt,' mort Mijnheer Gorden, meer tot zichzelf dan tot Claudine, 'mij dunkt dat dit reeds genoeg is.'

Een fletsche glimlach speelt om zijne lippen en nadenkend stapt hij voort.

'O, wat staan er veel sterren aan den hemel!' roept het kind plotseling uit. 'Zie eens, Mijnheer Golden! Dat zijn, niet waar? de vensterkens die de goede God 's nachts openzet, en langs waar de vogeltjes binnen vliegen, die hier beneden geen dak vinden.'

'Wie heeft u dat gezegd?'

'Adriana.'

Die zuster speelt blijkbaar eene groote rol in het leven van het kind, en de oude man, waarom? dat weet hij zelf niet, wil wel wat meer over haar vernemen.

'Wat doet uwe zuster?'

'Die zal les geven op de piano, doch nu niet; zij is sedert verleden jaar ziek en de booze buurtkinderen, als zij mij willen plagen, zeggen dat ze sterven zal.'

'Neen, neen, dat zal niet.'

'Dan zou zij ook een van die vensterkens binnen vliegen; maar als de goede God de vogeltjes 's morgens vroeg weêr laat uitvliegen, dan laat Hij de zieltjes niet weêrkeeren.'

Er ligt iets bedroefds in den toon der stem van het kind.

'En gij zoudt Adriana niet willen missen?'

'Neen, en vader ook niet.'

'Nu, dat zal ook niet; neen, dat zal niet.'

De man gaat weêr eene poos zwijgend voort; het

kind dwaalt nog altijd met zijne denkbeelden in de sterrenwereld. en als Claudine, bij het omkeeren van den hoek der straat, een stuk der maan aan het blauwe uitspansel ziet, roept ze juichend uit:

‘Mijnheer Golden, Mijnheer Golden, indien ik die schoone maan hadde!’

‘En wat zoudt ge met die schoone maan aanvangen?’

‘Ik maakte er een vlieger van en liep er meê aan een langen draad, door de straten; of neen, ik deed ze dienen voor bollamp.... 's avonds in onze kamer, als vader leest en Adriana piano speelt.... Maar nu speelt ze niet meer, omdat zij ziek is. en vader leest niet veel meer, omdat hij soms bedroefd is.’

‘En waarom is hij bedroefd?’

Het kind trekt de schouders op; doch een oogenblik later zegt het:

‘Ik geloof, Mijnheer Golden, dat vader bedroefd is, omdat Adriana ziek is, en dat Adriana ziek is, omdat vader bedroefd is.’

‘En weet ge niet juist waarom vader bedroefd is?’ zegt Mijnheer Golden, die de laatste omzettingen niet schijnt gehoord te hebben.

‘Neen; maar hij zou willen gaan... verre van hier... naar het land waar onze moeder begraven is.’

‘Ik begrijp,’ zegt de oude man en hij denkt er bij: die banneling heeft het heimwee; hij wil terug, terug naar zijn vaderland. Dwaasheid! waarover bekommer ik mij toch! En luid zegt hij nu weêr: ‘Nu, Claudine, ik wensch u goeden avond! Hier is onze straat... Maar zeg niet dat gij die pop van mij gekregen hebt.’

‘En waarom niet?’

‘Het antwoord op die vraag zoudt gij niet verstaan.’

‘Als ik aan vader niet zeggen mag, dat ik die pop van Mijnheer Golden kreeg, durf ik ze niet aannemen,’ en ze reikt ze, blijkbaar met spijt, den ouden man toe.

De stuursche en barsche man heeft het kind de kar-

tonnen doos als in de hand gedrongen; hij maakt daarna eene snelle beweging, en zet zijnen weg langs de sombere huizen der straat voort.

Immers, hij ziet de kinderen der buurt, die op den dorpel spelen. toeschieten en hoort honderd kwetterende stemmekens hare verwondering uitdrukken over de prachtige pop. In den aanvang zijn die uitroepings- en verwonderingskreten nog gesmoord, doch naarmate de kinderen rechts en links naar binnen rennen. om het groote nieuws aan moeder en huisgenooten te gaan meêdeelen, worden die kreten heller en hoort Mijnheer Golden zijnen naam herhalen.

't Is of die naam uit elke deur, uit elk venster, van den gevel naar beneden, van den grond naar boven schiet, en Mijnheer Golden verhaast den stap en verwenscht zijne belachelijke vrijgevigheid.

De straat waar wij ons bevinden, is zeer verschillend van die waar wij ons zooeven bevonden.

Hier zijn geene schitterende winkels, geen schoone wandelaars op de gaanpaden; de straat is vuil, de gaanpaden zijn smal en hobbelig, en de wandelaars bestaan in eenige kinderen die juichend, lallend, schreeuwend of jankend op de huisdorpels woelen.

Slechts hier en daar vlamt een petrollampke in een vuil en eng winkeltje, en dat lichtje werpt een weinig kouden glans tot op den dorpel en den rood steenen vloer vóór de toonbank; doch verder niet.

De oude man kan dus schier onopgemerkt langs de huizen gaan.

Op twintig of dertig stappen van de plaats waar hij het kind verlaten heeft, staat een oud en zeer hoog huis, in den Vlaamschen trant gebouwd, en dat in de groote vernieling van alles wat dien trant eigen is, als bij toeval, gespaard schijnt te zijn,

Beneden aan de straat heeft het twee deuren, tusschen welke twee kruisramen; een dezer deuren is modern en

geeft toegang tot een pakhuis beneden; de andere leidt naar een trap, langs welken men de eerste verdieping bereikt.

Dàar woont Mijnheer Golden: het overige van het huis is voor het oogenblik onbewoond.

Als de bewoner de straatdeur geopend en weêr gesloten heeft, bevindt hij zich in een donkeren gang en langs den muur tastend, bereikt hij den trap.

Op het geklots zijner voeten, wordt boven, waar? dat is een raadsel, eene deur geopend en er valt een flauwe lichtstraal op den trap zelve. Als men boven gekomen is, ziet men echter de hand niet, die het deed licht worden, en de binnengetredene schijnt zich daarover ook niet te bekommeren.

Mijnheer Golden opent met eenen sleutel eene deur, en treedt een tamelijk ruim vertrek binnen.

In het midden der kamer staat eene vierkante tafel, met een ahangend rood tafelkleed, en op het midden derzelve brandt eene kleine lamp met breed lichtscherm, en deze laatste is met scherp gekleurde roode vogels op zwarten grond, versierd.

Op den hoek der tafel is eene servet uitgespreid, hetgeen ons zou doen denken aan een statigen, in 't rood gekleurden magistraat met witte bef, indien er op die bef geen brood, kaas, bier, eene flesch wijn en eenige radijzen pronkten.

De kamer zelve is eenvoudig gemeubeld; in den ouden Vlaamschen haard is nu geen vuur; het behangsel der wanden is in goudleêr; de vloer grootendeels met een grijs tapijt belegd, en voor de twee vensters hangen roode gordijnen, in breede plooiën tot op den vloer; aan de eene zijde van den haard staat eene antieke kas, aan de andere eene aanrechttafel, waarop eenig kristal en oud porcelein.

Links, bij het binnentreden, staat eene overgrootte papieren windscherm met japanesche figuren, goud en

rood op zwarten grond, en die vier of vijf zig-zags maakt; achter deze is zonder twijfel het bed verborgen.

Niemand verwelkomt Mijnheer Golden; de hand zelfs die het licht op den trap plaatst, is niet op te merken; het is echter waarschijnlijk zij die het avondeten gereed maakte.

Inderdaad, achter deze kamer bevinden zich nog twee andere vertrekken, die op de oude achtergevels en roodzwarte pannendaken uitzicht hebben, en daar laat Mijnheer Golden een huwelijkspaar wonen, dat hij zelfs misschien nooit nauwkeurig bekeken heeft.

Dat paar leeft ook zoo stil, zoo molachtig als mogelijk; de man is boodschapper op een handelskantoor en dus een groot deel van den dag en van den avond afwezig; de vrouw is van tijd tot tijd, vooral bij regenachtig weêr, doof en heeft zich een volslagen stilzwijgen opgelegd.

Die twee oudjes bewegen zich zoo weinig mogelijk, misschien om zoo weinig mogelijk hunne kleêren te verslijten; zij gaan zoo weinig mogelijk uit, misschien uit eerbied voor hunne oude schoenzolen; branden 's avonds geen licht en zoo weinig mogelijk vuur, omdat olie en kolen geld kosten. Zoo stapelen zij kleine rentjes op, waarvan zij echter nooit zullen genieten.

Indien gij het vertrek, waar zij zich bevinden, mocht binnen treden, zoudt gij hen echter niet zien, wel raden, wel hooren misschien - een gekuch in gindschen donkeren hoek, een geschuif met de voeten daar; want de vrouw heeft het licht uitgeblazen, zoodra Mijnheer Golden binnen getreden was.

Die twee wezens bestaan dus; doch meer weten wij er ook niet van. 't Zijn in alle geval twee schepsels, zoo als de bewoner van de kamer er in zijne nabijheid hebben moet - schepsels die niet hooren, niet zien en niet spreken.

Mijnheer Golden heeft den mantel afgelegd en zet

zich in een leuningstoel bij de tafel, doch raakt het avondmaal niet aan; hij is blijkbaar nadenkend en slecht, zeer slecht geluimd, want zijne wenkbrauwen steken vooruit... ja, hoe? Wel als de kap eener desselsjees, en dààr onder fonkelt zijn oog heller dan vroeger.

Na eene poos staat hij op en gaat naar een der vensters, heft de gordijn op en staart naar buiten.

Daar, schuins tegenover hem, staat het huis waar de poolsche taalmeester, de eerste verdieping bewoont; beneden woont een mandenmaker, bij wien deur en vensters reeds gesloten zijn.

Bij den taalmeester zijn de gordijnen neêrgelaten en van tijd tot tijd teekenen zich op deze zwarte schaduwen. die echter zoo spoedig verdwijnen als chineesche schimmen op den muur.

Mijnheer Golden meent zelfs op zeker oogenblikken, de schaduw der pop, het nieuwe lid van het huishouden des taalmeesters, op de gordijn te zien, alsof ze zeggen wilde: 'ik ook speel hier reeds mijne rol.'

Welke gevoelens houden Mijnheer Golden in deze oogenblikken bezig? Hij is nog altijd verwonderd over zichzelf. Nu minder dan ooit begrijpt hij, dat hij zich zoo roekeloos aan eene kennismaking met menschen heeft blootgesteld - menschen, die hij misschien morgen weêr zal moeten ontvluchten. Morgen zal die vader zich bij hem aanbieden of hem op straat aanspreken, om hem voor het onverwachte geschenk te bedanken. Wie weet daarenboven wat mensch die Pool is!

Jaren lang had Mijnheer Golden tegen dat van tijd tot tijd opwellend goede gevoel geworsteld, en nooit was hij er in gelukt, dit volkomen te versmachten: telkens heeft hem die 'teerhartigheid' zooals hij dat noemt, dwaasheden doen begaan, en ook nu weêr.

Een licht geklons op den trap trekt zijne aandacht; een geklop op de deur zijner kamer volgt.

'Wie komt me nu weêr lastig vallen?' bromt de

oude en hij verlaat het venster om naar de tafel terug te keeren; doch antwoorden op het geklop doet hij niet.

De klopper meldt zich ten tweeden male en driftiger aan, en Mijnheer Golden gromt of liever snauwt ‘binnen’; doch het is te betwijfelen, of de persoon die zich aanmeldt, het woord verstaan heeft.

Toch wordt de deur geopend, en op den dorpel verschijnt eene onbekende gestalte, die beleefd met den hoed in de hand blijft staan.

Eene wonderlijke figuur! Zij is juist niet groot, maar tamelijk stevig gebouwd. Boven een toegeknoopten en langen jas, beweegt zich of liever staat een hoofd, dat door de afhangende, zwart-grijze haren, langs beide zijden der magere wangen, iets vierkants bekomt.

Op den scherpen en nog al breed gevleugelden neus, rust een gouden bril met groote, ronde glazen, waarachter een paar vlugge en verstandelijke oogen.

Het beenderig benedengedeelte van het wezen moge niet zoo fijn zijn als het bovenste, en de grijze kransbaard onder de kin diep in geschoren, aan den zeekapitein doen denken, doch het verstandelijke oog, de fijne wenkbrauwen en het welgevormde voorhoofd, geven een hooger stand aan, bij voorbeeld dien van den geleerde.

Mijnheer Golden's grijze wenkbrauwen komen recht als het haar van een getergden doghond; in zijne oogen tintelt vuur, en over zijne lippen ruischt iets dat aan het gebrom van het dier zelve doet denken.

‘Mijnheer Golden,’ zegt de verschijning in het fransch.

‘Wat verlangt ge.... Mijnheer?’ antwoordt deze op een niet zeer aantrekkelijken toon.

‘Verontschuldig mij indien ik u stoort,’ en de vreemdeling maakt eene lichte buiging. ‘Ik verschijn ook wel wat onverwacht voor u en had gehoopt behoorlijk aangediend te worden, doch de man die juist binnen

ging toen ik voor de deur stond, en de vrouw die mij de deur wees op den trap. zijn beiden als spoken verdwenen!’ en de vreemdeling werpt een oogslag achter zich, om te zien of hij wellicht nu iets van die twee wezens gewaar wordt.

‘U zijt. Mijnheer?’

‘Ik ben de poolsche taalmeester Daliski, en kwam...’

‘O, ik ken reeds de reden van uw bezoek; doch dit was niet noodig, Mijnheer!’ onderbreekt de oude man grommend.

‘Is dat kleine bewijs van dankzegging u zoo hinderlijk, Mijnheer Golden?’

‘Ik kan niet zeggen dat het mij aangenaam is.’

‘Moet ik dit als eene persoonlijke belediging beschouwen?’ vraagt de Pool, maar zoo kalm en zelfs met een lichten glimlach om de lippen, alsof hij wel weet met wat karakter hij te doen heeft.

‘Belediging, belediging? Wat mort gij daar van belediging, Mijnheer? Ik wil niemand beledigen, niemand; maar als ik eene nietigheid doe, wil ik niet dat zij een zoo langen staart hebbe. Dat is gedaan en daarmee ook gedaan!’

En na die woorden rommelt er nog iets onverstaanbaars, als een aftrekkende donder.

‘Zeer wel,’ antwoordt de vreemdeling, ‘dat is uwe wijze van zien, maar niet de mijne, en even als men uwe gift heeft aangenomen, moet gij ook mijne dankbetuiging aannemen. Wilt gij de laatste niet, dan moet gij ook de eerste niet opdringen.’

Dat is kort, krachtig en tevens waardig gezegd.

Mijnheer Daliski staat nog altijd in de deur; de oude bevindt zich nog altijd aan de tafel; hij heeft nog geen half woord gezegd om den bezoeker uit te noodigen binnen te treden.

‘Alzoo weigert gij de dankbetuiging. Mijnheer Golden?’

‘Zij was er niet nodig.’

‘Dan zal ik ook de pop laten terug brengen.’

‘En wat zou ik met de pop doen?’

‘Het staat u vrij daarmee te doen wat ge wilt. Mijnheer.’

‘Ik.. ik speel met geen pop, Mijnheer!’ roept de oude den bezoeker haastig toe.

De taalmeester is niet het minste ontsteld; hij blijft, altijd met den hoed in de hand, onbeweeglijk in de deur staan.

De oude man bedaart en zegt nu kalm:

‘Ik wil uwe Claudine niet berooven van het genoeg, dat de pop geven kan; doch dat er geen spraak meer van zij.’

‘Ik beken gaarne dat ik mij eenigszins aan het onthaal, dat gij mij bewijst, verwacht heb.’

Mijnheer Golden ziet den taalmeester scherp aan.

‘Ja,’ zegt deze, ‘men houdt u in de buurt voor een boos man, en ik begrijp nu dat men dit denkbeeld van u heeft, ofschoon Mijnheer Golden slechts boos schijnt, maar is - neen, dat niet.’

‘Denkt ge dat?’

‘Neen, daarvan ben ik overtuigd, en daarom heb ik ook uw weinig aantrekkelijk onthaal met geduld verdragen.’

‘Ik geloof dat gij gelijk hebt. Neen, ik ben zoo boos niet, maar ik ben erg menschenschuw.... Ik haat de menschen.’

‘Hebben zij u zooveel kwaad gedaan?’ vraagt Mijnheer Daliski, en er speelt een ongeloovige lach om zijne lippen.

‘Ja, dat hebben zij wel.’

‘Zooveel als mij?’

‘Dat weet ik niet.’

‘Hebben zij u vervolgd, mishandeld, belasterd, uwe fortuin vernield, uwe familie uit-een gerukt, van-een

gescheurd, deels verbannen, deels vermoord? Hebben zij uwe woning overrompeld, uw vaderhuis in brand gestoken, de moeder uwer kinderen tot bloedens toe gegeeseld, en uwe moeder door het eeuwige sneeuwveld naar Siberië willen voeren? Heeft men haar lijk onderweg in de sneeuw achtergelaten, ten prooi der roofvogels en der wolven?’

De oude man is onthutst bij al die ijselijke beelden, welke vluchtig en naarmate Mijnheer Daliski spreekt, voor zijn geest oprijzen.

‘Nee,’ zegt hij, ‘nee, dat hebben ze niet.’

‘Welhoe,’ hervat de vreemdeling, op recht gemoedlijken toon, ‘welnu, dan staat ge nog niet op dezelfde lijn als ik, en niettemin vloek ik het mensdome niet. Heb ik booze menschen ontmoet, ik vond op mijnen levensweg ook medelijdende en oprecht kristene harten.’

De oude man ziet strak naar beneden, en schijnt verbluft over den zedepreek die voor hem gehouden wordt.

‘Ge zijt, zegt ge, taalmeester?’

‘Ik ben een Pool, Mijnheer, die, na de vlucht uit zijn vaderland, hier voor de zijnen het nederige brood wint door het geven van lessen. en ik ben er God dankbaar voor.’

Die man spreekt vrij en vrank, met eene soort van gezag dat echter niet kwetsend is; op eenen toon, die u zegt: zóó is het en niet anders, en als het u zóó niet aangenaam is, dan is het mij ook wel.’

‘Maar,’ zegt Mijnheer Golden, op veel zachter toon dan hij gewoon was, ‘zoudt ge niet een oogenblik neêrzitten?’ en wat hij in lange jaren voor niemand gedaan heeft, hij schuift een stoel bij.

Mijnheer Daliski dankt, maar verlaat toch den dorpel der deur, waar hij reeds geruimen tijd portret maakt, en na de deur te hebben toegestooten, nadert hij de tafel.

‘Ge hebt twee kinderen, Mijnheer?’ zegt middelerwijl Mijnheer Golden.

De taalmeester geeft een toestemmend antwoord met het hoofd.

‘En het oudste is ziek?’

‘Ja, en dat is recht te betreuren; doch, 't zij zoo...’ en er speelt den man weêr een stille glimlach om den mond.

‘Claudine zegde mij, dat gij soms zeer bedroefd waart.’

‘Zegde het kleine ding dat? Nu, er is daartoe wel reden: mijne dochter is mijne liefde, mijn levensgeluk. En dan, maar dat zult ge niet begrijpen indien ge nooit in mijnen toestand verkeerd hebt: als 't heimwee, als de zucht naar het geboorteland ons aanvat; als men zich herinnert hoe omringd men ginder was, hoe verlaten men hier staat, wenscht men wel eens terug te keeren, al weet men dat zijn huis afgebroken en verstrooid is, en dat allen, die men liefhad, onder het kerkhofgras rusten...’

De oude man zwijgt nadenkend.

‘Doch,’ hervat de Pool welgemoed, ‘als ik Polen niet mag weêrzien, zal ik hier met betrouwen het hoofd neêrleggen.’

‘Ik beklaag u, Mijnheer Daliski!’

Die woorden zijn op licht ontroerden toon uitgesproken; de oude Golden steekt de hand uit, grijpt die van den taalmeester en drukt ze.

Hoe is 't mogelijk! Mijnheer Golden is ontroerd! Mijnheer Golden heeft de hand gedrukt van den vreemdeling! Onmogelijk - en toch is het zoo.

‘Neen,’ hervat Mijnheer Golden, ‘neen, ik was niet boos; alleen uwe dankzegging hinderde mij.’

‘En ook wel wat mijn bezoek?’

‘Ik zeg niet, neen.’

‘Welnu, verontrust u niet: gij zult geen overlast hebben van uwe bureu.’

‘Waarom zegt ge dat?’

‘Omdat ik u in uwe denkbeelden niet wil tegenwerken. Ik zal u ook niet vragen mij op uwe beurt te bezoeken; doch indien iets dergelijks in uwen geest mocht komen, zult gij ons welkom zijn.’

‘Ik zal u zeker bezoeken.’

‘Het staat u vrij, en het zal mij genoegen, doen; maar beleefdheidshalve hoeft gij 't niet te doen.’

Mijnheer Golden staart den taalmeester verwonderd aan.

‘En nu,’ zegt deze, ‘vergeef mij dat ik u een oogenblik gestoord heb. Goeden avond, Mijnheer Golden.’

‘Goeden avond, Mijnheer.’

De taalmeester verlaat de kamer; zoo lang de kamerdeur open blijft, valt een flauwe lichtstraal op den trap, en Mijnheer Daliski kan de afdaling beginnen zonder gevaar te loopen, reeds bij den eersten stap, den hals te breken.

Halfweg den trap staat de Pool echter in het pikdonker; klonsend en tastend gaat hij verder en is in het geheel niet welgemutst: al de goede hoedanigheden die de oude man, op het laatst der samenspraak, aan den dag heeft gelegd, worden vergeten en de buurman mort en mompelt: ‘... Een zonderling potentaat... in 't geheel niet vriendelijk... neen, integendeel... een soort van ijsbeer!’

Nu hij eindelijk beneden op den vloer staat, gaat de deur van zelf open, alsof iemand, in de schaduw verborgen, den taalmeester afwacht om hem de deur achter de hielen weêr toe te slaan.

Mijnheer Golden zit middelerwijl aan tafel te mijmeren; hij wikt en weegt de beide levenstoestanden, dien van den taalmeester en den zijne; doch neen, met den zijne kan er toch geen vergeleken worden.

Toch bevalt hem die man; hij antwoordt immers Mijnheer Golden zooals deze hem toespreekt - dat is,

tamelijk barsch, tamelijk onverschillig over den indruk dien het woord zal voortbrengen. Hij volbrengt een plicht van dank, en eischt dat deze worde aangenomen, even als de gift aangenomen werd. Bevalt u dat niet, Mijnheer Golden? Dan moet gij ook de stoutheid niet nemen een geschenk aan de kleine te doen! Men leeft in de wereld van wederkeerigheid en bestond deze niet, dan was het evenwicht verbroken; dan komt de gekrenkte eigenliefde en de boosaardigheid in het spel, en eene nietigheid wordt eene maatschappelijke wonde te meer.

Mijnheer Daliski heeft gelijk, ja; maar toch zal hij, Mijnheer Golden, niet naar hem toegaan. Hij heeft immers geen verplichting aan den Pool? Wat gaan hem die 'Polakken' aan, die misschien maar goed in schijn zijn! Wie weet of gansch die zaak niet een bestoken spel is! Zeer goed mogelijk...,

Mijnheer Golden gaat dien avond buitengewoon misnoegd naar bed, stellig besloten de portierster - weet hij zelfs haar naam wel? - indien hij haar ooit te zien krijgt, eens duchtig de waarheid te zeggen en haar voortaan te verbieden, personen boven te laten, welke hij niet verlangt te ontmoeten.

Ongelukkiglijk is het moeielijk, zeer moeielijk die schim van een portierster te zien, en dus haar te doen luisteren.

II.

Mevrouw Golden.

Er zijn verscheidene dagen verlopen, sedert de taalmeester een bezoek bij Mijnheer Golden heeft gebracht.

't Is een koude, regenachtige avond, zoo koud dat

men weêr, gelijk in den winter, bij het vuur terugkeert en die grillige Meimaand, met hare bloemen en zonnestraaltjes bij dag en met hare verkleumende nachten, vermaledijdt.

De straat beneden is als het ware ledig; de deuren der huizen zijn gesloten en de gordijnen, - als men een lap een gordijn kan noemen - neêrgelaten. De lantaarns werpen een flauw licht op de nat geregende steenen der straat.

Het eenige wat men daar hoort, is soms het geklons van een voetstap; dan ziet men ook eene zwarte gestalte, langs de huizen eene der kleine, vuile herbergen binnensluipen, wier verzakt venster nu van binnen met groen percallen gordijnen zorgvuldig gesloten is en waar, in den dag, flesschen met bedriegelijke etiketten staan, om den straatslijper te lokken.

Dààr, uit die kroegen, klinken wel eens verwarde en schorre stemmen, een soort van gehuil en gelal, alsof het een kermiswagen met wild gedierte is, die juist dààr heeft stilgehouden.

Verder hoort ge nog wel eens het gekrijt van een bengel achter de deuren, en de scherpe, dreigende stem van eene straffende moeder, ofwel het geklop van den schoenmakershamer op het zoolleêr.

De taalmeester, die, zooals men weet in deze nederige buurt woont - de man heeft het niet breed - is sedert een half uur van zijne laatste les, en den regenscherm stijf en diep over het hoofd houdende, thuis gekomen.

Als hij bij het binnentreden met nadruk zijn gewoon 'slecht weer' liet hooren, schijnt hij volkomen tevreden, nu hij welbehagelijk in zijn donkergroenen kamerrok bij de tafel zit, van waar de lamp met matten bol, een stillen lichtglans door het eenvoudige, doch zeer huiselijke, vertrek werpt.

Ja, 't is eene eenvoudige kamer, maar bovenal zinde-

lijk. De meubels zijn niet prachtig, maar getuigen van goeden smaak - een bewijs, dat ze den bewoner, niet den verhuurder, den mandenmaker, toebehooren.

Bij het binnentreden voor u, staat eene ronde tafel, met donker gebloemd tafelkleed; rechts is de schouw, waarboven een spiegel met een aantal snuisterijen op de plank, welker rand met groene franjes en koperen nagelkoppen versierd is; links de piano en boven deze eene stralende ster van portretjes, waarvan het middenpunt dat eener nog jonge vrouw is.

Is zij ook het middenpunt aller liefde? Is zij de vereering van allen? Vormt zij het heiligdom en zijn die, welke er rond geplaatst zijn, enkel dàar aanwezig om als glanzende puntjes te dienen en haar des te meer te verheerlijken? 't Moet zoo wel zijn; want het vrouwenportret is in een sierlijker lijst gevat dan wel de andere portretten; het is met een kruis bekroond en dat kruis met een rouwkrep omgeven.

Tusschen de vensters, langs de straatzijde, staat een eikenhouten en in antieken trant gebeeldhouwd kaske, waarop een porceleinen servies, en boven dit het beeld der Moeder Gods, voor welke, ter gelegenheid der Meimaand, op een koperen armkandelaar licht brandt, en om geheel dit sieraad is een krans van frissche bloemen geplooid.

Wij laten een aantal snuisterijen en schilderijen, met poolsche onderwerpen en portretten van Polen, in gravure en in buuste, en die veel leven aan de meubeleering der kamer geven, ter zijde.

Die kamer heeft, wij herhalen 't, iets vriendelijks, iets huishoudelijks, en daartoe brengt het aardige figuurtje, dat aan tafel een poppenkleed knutselt, veel bij.

Claudine heeft eene groote hoeveelheid veelkleurige poppenlappen voor zich op tafel liggen: 't is een heuvel van satijn, zijde, tulle, katoen, fluweel, snippers van een vinger lang en lappen van een hand groot, die zij

met hare kleine, mollige vingers zoo aardig weet te draaien, te keeren. te fronselen en te frutselen, dat het voortgebrachte fatsoen soms eene modist van eersten rang zou beschaamd maken.

Nu maakt ze een galakleed, zooals zij straks, zegde ze, een rouwkleed maakte - een rouwkleed, want de pop, Mevrouw Golden, moet in den rouw voor het 'doodgaan' van de zwarte kat van den mandenmaker; maar nu de taalmeester, even van zijn boek opziende en over zijnen bril heenloerende, haar te binnen brengt, dat die booze kat verleden jaar haren kanarie-vogel heeft opgesmuld, wordt het rouwkleed onmiddellijk weêr een feestkleed.

Het kleed met langen sleep past dan ook bijzonder schoon, en Mijnheer Daliski wordt telkens in zijne lezing gestoord, om zijn oordeel over deze of gene plooi, over deze of gene kleur te doen kennen.

'Zie, zie!' roept telkens een helder stemmeke, en het kind houdt de pop, die weêr een versiersel meer gekregen heeft, op afstand en doet ze als eene coquette dame, het hoofd wat ter zijde gebogen, een zoogezegd 'aanbiddelijken' glimlach om de roode lippen, rood als eene kriek, en in statige houding over de tafel zweven.

Het kind knipt, meet, past, naait zoo ernstig als een huismoederke, en als het soms door een uitroep doet verstaan dat alles verbruid is, volgt er onmiddellijk een andere, doch blijde kreet, een bewijs dat zij het bedorvene door een paar groote steken weêr weet te herstellen.

Vader Daliski is zoo dikwijls gestoord, dat hij ongeduldig en lastig wordt. en eindelijk uitroept: 'Och, kind, laat mij gerust met uwe popperij,' en als de kleine dan een halve minuut zwijgt, en daarna weêr opnieuw begint, hetzij met hare alleenspraken tot Mevrouw Golden gericht, of om alweêr het oordeel en de

bewondering van den vader in te roepen, zegt deze ten slotte streng, doch niet gemeend: ‘Ik hoop dat uwe Mevrouw Golden do-do gaat doen!’

Claudine zet een zuur gezichtje en steekt de lipjes mokkend vooruit; zij stoot plotseling de pop van zich weg, en blijft een oogenblik strak voor zich uit staren.

‘Als vader niet zien wil,’ zegt het kind, ‘speel ik ook niet meer met de pop.’

‘O, o!’ roept Mijnheer Daliski, ‘t is voor mij dat ge Mevrouw Golden zoo schoon kleeddet?’

Het kind knikt.

‘Gevleid, gevlaid! En moest ik misschien met haar naar het concert gaan?’

Nogmaals dezelfde beweging bij Claudine.

‘In dat geval beken ik schuld, *peccavi*,’ roept de taalmeester uit. ‘Laat zien, Claudine, laat zien, of Mevrouw Golden in haar uniform er behoorlijk uitziet.’

En de pop wordt weêr recht gezet en 't wil juist zoo, dat Mevrouw Golden de armen uitgestrekt houdt, alsof ze wanhopig den professor in den arm wil vliegen, en hem een *o my dear!* toeroepen.

Mijnheer Daliski moet Mevrouw Golden - die er in 't geheel niet oud en grimmig uitziet gelijk Mijnheer Golden, en vooral geen menschenhaatster schijnt te zijn, gelijk haar weinig aantrekkelijke echtgenoot - Mijnheer Daliski moet de pop, als teeken van verzoening, eenen kus geven: Claudine wil het zoo,

De man doet het ook, maar zoo weinig galant is hij, dat hij zich onmiddellijk weêr in zijne wetenschappelijke berekeningen of taalkundige stellingen verward.

Het kind is echter getroost; het frukt en knutselt met zijne kleine vingers weêr zoo koortsig en moeielijk als te voren; het geeft zich zelf den tijd niet om de lange haren, die als een zwarte sluier voor zijn wezen vallen, achteruit te werpen.

Op dit oogenblik treedt langs eene zijdeur, dus uit een aangrenzend vertrek, een jong meisje binnen.

Ziedaar eene wonderschoone verschijning! Zij is rijzig van gestalte en het donkerkleurig kleet schijnt deze nog te bevoordeelen. Haar gelaat is bleek en dit benadeelt misschien eenigermate de fijne vormen; het haar is goudblond, en hangt weelderig en iets wat verwilderd en gestruiveld, tot op den schouder; niettegenstaande het blonde haar, en het zoete en droomende oog, zijn de wenkbrauwen fijn donker van kleur. Recht wonderlijk!

Dit meisje heeft iets fantastisch, iets dichterlijks iets onbegrijpelijk aantrekkelijks in haar geheel.

't Is Adriana; de vader heft het hoofd op en staart met belangstelling zijne dochter aan.

'Hoe bevindt gij u, Adriana?' vraagt hij in het poolsch, en ziet over de ronde brilglazen heen.

'Zeer wel!' antwoordt de toegesprokene stil en kalm, gaat weêr door de andere deur en komt weldra met den dampenden en zingenden waterketel, die door de mandenmakersvrouw aan de deur is gezet, terug.

Als de waterketel wordt binnen gebracht en begint te suizen, te klokken, te blazen, komt er voor Daliski een wezenlijk concert binnen: een lied, schooner dan de schoonste speeldoos van Geneve geven kan: dat is voor hem eene stille, zachte, onduidelijke, maar harmonievolle muziek, waarin men juist al vinden kan wat men wil - en dat is het plezierigste.

De speeldoos is een dwingeland, die een haar opgelegd deuntje volgt, dat getingeld wordt of het al of niet met uw gemoed overeenstemt; maar de waterketel is eene muziek waarover uw gemoed zelf meester is, dat tonen geeft naar uwe beliefte. Daarom denken wij, dat de waterketel tot die soort van speeltuigen behoort, die de dichters 'de eoolsche harp' noemen - ofschoon het moeielijk zou zijn. ik beken het, met een gloeienden waterketel in den arm geklemd, eene serenade aan zijne verloofde te brengen.

De waterketel draagt u een *miserere* voor, als men mistroostig neêrzit en het hart lijdt onder de slagen van het noodlot; hij zingt een *gloria* als gij opgebeurd en dankbaar zijt voor al het levensgenot; doch in vreugde gelijk in smart, altijd is zijn lied kalm en gematigd; 't is een zoete troost in den weemoed, gelijk een zoete glimlach in den vrede.

Toen de Heer het stille huiselijk geluk in de woorden: *pax vobis* afschilderde, moet hij, zoo denkt glimlachend Daliski, een zingenden waterketel als onmisbaar meubel in de huiskamer gedroomd hebben.

Voor den Poolschen taalmeester is de waterketel nog iets meer: hij is eene herinnering aan het huiselijke avonduur in zijn vaderland, toen nog eene beminde en talrijke familie hem ter zijde stond,

Adriana neemt het kleine thee-servies, dat onder het Maria-beeld staat, en zet de kopjes op tafel.

‘Claudine,’ zegt ze, ruim nu uw poppengoed wat op.’

‘Och,’ zegt de kleine, ‘ik drink toch geen thee, en Mevrouw Golden moet haar galakleed hebben. Vindt ge niet dat ze schoon is?’

Alweêr wandelt de pop over tafel, met het coquette hoofdje iets of wat ter zij, de borst vooruit, en - noodlottig! - altijd de armen naar den gebrilden taalmeester uitgestrekt, die zij gedurig dreigt om den hals te vallen, en die in 't geheel niet genegen schijnt om hare poppen-declaratie te beantwoorden.

‘Ja,’ zegt Adriana, ‘ik vind ze overschoon. Hoe heet ze? Mevrouw...’

‘Mevrouw Golden.’

‘De oude Mijnheer Golden zal wel verwonderd zijn als hij vernemen zal, dat hij zoo'n schoone Mevrouw heeft.’

‘Zoo'n gekke Mevrouw...’ lacht de professor, die juist het hoofd opheft en nu Mevrouw Golden, altijd

met uitgestrekte armen en in eene allergekste houding op de tafel ziet liggen, alsof ze over het tafelkleed wil zwemmen.

‘Nu,’ hervat hij, ‘ik geloof dat Mijnheer Golden met zoo'n sprakelooze vrouw wel zou kunnen huizen, maar niet met eene in levenden lijve...’

‘Is hij dan zoo onhebbelijk?’ vraagt Adriana, terwijl zij den ketel opheft, en het dampende en suisende water op de thee giet.

‘Ja, recht onhebbelijk. De man is een menschenhater, maar in den grond hou ik hem voor een goed mensch. Dat toont overigens de geschiedenis van de pop. Nog een dien men erg zal verongelijkt hebben, doch die de genade mist het hem toegebrachte leed geduldig te dragen,’

‘Kent gij zijne geschiedenis, vader?’

‘Neen, ik spreek bij veronderstelling. Wat de buurt betreft, deze vertelt de wonderlijkste dingen. Zijne afzondering en die der twee geheimzinnige personen, die bij hem inwonen - want 't is zonderling, dat die menschen elkander hebben kunnen vinden - geven stof tot de dwaasste veronderstellingen. Mijnheer Golden gaat in de volksbuurt door voor eene soort van kinderschrik, en als er ooit eene ramp in onze straat voorvalt, en het lichtgeloovige volk de oorzaak ervan wil opsporen, zal hij, Mijnheer Golden, voor die oorzaak gehouden worden.’

‘Maar Mijnheer Golden doet niemand kwaad.’

‘Neen, zeker niet; maar 't is genoeg dat het volk die afzondering, die vreemdsoortige levenswijze, die afgetrokkenheid, zelfs in de opene straat, die verouderde kleederdracht niet begrijpt, en daaraan iets buitengewoons, schier iets onnatuurlijks toeschrijft. Zelfs die onnoozele pop heeft de volksstemming niet verbeterd.’

‘Ik zeg overal dat Mijnheer Golden een braaf man is!’ zegt Claudine, zonder de oogen van het kleed op

te heffen en de zwarte gordijn, die weêr voor haar aangezicht gevallen is, weg te schuiven.

‘Dat is wel gedaan,’ antwoordt de zuster.

‘Zeer wel,’ bevestigt de vader, ‘want ik ben zeker dat achter het stuursche en barsche van den ouden man, een goed hart verborgen zit.’

‘Had hij niet beloofd u te komen bezoeken?’ vraagt Adriana.

‘Ja, dat had hij wel; maar dat zal hij niet doen. De goede man, ‘voegt Daliski er opgeruimd bij, schijnt dit huis minder dan ooit eenen oogslag te willen gunnen. Gisteren stapte hij over het gaanpad, diep in den kraag van zijnen mantel gedoken, gewis niet omdat het koud was, maar omdat hij mij niet wilde groeten. Als men hem in die houding en onder zijnen hoedrand aanziet, fonkelen zijne oogen als die van eene wilde kat, aan welk dier de lange grijze wenkbrauwen nog des te meer denken doen!’ en de professor, die zijn boek neêrlegt, om zijn thee te drinken, lacht met het beeld dat hij door zijne woorden te voorschijn roept.

Gelukkig heeft Claudine op het woord ‘kat’ opzichts haren ouden vriend, geen acht gegeven; anders hadde zij voor het minst geëischt, dat vader Daliski dat leelijke woord introk, en ten minste het zachte woord ‘poes’ gebruikte.

Het kind is te druk met de pop bezig en schier op hetzelfde oogenblik dat de vader gemelde woorden uitspreekt, roept zij:

‘O, o! ziet Mevrouw Golden eens; nu gaat zij naar het concert!’

De pop wandelt in volle staatsie, met een langen witten sleep - wit, het woord kan min of meer bedenkelijk zijn - met een bepluimden en rijk bebloemden hoed op, over de tafel.

Wat echter niet zeer voornaam voorkomt, is, dat

Mevrouw Golden nu de armen niet wanhopig heeft uitgestrekt, maar ze in de zijden en op de welgevulde heupen heeft gezet, alsof ze den taalmeester eens geducht de waarheid wil zeggen, omdat hij nog in zijn ouden kamerrok zit, met zijn sloffen aan en zijne zwarte Grieksche muts op.

Alles doet zien dat Mevrouw Golden, met hare gedruischmakende en waaierige kleeding, met hare coquetteerende manieren, met hare theatrale gebaren - zoo min de wanhopig uitgestrekte, de zwemmende, als de op de heupen rustende armen - in den stillen, rustigen, kalmen kring der Daliski's niet thuis is, en dat zij, gaat zij zoo voort, zegt de taalmeester lachend, een toonbeeld van verderf en losbandigheid voor allen zijn zal - en, wie weet, nog het meest voor hem!

Er wordt op de deur geklopt.

't Is misschien de eerste maal niet dat men klopt.

De taalmeester staat op en doet open - en zie, op den dorpel staat Mijnheer Golden, altijd met zijn korten mantel om, maar ditmaal den hoed af; Mijnheer Golden met zijne lange haren, grijze wenkbrauwen, met zijne fonkelende oogen, die verre - zeer verre schijnen te schitteren, zeggen wij alweêr, omdat die oogen zoo kenmerkend zijn, juist of men verre, en diep in de schaduw van het neêrhangende loof, het lichtje van een venster flikkeren ziet.

'Goeden avond, Mijnheer Golden!' roept de taalmeester levendig, en de toon der stem alléén zegt den ouden man dat hij recht welkom is.

'Ik ben zoo vrij...' mompelt Golden.

'Dat verheugt me recht hartelijk... kom binnen...'

'Uwe uitnodiging... en dan moet ik u mijne verontschuldiging aanbieden, dat ik u bij mij zoo lang op den dorpel liet staan.'

'Kom binnen, kom binnen; wij kenden elkander destijds nog niet!'

De taalmeester neemt den hoed en den mantel van den buurman aan en deze ziet er nu, met zijn witten halsdas en zijn toegeknoopten zwarten jas, ongeveer uit als een geestelijke, dus zeer eerbiedwaardig.

Claudine springt met de pop in den arm van haren stoel en loopt den ouden man te gemoet, die haar lachend ontvangt en haar, ten teeken van vriendschap, een tik op de wang geeft.

‘Is zij niet schoon?’ zegt het kind.

‘O, recht schoon!’ antwoordt Mijnheer Golden.

‘Weet gij hoe zij heet?’

‘Neen, dat weet ik niet.’

‘Zij heet Mevrouw Golden...’

Op dit oogenblik is er iets dat den ouden man hindert; hij stamelt, hij is ontroerd, wordt bleek en wendt het hoofd van het kind af, en hoe dit ook vooruit dringt en hare pop, die zij Mevrouw Golden noemt, in de hoogte steekt, de man ontwijkt de pop en richt zich voortdurend, met onsamenhangende woorden tot Mijnheer Daliski, tot dat deze, ziende dat Claudine lastig wordt, het kind bij den arm neemt en ter zijde zet, waar het nu, met den vinger in den mond, staat te mokken.

Mevrouw Golden is in 't geheel niet welkom.

‘Mijnheer Golden... Mijne dochter Adriana!’ zegt de taalmeester bij wijze van voorstelling, en het meisje maakt eene lichte buiging.

Wat de oude man zegt, weten wij niet; hij is blijkbaar niet vreemd in een beschaafden omgang; doch hij heeft zich jaren lang in dergelijken kring niet bewogen, en vooral niet, in een waar zich vrouwen bevinden: de man heeft dus eenige oogenblikken noodig om het gedwongene, dat nog in zijne houding ligt, af te schudden.

Van lieverlede wordt Mijnheer Golden kalmer; hij antwoordt zelfs minder hard en bijtend dan gewoon-

lijk; gespraakzaam is hij niet, of beter gezegd. is hij nooit.

Op de vraag of hij thee gebruikt, door Adriana hem toegericht, antwoordt hij met eene lichte buiging van het hoofd.

Adriana neemt geen deel aan het gesprek, dat tusschen de twee mannen gevoerd wordt en houdt het oog voortdurend op het breiwerk gericht; de taalmeester spreekt schier alleen; Mijnheer Golden antwoordt door een enkel woord, en Claudine en de pop mokken nog altijd in een hoek.

Van lieverlede nadert het kind den ouden man. Nu weêr een stap, dan weêr een stap. Eindelijk staat het naast hem en op het oogenblik dat de vader eene poos zwijgt en thee drinkt, zegt Claudine:

‘Op wien is Mijnheer Golden boos? Op mij of op Mevrouw Golden?’

De oude man staart donker onder zijne lange wenkbrauwen.

‘Niet op u, lief kind,’ zegt hij en tracht aan zijne stem zooveel zachtheid te geven als mogelijk is; maar toch is deze niet aangenaam,

Er gaat Adriana op dit oogenblik een lichtstraal door den geest: Mevrouw Golden is niet welkom, neen!

‘Claudine,’ zegt de oudste zuster. ‘laat de heeren nu eens ongestoord spreken, leg de pop ter zijde en kom eens zoet hier, nevens vaders stoel, zitten.’

‘Mag Mijnheer Golden mijne pop dan niet zien?’

‘O ja,’ zegt ze aarzelend.

De oude man maakt een grimas, die voor een glimlach moet doorgaan.

Kinderen zijn ongenadig, onbarmhartig; kinderen hebben, voor den drommel! geen hart. Het kind steekt de pop in de hoogte en de man uit het oude huis ziet schuins; een akelige glimlach verplooit zijnen mond; hij knikt het kind toe, en schijnt van een spook verlost

te worden als Adriana opgestaan, de pop uit Claudine's hand neemt en haar ter zijde, in de schaduw onder het Maria-beeld, legt,

Die pop, dacht Adriana, moet aan Mijnheer Golden eene onaangename herinnering geven: misschien is deze wel toe te schrijven aan de woorden 'Mevrouw Golden' die het kind heeft uitgesproken. Wie weet!

Hoe het zij, er moet in elk geval iets hinderlijks in die pop zijn geweest, want nu zij verdwenen is, legt Mijnheer Golden zijne beenderige hand op Claudine's lokkig hoofdje, en er zweeft een stille, een schier ongedwongen glimlach over zijn aangezicht.

De man houdt de handjes van het kind in zijne handen, en luistert middelerwijl naar Mijnheer Daliski, die van Polen spreekt, van zijne vrienden en verraders, van zijne martelaars en zijne judassen, die het zoo dikwijls aan zijne vijanden, aan zijne beulen hebben verkocht - en toch behoudt de arme verslagene hare liefde voor het vaderland en haren godsdienst, die men beiden wil vernietigen!

Hij vertelt van de dwingelandij der Russen; van de knoutslagen, in antwoord op de vraag naar eerbiediging van de natuurlijke rechten; van den opstand die telkens, als de kinderen zestien tot twintig jaar oud geworden zijn, uitberst, en die immer eindigt met den dood of de verbanning naar Siberië: hun eigen warm bloed of de koude sneeuw zijn hunne lijkwaê.

Daliski spreekt min of meer driftig, en van tijd tot tijd schiet den man de krop in de keel; dan klinkt zijne stem alsof hij zal weenen over den ramspoed van zijn arm gemarteld land, aan 't welk men ongenadig het recht ontzegt zijn eigen leven te hebben.

Adriana legt de hand op den arm van den vader en staart hem strak naar de oogen. Eindelijk wendt hij het hoofd naar hare zijde en, zonder dat zij een enkel woord spreekt, zegt hij dankbaar:

‘Gij hebt gelijk, kind.’

Zich tot Mijnheer Golden richtende, zegt de taalmeester:

‘Mijne dochter, Mijnheer Golden. houdt niet van dat poolsche kapittel, en zij heeft gelijk: dat geeft ons, bannelingen, slechts droevige herinneringen, en wie weet of de rampen, op zoo verren afstand van hier en aan vreemden overkomen, den toehoorder wel veel belangstelling inboezemen.

Stelt Mijnheer Golden inderdaad geen belang in die Poolsche gebeurtenissen? Wij weten het niet. Het verschil van uitdrukking, in belangstelling of verveling, is bij hem moeilijk te onderscheiden. Wij denken echter dat, terwijl zijne oogen strak op Mijnheer Daliski gericht zijn, of hij naar het theekopje grijpt, met zijne gedachten elders is dan in Polen, misschien wel elders dan in de kamer van den taalmeester.

Claudine slaat nu en dan de oogen op en glimlacht tot den ouden man; deze houdt zich min of meer met haar bezig; wel niet veel - doch zij wint veld; want kinderen hebben dit onvergelykelyk talent, we zouden haart zeggen, genie, om in den aanvang gansch onbemerkt in onze gezelschappen te dringen, en het weldra zóó aan boord te leggen, dat iedereen zich ten slotte met hen bezig houdt.

Men spreekt een oogenblik over kinderkazen en in kindertaal; men laat aan die kleine dwingelanden het hoog woord en, als wij hunne indringing niet plotseling rechts-omkeert doen maken, zullen zij ons eindelijk dwingen weêr kind met hen te worden, op een wandelstok te rijden, met een houten geweer te exerceeren. een papieren generaalshoed op te zetten, of zelfs met de pop te spelen,

Claudine is zeer ver op weg geweest om aller aandacht een oogenblik tot zich te trekken; nu Mijnheer Daliski eensklaps die aandacht afleidt door eene gansch onverwachte vraag:

‘Houdt ge veel van muziek, Mijnheer Golden?’

‘O ja,’ antwoordt de man, ‘zeer veel; doch het is zeer lang geleden dat ik geen ander muziek beluisterde dan dat van den beiaard in den toren.’

‘Nu, dan zal Adriana...’

Nog is de volzin niet geëindigd of het meisje legt het breiwerk neêr, staat op en gaat langzaam naar de piano.

Daar staat ze een oogenblik denkend stil en zich, gewis omdat ze tot geen besluit kan komen, deels omwendende, zegt ze met stille stem:

‘Wat verlangt ge, vader?’

Indien Mijnheer Daliski de pijnlijke uitdrukking op het wezen van het meisje gezien hadde, zou hij niet verder hebben aangedrongen; hij bespeurt deze echter niet en zegt enkel:

‘Wat ge verkiest, Adriana.’

Het blonde meisje zet zich, schier zonder eenige beweging te maken, voor het speeltuig en hare handen zweven langzaam over de toetsen; de piano laat stille, slepende, maar diepe tonen hooren, alsof zij weêrgeeft wat in het lijdend hart verborgen ligt.

Adriana speelt eene stille, maar klagende aria en richt, onder de uitvoering, het oog op het middenvak der portretten, op dat der jonge vrouw - hare moeder; zij speelt eene Poolsche melodie. Zij zelve vergeet dus de opmerking, zoo even aan den vader gedaan, doch haar vader leeft zoo gaarne in de herinneringen!

De taalmeester laat het hoofd in de opene hand zakken, en bedekt zijne oogen met de vingers; hij is diep ontroerd: de tonen doen zoete en reine beelden uit het verledene ontstaan.

O geboortegrond, wat geheimzinnige trek ligt er voor het weldenkende hart in uwen schoot verborgen! Het denkbeeld aan de plek, waar men geboren is, kan bij den jongeling en in zijne bruisende vaart door de we-

reld verloren gaan, doch het welt in later leeftijd weêr onverzettelijk naar boven! Neen, het denkbeeld aan de plek, waar wij ter wereld kwamen, hoe nederig ook, waar onze ouders begraven liggen, waar wij in de taal onzer moeder leerden bidden, waar wij het geloof onzer vaderen en hunne zeden erfden - dat denkbeeld verlaat ons niet, zelfs dan niet als wij met éénen voet in het graf staan.

En hoe liever moet het land ons zijn, als wij weten gelijk Daliski, dat het verdrukt en miskend wordt in zijne vrijheid, gefolterd in zijn godsdienstig gevoel, gedwarsboomd in zijne taal en zeden; dat het sedert zoo lang reeds, met de bloedig doorstriemde handen opgeheven, te vergeefs om genade smeekt.

Niet alleen Daliski, maar Mijnheer Golden laat langzaam het hoofd naar de borst zakken; hij geeft aan die muziek gansch andere woorden en gevoelens, en terwijl men denkt dat hij, in de muziek verslonden, neêrzit, gaat zijn scherp oog, onder de lange wenkbrauwen verborgen, van tijd tot tijd de bewegingen van het schoone meisje na.

Ja, de stille en klagende muziek, soms afgewisseld door scherpe slagen, alsof de gierende en zweepende storm de melodie voor eene wijl overstemt, vindt weêrklank in Golden's gemoed; het zijn voor hem ook stemmen uit het verledene, en die door dat blonde meisje worden opgewekt. Ook zijn leven is eene melodie geweest, die meer dan eens door het gedruisch der levensstormen verdoofd werd. Doch allengs sterven in het lied de nijdige tonen weg, en de melodie zegepraalt ten eenemale; zij kust en zalft de wonden en beurt het neêrgedrukte gemoed op, en ook bij Mijnheer Golden heeft de muziek voor het oogenblik dit uitwerksel.

Er ontluikt voor hem, tusschen alle de gevoelens die straks hem nog folterden, eene stille tevredenheid; die muziek mildert zijn hart en ook zijn oog: het eerste

bloedt minder, het laatste werpt nu geen flikkerenden vuurstraal meer uit.

Allengs verslapt de hand van het meisje, de beweging verflauwt, de toon sterft weg, en als de oude man het hoofd opheft, is zijn oog vochtig - iets wat hem in vele jaren niet gebeurd is.

Een oogenblik slechts ziet de man van het oude huis Adriana; haar wezen is bleeker dan te voren; hare lidmaten trillen zenuwachtig; zij staat op en gaat in de aangrenzende kamer, waar zij door het kind wordt gevolgd.

‘Zij heeft zich overspannen!’ zegt de vader bedenkelijk, en staart, niet zonder eene bekommerde uitdrukking op het gelaat, naar de weêr gesloten kamerdeur. ‘Zij belet mij steeds over het verledene te spreken, en zij zelve leeft immer, door de taal der accoorden, in het vaderland.’

‘Uwe dochter is ziek,’ onderbreekt Mijnheer Golden.

‘Ja, ik had haar niet moeten verzoeken te spelen; zij gehoorzaamt altijd op het eerste woord, het goede kind!... Eigenbaatzuchtige die ik ben. Ik vergeet altijd dat zij tegen aandoeningen niet bestand is.’

‘Het grieft mij wel dat ik aanleiding gaf...’

‘En dan dat lied, die Poolsche melodie, brengt steeds zooveel herinneringen in ons midden. De moeder, wier portret gij daar in het midden van al degenen ziet, welke haar en ons door de banden des bloeds en de banden der vriendschap lief waren, speelde en zong dat lied ook.’

De oude man staat op, neemt de hand des taalmeesters en drukt ze; hij verkeert blijkbaar in verwarring.

‘Ik zou Mejuffer Adriana willen dank zeggen voor de goede oogenblikken, die zij mij heeft doen smaken,’ hervat Mijnheer Golden; ‘doe dit voor mij... Nu moet ik weg... weg... weg... Het wordt mij wat eng in uwe anders zoo huiselijke kamer... Tot weerzien!’

Terwijl Mijnheer Daliski den man uit het oude huis nog verwonderd aanstaart, grijpt deze hoed en mantel, die op den stoel naast de deur liggen, en ijlt den trap af.

Buiten gekomen blijft Mijnheer Golden een oogenblik op het gaanpad, tegenover het huis van den mandenmaker, staan en staart naar boven; hij ziet de schaduwen langs de neêrgelaten gordijnen schuiven, zonder dat deze hem iets zeggen over 't geen er binnen gebeurt.

Heeft hij geen ongelijk gehad heen te gaan, zonder overtuigd te zijn dat de toestand van Mejuffer Daliski tot geen gegronde onrust aanleiding geven kon?

Wie weet! Terugkeeren - dat denkbeeld welt in hem op. Maar neen, alles schijnt binnen nu rustig; overigens Mijnheer Daliski was niet al te zeer ontsteld.

Mijnheer Golden zet dan ook zijnen weg voort; zijn hoofd is weêr gebogen en zijn oog andermaal op de straatsteenen gericht. Gedruischmakend opent hij de deur van het oude huis, nu zoo donker als een inktpot, en slaat tamelijk onstuimig de deur toe.

Heeft de goede geest, die hem een oogenblik te voren de oogen vochtig maakte, hem dan weêr verlaten en is de booze duivel met zijne scherpe taal, vuurvonken in de oogen en barsche bewegingen, andermaal in hem gevaren?

Mijnheer Daliski staat nog verwonderd naar den kant der deur te staren, langs welke de oude man verdwenen is, als Adriana reeds terugkeert, ofschoon nog altijd bleek.

‘Wat is er gebeurd?’ zegt ze.

‘Mijnheer Golden is plotseling heen gegaan, diep ontroerd ten gevolge uwer muziek. Verwonderlijk! Wij moeten, zonder zulks te willen, herinneringen bij hem hebben wakker geschud, die hem pijnlijk zijn. Die man heeft een leven achter zich, dat hem bitter opwellingen geeft.’

‘Hij kan toch geen misdadiger zijn?’

‘Neen, dat geloof ik niet; herinneringen aan huiselijke dagen plagen hem, denk ik... wie weet!... In alle geval, Mijnheer Golden is niet gelukkig. Hij was vooral boos op de pop.’

‘Ja, recht boos.’

‘Misschien omdat zij hem mijne dankzegging te binnen bracht.’

‘Neen, hij was boos omdat Claudine haar Mevrouw Golden noemde.’

‘Wie weet! Die oude man heeft in alle geval een beter hart dan hij zelf denkt.’

De kleine heeft de pop weêr op de tafel gebracht, het poppengoed weêr uiteen gespreid, en doet de schoone Mevrouw andermaal over de tafel zweven, zonder dat zij, om de kortstondige verbanning, iets van de vroolijke uitdrukking op haar blozend en blinkend wezen verloren heeft.

Mevrouw de pop heeft een gelukkig karakter.

Adriana heeft de thee weggeruimd, neemt weêr haar breiwerk en de taalmeester zijn boek.

Nog eens heft de vader het hoofd op en vraagt met innige belangstelling:

‘Hoe bevindt gij u nu, Adriana?’

‘Beter...’

‘Ik zal u niet meer vragen om te spelen, kind.’

Het meisje glimlacht en schudt lichtelijk het hoofd, alsof zij zeggen wil: ‘Maak u niet ongerust, vader.’

De kleine huiskring herneemt zijne gewone kalmte, die een oogenblik door den wonderlijken man uit het oude huis gestoord werd.

III.

In de kamer van Mijnheer Golden.

Het gebeurde heeft eene gansch tegenovergestelde werking dan gewoonlijk op het gemoed van Mijnheer Daliski te weeg gebracht.

In plaats dat het voorgevallene van lieverlede uit zijnen geest wordt gewischt, treedt het, naarmate de avond vordert, levendiger voor den taalmeester op: dat is, verschijnt het in een meer verscheiden daglicht, en dus ook met eene macht van veronderstellingen, deze al wonderlijker dan gene.

Niettemin deelt de man geen enkel dezer laatsten aan zijne kinderen meê, te meer daar Claudine er andermaal in gelukt is, weêr alle mogelijke belangstelling op Mevrouw Golden te trekken, en hierin hare zuster met eene kinderlijke welwillendheid te doen deelen.

Zuster kan, rechtuit gezegd, nog zoo recht plezierig in het poppen-spel deelnemen; zij kan soms nog zoo recht lief kind zijn, en uit dat spel straalt dan een liefdegloed zoo rein, zoo warm, zoo opwekkend, alsof hij uit de oogen en van de lippen eens engels daalde.

Zij spreekt met de pop, zij bestraft haar, zij geeft haar goeden raad om als fatsoenlijke vrouw door de wereld te komen; zij houdt vooral niet van die pretentieuze manieren; zij wil dat Mevrouw de pop zich nederig kleede, zooals het past in den burgerstand waarin de huisheer zich bevindt; maar toch schikt zij hier een lintje, daar een strikje; zij steekt hier een bloem, daar een knoop of een haak in, en glimlacht als het kind die ‘Jufvrouw-onbezorgd’ voor den taalmeester doet paradeeren, totdat Claudine met de pop in den arm in slaap valt, en zij beiden naar hetzelfde bed worden gebracht.

Als de rust 's nachts reeds lang in de kamer heerscht, ligt Mijnheer Daliski nog altijd wakker; hij timmert op en breekt af, wat over dien wonderlijken buurman in zijnen geest opwelt.

De slaap wil niet komen; de taalmeester staat op, treedt in zijn kamerrok voor het venster, weert de gordijn weg en staart op het oude huis.

Geheel dat huis ligt in de koude, nachtelijke schemering; slechts aan de vensters op de eerste verdieping bemerkt hij twee lichtstrepen, daar waar de donkere gordijnen niet voldoende sluiten.

Het is één uur en toch schijnt Mijnheer Golden nog niet ter ruste te zijn; misschien staat hij, evenals de taalmeester, voor zijn venster naar de woning van dezen laatste te staren, om aan dien sphynx de oplossing van honderden raadsels te vragen, die zich ook voor zijnen geest opdoen.

Noch het eene, noch het andere huis geeft antwoord op die verschillende vragen; toch bevinden er zich op dat oogenblik twee personen beneden in de straat, die opzichts den man uit het oude huis wel eenige inlichtingen zouden kunnen geven.

Een dezer personen is eene vrouw, in mantel gehuld en met den zwarten sluier voor het gelaat; de andere is een man van zware gestalte, met een langen regenjas aan en een grijsachtigen kastoren hoed op, die eenigszins schuins op het hoofd staat.

Op vier of vijf stappen achter de dame en altijd dicht bij den grijswitten hoed, slentert een bediende, die stil staat als de vrouw dit doet, voortgaat als zij voortgaat: hij is de trouwe schaduw zijner meesteres.

De drie personen gaan aan de overzij der straat, en de taalmeester kan ze dus een oogenblik gade slaan; dit is des te gemakkelijker voor hem, daar allen zeer langzaam gaan, en de gevels en zelfs de nummers der huizen schijnen te onderzoeken.

Aan het oude huis gekomen, verliest Mijnheer Daliski de beide wandelaars uit het oog, dewijl zij de straat oversteken, en vlak vóór het oude huis plaats nemen.

‘t Is daar,’ hooren wij nu den man met den regenjas zeggen.

‘Zijt gij zeker?’ luidt het antwoord der dame.

‘O, zeer zeker. Geloof me, ik had geen vingerhoed gedronken, toen ik hem voor eenige dagen naspoorde.’

‘Hij woont alleen?’

‘Gansch alleen,’ en de rest van het gesprek gaat in fluisteren verloren.

Welk zijn de gevoelens die deze vrouw beroeren? Een oogenblik houdt zij de linkerhand, door een zwarten handschoen omsloten, voor het gelaat en zij schijnt te denken; dan plotseling, alsof een onaangenaam denkbeeld haar foltert, maakt zij eene driftige en schuddende beweging met het hoofd, stapt snel voort en de drie personen verdwijnen op den hoek der straat,

Eenige stappen verder staat een huurrijtuig te wachten; de knecht snelt vooruit, opent, met den hoed in de hand, de portel, de dame stapt in en het rijtuig ijlt scherp rammelend door de eenzame straat, om eindelijk voor een groot hotel stil te houden.

Bij het binnentreden zegt de knecht tot den slaperigen portier:

‘Mevrouw vertrekt morgen met den eersten trein.’

Doch waar bleef de man met den regenjas en den kastoren hoed?

De dame heeft hem in de afgelegen straat verlaten, na hem iets in de hand te hebben gestopt, en als hij na eenige woorden te hebben gegromd, die op een groet gelijken, onder eene straatlantaarn plaats neemt, om de waarde van het hem ter hand gestelde papier te onderzoeken, bemerkt hij een biljet ter waarde van vijftig frank.

‘Slechts vijftig frank!’ zegt hij. ‘Als ik geen eerbied had van mij zelve, ik zou haar dit biljet in het aangezicht smijten!’

Gelukkig dat de man zich zelve eerbiedigt; want hij vouwt het briefje zorgvuldig in vier en steekt het in zijnen vestzak.

Onder de straatlantaarn hebben wij den persoon wat nader opgenomen: hij is een breed geschouderde kerel, met een langwerpige opgezwollen dronkemansgezicht, waarin twee kleine en schelmsche oogen flikkeren. Aan den pink der rechterhand heeft hij een zwaren ring, en nu hij den regenjas losknoopt, ziet men eene dikke horlogieketting blinken, die echter, evenals de ring, al te solied schijnen om echt te zijn.

De man heeft juist geen aanbevelenswaardig uiterlijk, integendeel iets bohemerachtig, en die opmerking wordt bevestigd, als men ziet hoe zijn hemd boven den broekband uitborrelt. In zijn geheel genomen doet die man ons aan een modernen Falstaff denken: de losse vroolijkheid, maar ook de geslepenheid en de schelmenstreken niet uitgezonderd.

Met de handen in de broekzakken en den witten hoed schuins op het hoofd, slaat hij nu, een liedje neuriënd, eene zijstraat in, en schijnt zich niet meer om het gebeurde in de straat van het oude huis, om de dame, knecht en rijtuig te bekommeren.

Hij toch, zooals gij hem daar ziet, hij toont wel dat hij gansch onbezorgd, onbekommerd ‘door alle distelen op het levenspad kan wandelen, zeker zijnde toch eens rozen te oogsten.’

Dat is dan ook een zijner geliefkoosde spreuken.

Ware die herberg nu nog maar open! Maar neen, de oude kroeg is gesloten als een doofpot; zij slaapt en ronkt nu op hare beurt. Slaat, klopt, schuift, trommelt zooveel en zoo hard gij kunt, wakker worden zal zij niet vóór morgen vroeg, als het daglicht schemert.

De man gaat dan ook voorbij. Wat is de nacht als iedereen slaapt, en hij, de witte hoed, alleen nog wakker is, een vervelend ding! De stad lijkt aan een groot kerkhof en als iedereen in zijn graf kruipt, gaat hij er ook heen; maar 't is zeker wel vervelend in zijn graf te moeten kruipen, als men een biljet van vijftig frank op zak heeft!

Een oogenblik later staat de man voor het huis, waar hij een kwartier bewoont: 't is een klein en zeer onaanzienlijk huis; aan geen enkel venster schemert licht.

De witte hoed steekt den sleutel zóó behoedzaam in het slot, alsof hij vreest de oude deur pijn te doen; toch sjierpt deze op hare hengsels en de binnentreders doet zelf een lang en suizend 'ssst' hooren. Eindelijk sluit hij de deur zóó voorzichtig alsof zij van diamant gemaakt is, en dat is zeker niet waar, of zij zou sedert lang vermorzeld en weggedragen zijn.

Nog een oogenblik luistert hij. Met den rug tegen den muur leunend, trekt hij behoedzaam zijne schoenen uit en met deze in de hand gaat hij stil naar boven, vol voorzorg dat de 'krakende trappen, het niet zullen klappen.'

Is hij dan een dief? Neen, de witte hoed is een echtgenoot, die na het uur en zonder verlof, in de huiselijke kazerne terugkeert.

Kazerne - dat woord is juist.

Als de witte hoed tastend, maar voorzichtig, eene deur geopend heeft, treedt hij in eene niet groote kamer, waar een nachtlicht op tafel brandt en men een groot bed en drie kleinere bedden ziet, in welke laatste men twee of drie kinderhoofden met verwarde haren, op rei ziet liggen, terwijl n° 7 of n° 8 in de half uitgetrokken schuif eener laêtafel, en die in wieg veranderd is, ligt te ronken.

Hoe de man zich door alle de opgestapelde voorwerpen een weg baant, zal niemand begrijpen - en

wij nog het minst van al. Nochtans bereikt hij zonder iemand wakker te maken, de kleine penduul die op de schouwplank staat, en terwijl een geestige lach zijn wezen verheldert, draait hij den wijzer een paar uren achteruit.

Op hetzelfde oogenblik worden in het groote bed twee groote oogen geopend, en eene nijldige scherpe stem roept:

‘Ik heb u wel gehoord, Dobs; ik heb u wel gezien; laat den wijzer maar op half twee staan, nachtbraker!’

Dat zegt vrouw Dobs, die eenen kattenslaap heeft aangenomen.

‘Ha,’ zegt de man, ‘ik dacht wel dat ik u weêr op een valschen trek betrappen zou, Mevrouw Dobs!’

‘Gij huichelaar!’ bijt de vrouw hem toe. ‘Had ik u niet betrapt, gij zoudt andermaal bij hoog en laag gezworen hebben, dat gij ten half twaalf thuis kwaamt, terwijl het half twee is... En zeker weêr dronken?’

‘Ik heb geen vingerhoed drank over de lippen gehad.’

‘Waar zijt ge dan geweest?’

‘Op eene diplomatische zending!’ zegt Dobs met majesteit.

‘Ha, 't is weêr eene diplomatische zending; 't is weêr zoo'n aardigheid die ik niet weten mag; maar als gij op diplomatische zendingen uitgaat, hebt gij gewoonlijk geld op zak.’

‘Ditmaal niet! Neen, ditmaal niet!’

‘Gij zult mij niet bedriegen Dobs.’

‘Ik geef u mijn woord...’

‘Ik ken u.... Dok af, wij zitten hier meer dan te lang naar geld te wachten!’

‘Is het mijne schuld dat de maanden dertig dagen lang zijn? Ik vind dat de maanden maar acht dagen zouden mogen duren!’ roept Dobs op hoogen toon en met komieke statigheid.

‘Ik heb geen zaken met al uw dwaze redeneeringen; gij hebt geld en...’ en terwijl een half dozijn van de wakker gemaakte kinderen, vooral de bankier, die in de schuif sliep, beginnen te huilen en te schreeuwen, rijst uit de dekens van het groote bed eene witte gestalte op.

Wij zien dat spook de verwarde zwarte haren, haren als serpentes, nog achteruit werpen; wij zien den man met den witten hoed, in een der vrije hoeken van de kamer en met een half dozijn van zijn eigen boeken gewapend - want, lezer, Dobs is auteur - den naderenden vijand, een heks van Macbeth, afwachten; doch wij vluchten den trap af en de deur uit, en zullen, in de vrije en frissche lucht gekomen, een nader woord over het lieve koppeltje meêdeelen.

Men kent Dobs; doch men weet nog niet dat Dobs een der sterren is van een tooneelgroep, die op dit oogenblik, in een houten tent op de gemeente-kermis, aantrekkelijke vertooningen geeft, waarin Dobs de verradersrollen speelt, terwijl Mevrouw Dobs, niettegenstaande hare eerbiedwaardige vijftig en veel meer jaren, in de jonge meisjesrollen optreedt.

Wat vooral een zekeren luister over Dobs spreidt, is, dat hij de Shakespeare van den groep is, en niet zelden stukken, zoo dramatische als andere, onder zijnen naam doet opvoeren, ofschoon die stukken slechts vertalingen zijn uit het vergeten Fransch repertorium - doch dit verzwijgt Dobs, natuurlijk.

Nu, op een enkele letterdieverij wordt in de tooneelwereld niet gelet, en zelfs het liefderijk gouvernement beloont daarin de dieverij, met toelage en premie.

Dobs heeft eene zekere letterkundige opvoeding genoten, en steelt dan ook met eene soort van talent, in vergelijking met andere blijspel-fabriekanten, die slechts blootweg en dan nog ellendig, vertalen en ook

bij den eersten of tweeden stap, als dieven aan den paal worden geklonken.

Doch om dergelijke afstraffing zou Dobs zich ook niet bekommeren: het werk heeft hem een paar vijffrankstukken opgebracht, en van dat oogenblik lacht hij met alle kritiek. Daarenboven Dobs staat zò laag op de ladder, dat de ernstige kritiek zich om hem niet bekommert - 't geen hem doet denken en zeggen: 'Mij durft men niet aan 't lijf.'

De man heeft twaalf ambachten en dertien ongelukken beleefd. Van de banken der latijnsche school, waarop hij een blauwen maandag gezeten heeft, zakte hij van trap tot trap, altijd lager en lager, totdat hij met veel onbeschaamdheid, met veel levenslust, met veel cynisme, met veel hartstochten, en zonder een grein zedelijke waarde, eerlijkheid en overtuiging - tenzij in woorden - in de tooneelwereld viel en dààr, in die hel achter die schermen, eene glorie werd, en daar buiten een pilaar van de kroeg.

Mevrouw - zoo betitelt men die gevallen en bewaasde ster, in een oud rozen-domino voor kamerrok - Mevrouw Dobs is juist geene aantrekkelijke figuur; maar toch moet zij in hare jeugd, waarvan zij gaarne spreekt, en toen zij aan ieder haarpijl beweerde een kostbare perel te kunnen hangen, nog al opschudding gemaakt hebben.

Nu heeft ze eene spitse vooruitstekende kin, die meer en meer den neus nadert; de oogen zijn zwart en het haar is reeds met zilver - och, was het eens zilver! - doorregen; dan, zij zegt het zelve, de toiletten ontbreken haar om nog in de straat te schitteren; doch 's avonds, met eene laag blanketsel, witsel, penseelstreken en in den glans van het voetlicht, kan zij zich nog doen toejuichen,

Zij ook kwam boven gerold, evenals Dobs, en in die afdalende beweging ontmoetten zij elkander, klamp-

ten elkander vast en zetteden ook gezamentlijk de afdaling voort; beiden hadden gereisd, gespeeld, geschitterd, avonturen beleefd, champagne gedronken, zich miskend, verstooten geacht door vrienden en familie,

Men moet bekennen dat die twee wezens elkander over veel ontgoocheling konden troosten, ofschoon de troost weldra niet zelden in een vracht slagen of eene bloedige tatouëering op het aangezicht bestond; zoodat nu eens Dobs, dan eens de vrouw, de huiselijke kamer verliet met den eed van nooit weêr te keeren; doch die eed was een tooneelspelers-eed en Dobs keerde altijd nederig, en de vrouw stout en onbeschaamd, terug, waarop de huwelijksvrouw weêr met een glas jenever bezegeld werd.

In de eenzame straat, waar het oude huis gelegen is, heeft de voetstap van de geheimzinnige personen zeer weinig indruk achtergelaten: Mijnheer Daliski denkt zelfs aan die nachtwandelaars niet meer.

De taalmeester wacht den volgenden dag te vergeefs den ouden Golden. Hij hoopt dat hij 's avonds op het thee-uur zal verschijnen, en heeft reeds bevel gegeven aan Claudine, die noodlottige, gedruischmakende en oproerige pop te verwijderen: - vergeefs gewacht! Hij wacht hem den volgenden dag - dan weêr 's avonds: te vergeefs. Hij staart door de spleet der gordijntjes naar het huis van den overbuurman: - niets beweegt zich daar, niets; men gaat daar noch in, noch uit. Zou men er niet meer leven?

Dat laatste kan zeer goed waar zijn - er zouden zelfs eenige dagen verlopen, voor dat de buurt er iets van te weten kwam.

Immers allen zijn in de straat 'aan het geheimzinnige van dat huis,' het spookhuis 'zeggen de kinderen, zoo gewoon? Men is zelfs niet zeker of Thomas Golden en het onzichtbare paar, dat voor portier

dient, niet tot de spoken behooren, evenals de ratten diê 's nachts parade houden, en de miauwende katten die, als slangen zoo vlug, door het breed getralied keldervenster binnensnappen - misschien om ter Sabbath te gaan.

Wat drijft Mijnheer Daliski aan, om het te wagen op zekeren schemeravond aan de huisdeur te gaan kloppen - neen. kloppen is het woord niet: kloppen zou ook tot niets leiden - bonzen, zeggen wij. Niemand daagt op. Eene huisbel is er niet, en de klopper, die vroeger de deur versierde en weleer de bewoners van het huis verwittigde, is reeds lang geleden door de straatjongens gebroken.

Het langdurig kloppen van den taalmeester heeft de straatjeugd doen bijeen komen; jongens met verwarde haren, vuil, zwart en onbeschaamd staan in een groepje voor de deur, en loeren gapend al de bewegingen van den aanklopper af.

Eindelijk geeft de professor zijn geduld op; hij gaat bij den mandenmaker in het voorhuis staan, wachtende tot de man der portierster van zijn dagwerk op het kantoor terugkeert. Dit is het oogenblik om, met hem, de vesting binnen te sluipen; echter gelukt dit nog niet, of men moet den geheimzinnigen kerel een stuk geld in de hand steken; maar die hand is altijd gereed om te grijpen.

Hoe het zij, de Pool is binnen; het licht verschijnt weêr een oogenblik op den trap, en belet dat de gebilde taalmeester den hals breekt.

In het donker hoort Daliski nog eene stem, die hem op bangen toon toefluistert:

‘Ik durf niet Mijnheer... kom terug.... Mijnheer Golden zal ijselijk kwaad zijn.’

Mijnheer Daliski klotst verder, zonder op deze stem acht te geven.

‘Mijnheer....’ en de stem in het donkere sterft

grommelend, wij weten niet langs waar, weg; maar de binnendringer staat voor de deur van Mijnheer Golden's kamer, en klopt zonder antwoord te bekomen; hij klopt andermaal en harder - en nog harder, en luistert daarna met ingehouden adem.

Beraden neemt hij de kruk in de hand en draait ze om; doch de deur is langs binnen gesloten.

Nu legt hij den mond voor het sleutelgat en roept:

‘Mijnheer Golden, Mijnheer Golden!’

‘Wie roept me?’ antwoordt eene barsche stem binnen.

‘Uw buurman, Daliski.’

Een oogenblik blijft alles stil; dan knarst er iets aan de deur, alsof men langs binnen een pin of grendel, die tot sluiting dient, wegtrekt.

Nu de taalmeester de kamer binnentreedt, vindt hij deze in eene schemering gehuld, doch achter het groote scherm, dat in zig-zag het bed voor het oog verbergt, moet er licht branden, want tegen de zwarte zolderbalken verspreidt zich een lichtende gloed.

‘Kom hier,’ roept Mijnheer Golden, en de taalmeester verschijnt voor het bed.

De oude man zit eer dan hij ligt; zijn hoofd is ontbloot; de schedel is met gedunde haren bedekt en aan de zijden hangen lange wit-grijze lokken af, het oog staat altijd diep, zeer diep in het hoofd, en 't is of de wenkbrauwen nog langer geworden zijn.

Het tafeltje, waarop de bollamp met gebloemd scherm staat, is bij het bed geschoven; een glas water en een oud boek, gewis een kerkboek, bevinden zich onder het bereik van den eenzame.

Aan de uitdrukking van het wezen van Mijnheer Golden kan men niet weten, of de bezoeker al of niet welkom is: immers, dat wezen is altijd strak, de wenkbrauwen altijd gefronst, de oogen altijd scherp en de stem van den geheimzinnigen man heeft nooit iets aangenaams.

‘Verontschuldig mij,’ vangt Mijnheer Daliski aan, ‘dat ik u in uwe afzondering kom stooren; ik vreesde u ziek te vinden.’

‘Ik ben niet ziek, ten minste ik ben nu zeer wel.’

‘Des te beter; wij waren ongerust en in de buurt waren er zonderlinge gedachten in omloop.’

‘De buurt, de buurt! Wat heeft de buurt met mij te maken? Ik ken haar niet; ik wil haar niet kennen. Ik woon hier niet voor de buurt, maar wel voor mij zelven.’

‘Wel, maar gij kunt toch niet beletten, dat er menschen zijn die belang in u stellen.’

‘Boezem ik u belangstelling in?’

‘Ja, na uw bezoek in ons midden is die belangstelling geklommen.’

‘Gij hebt ongelijk; ik ben een nutteloos, vervelend wezen; de menschen schuwen mij gelijk ik hen schuw - en wij hebben beiden gelijk.’

‘Misschien niet.’

‘Wat belooft u?’

‘Ik zeg, ten minste wij, wij willen bewijzen dat wij u niet schuwen.’

‘Ik begrijp niet wat u kan aanzetten, mij belangstelling te bewijzen’ - en Golden ziet strak en donker voor zich uit.

‘Misschien het wederzijdsch ongeluk.’

‘Wie zegt u dat ik ongelukkig ben?’

‘Ik vermoed dit.’

‘Om het even,.. Zijt gij het inderdaad?’

‘Gij weet dat ik een balling ben. Zegt dat u niet genoeg?’

‘En haat gij de menschen niet?’

‘Nee, ik heb getracht mijne vervolgers vergiffenis te geven; 't ging moeielijk in den aanvang, maar nu is 't mij wel. Ik heb mij met de menschen verzoend, en dat heeft aan mij en aan de mijnen rust, vrede,

gelatenheid en andermaal een betrekkelijk geluk gegeven.’

De oude man ziet den spreker strak in het oog, buigt het hoofd, en terwijl hij de hand op het oude boek legt, zegt hij:

‘Ik ook heb in uwen huiskring, bij het hooren der muziek, bij het zien van uwe gelatenheid, of ik weet niet van wat, ik ook heb aan vergiffenis gedacht, en daarom heb ik dat oude kerkboek voor den dag gehaald. 't Lag jaren lang vergeten in het koffer..., 't Is het kerkboek mijner moeder... Zoo lang ik den menschenhaat in mij voelde vlammen, moest ik dat boek vergeten... Nu heb ik het ten minste reeds opgehaald... Ik heb gebeden, wat ik wel eens niet meer deed...’

‘Hoe, gij hebt vergeten te bidden?’

‘Ja, maar nu, nu heb ik gebeden.’

‘En uw gemoed is rustiger?...’

Mijnheer Golden zwijgt; slechts na eene poos zegt hij, als welt het verledene weêr in hem op:

‘Men heeft mij het leven zoo bitter gemaakt!’

‘Maar toch gansch het, menschdom niet.’

‘Neen, en daarom, ik beken het nu, was ik onrechtvaardig, toen ik gansch het menschdom in mijnen haat omvatte.’

‘Mijnheer Golden, gij zijt op den weg des terugkeers; doch zeg mij reetzinnig: zijt gij nog ziek?’

‘Neen, 't gaat nu wel.’

‘Waarom hebt gij niet aan ons gedacht?’

‘Aan u?,... En waarom?’

‘Wel Adriana zou u volgaarne van dienst geweest zijn.’

‘Zij zelve is ziek.’

‘Toch zoo ziek niet dat zij u niet eenigen dienst zou kunnen bewijzen,’

‘En waarom zou dat jonge meisje hier, bij dien ouden en barschen grompot, zich moeten vervelen?’

‘Rechtuit gesproken,’ zegt de taalmeester openhar-

tig en welwillend glimlachend, 'heel plezierig zijt gij niet, Mijnheer Golden.'

'Zegt uwe dochter dat?'

'Neen, dat zegt mijne dochter niet; mijne dochter zegt integendeel dat gij zoo boos niet zijt als gij het uitzicht hebt, zooals ik ook zeg en zooals iedereen zeggen zal, die u wat meer van nabij kent.'

'Ik heb de goedkeuring van iedereen niet noodig.'

't Zij zoo. Wil ik Claudine zenden, om u wat gezelschap te houden?'

'Neen.'

'Die zou u misschien vervelen?'

'Neen; maar ik wil die pop niet.'

De professor kan zich niet bedwingen een lichten lach te laten hooren.

'Gij lacht, Mijnheer Daliski?'

'Verontschuldigt mij, maar ik vind het onbegrijpelijk dat Mijnheer Golden zelfs zijnen haat, zijnen afschuw tot over eene onnoozele wassen pop uitstrekt.'

'Ik haat die pop niet, ik ben geen kind: maar ik haat eene herinnering die bij mij is opgeweld.'

'Omdat ik u voor de pop dank zegde?'

'Neen, 't is eene herinnering uit mijn leven, dat voor u een gesloten boek is.'

'O, dat is eene andere zaak; vergeef me! Het kind zal zijne pop niet meëbrengen.'

Voor de eerste maal speelt er den ouden man een lichte glimlach over de lippen - een rimpeltje slechts.

'Ik ben belachelijk, niet waar, professor?... Kinderachtig, recht kinderachtig.'

'Ik begrijp dat iemand in den vollen zin des woords haat; doch dat gevoel is slechts in den aanvang te verontschuldigen. Als het hoofd met zilver bekroond is en de jaren ons tot rijp nadenken hebben gestemd, moet men zeker dat gevoel uit het harte bannen. Laat vooral de poppen al maar buiten den kring van uwen afkeer: dit is al iets gewonnen.'

‘En ook u en de uwen.’

‘Ik dank u! 't Zal wel gaan. De kring breidt zich uit. Als gij maar dikwijls dat oude boek neemt...’ zegt de Pool glimlachend en zelfs opgeruimd.

De oude man legt weêr, met een blijkbaar betrouwen, de hand op het kerkboek.

‘En wat moet ik nu aan Adriana of aan Claudine zeggen?’

‘Gaat gij reeds heen? Maar zet u toch een oogenblik. Vergeef me, ik had vergeten u te verzoeken om neêr te zitten. Zet u; ik heb u nog iets belangrijks te zeggen.’

‘Iets belangrijks?’

‘Ik zeg u dat uwe dochter zieker is dan gij denkt.’

‘Denkt ge dat?’ onderbreekt de taalmeester, met eene zekere onrust in de stem.

‘Ik heb den dokter over haar gesproken.’

‘Hoe zijt gij daartoe gekomen. Mijnheer Golden?’

‘Omdat ik belang in haar stel; ik heb het u reeds gezegd.’

‘En mag ik weten?...’

‘Wat hij zegde?... Dat zij door eene erge zenuwziekte is aangedaan, die van lieverlede chronisch worden kan.’

Het gelaat van Mijnheer Daliski is strak en ernstig.

‘Mijnheer Golden,’ laat de vader er op volgen, ‘gij zegt dat zoo koud, zelfs zoo wreed! Weet ge wel dat mijne Adriana mijn leven, mijne hoop, mijne liefde is; dat ik in haar al het gelukkig verledene terugvind?’

‘Ik heb u niet gezegd, dat er geene genezing te hopen is.’

‘Ik weet het; maar ik moet telkens hetzelfde hooren. Immers, het voorgeschreven geneesmiddel ligt op dit oogenblik niet onder mijn bereik’

‘Ja, ik weet het: zij moet deze arme, ongezonde

wijk verlaten; meer dan dat, zij moet eene totale verandering van lucht, verandering van leven hebben; zij moet bij voorbeeld voor een tijdlang de frissche en versterkende zeelucht genieten.'

'En nu is het mijne beurt u eene niet hoopvolle vertrouwelijke meêdeeling te doen; doch wij vorderen snel, zoo dunkt mij ten minste, in vertrouwelijke meêdeelingen. Sedert eenige maanden werk en wroet ik dag en nacht, om eene kleine som terzijde te kunnen leggen, en aan mijne dochter die weelde - want 't is eene weelde in onzen toestand, Mijnheer Golden - te kunnen geven. Ik moet reeds veel doen om voor mijne kinderen en voor mij zelven het dagelijksch brood te winnen. Ware Adriana welvarend en kon zij op hare beurt haar prachtig talent, door het geven van lessen, benuttigen, dan ook zouden wij betere dagen te gemoet gaan.'

'Hebt gij geene vermogende familie-betrekkingen?'

'Neen, niet meer. Allen zijn dood ginder, allen waren ten onder gebracht.'

'Geen vrienden hier?'

'Evenmin.'

'Uwe dochter moet toch heengaan.'

'Dat is zoo omtrent alsof gij mij zeggen zoudt: gij moet haar de maan geven.'

'Toch niet.'

'Ik kan het onmogelijke niet. God is mijn getuige dat ik gaarne elke opoffering voor mijn kind doen zou; tot het onmogelijke echter ben ik niet gehouden. De medaille is langs alle zijden bekeken. Zelfs heb ik gepoogd mijne dochter met eene voorname familie op reis te zenden, hoe hard het me ook vallen zou haar dienstbaar te zien... Doch dit ook is een droom geweest, en nu...'

'En nu zal de oude Golden haar in de gelegenheid stellen, indien gij daarin toestemt.'

‘Mijnheer Golden?,..’

‘Ja, ik.’

‘En aan welke voorwaarden?’

‘Niet als dienstbare, neen.’

‘Ik begrijp u niet.’

‘Gij begrijpt niet dat er in zoo'n leelijken, ouden grompot nog belangstelling huizen kan? Dat komt mij zelf ook vreemd voor, en voor eenige dagen zou ik gedacht hebben, dat iets dergelijks onmogelijk in mijne oude, verroeste en door menschenhaat verkankerde ziel, kon oprijzen. Nu echter ist dit zoo.’

‘Maar ten minste als ik goed begrijp... Adriana zelve...’

‘Wat?.... Adriana zelve?.... Denkt ge dan dat ik zinneloos ben, een oud versleten karrewiel, dat reeds ruim zestig jaar draait, uwe dochter ten huwelijk vragen wil?’

‘Nu, nu, dit is zeer wel!’

‘O, ge begrijpt niet dat er iets belangloos in mij, in z'oon ouden isegrim, kan bestaan!’

‘Ik zou u ook het geld, dat dergelijke reis kosten zou, niet kunnen terug geven.’

‘Vraag ik u iets?...’

‘Zelfs den intrest zou het mij soms moeilijk zijn u te kunnen uitbetalen.’

‘Heb ik u van intrest gesproken? Denkt ge dan dat ik een ellendige geldwolf ben? Noch het een noch het ander is mijn inzicht, en evenmin wil ik u door dat dienstbewijs aan mij verplichten of onderwerpen. Wilt gij met uwe kinderen, mij naar eene badplaats vergezellen? - zonder dankbetuiging als ik u verzoeken mag - en enkel omdat ik belang stel in uwe familie?’

‘Is Mijnheer Golden dan zóó rijk?’

‘Gaat u dat aan? zegt de oude zoo barsch dat de taalmeester die door het onverwachte voorstel wel wat verbluft is, onthutst staat.

‘t Zij zoo; als ik durfde zou ik dat aanbod voor mijne dochter zeer gaarne aannemen...’

‘Neen voor uwe twee kinderen.’

‘Ik voor mij zou mijne lessen niet kunnen verlaten.’

‘En ik begrijp dat gij mij, een onbekende, uwe kinderen niet zoudt toevertrouwen.’

‘Dat zeg ik niet...’

‘Neen, dat zeg ik en dat is ook zeer licht te begrijpen; vooral niet aan dien geheimzinnigen Golden, die echter in de laatste dagen naar veel goede gevoelens geluisterd heeft; doch dien gij niet kent... die niets aantrekkelijks heeft... niets. Neen, neen, gij hebt gelijk!’

‘Neem de zaak zoo verkeerd niet op, Mijnheer Golden; ik vind uw aanbod zeer schoon, inderdaad al te schoon; ik ben er u hartelijk dankbaar voor, doch...’

‘Ik zeg het: gij kent mij niet. Welnu, ik stel zooveel belang in uwe kinderen, dat ik u, en dit voor de eerste maal sedert lange jaren, over mijne lotgevallen spreken zal. Beloof mij echter eene stipte, eene allerstiptste geheimhouding. Gij zult mij kennen, Mijnheer, en later zelf oordeelen of gij uwe kinderen aan den ouden Golden moogt toevertrouwen. De reden waarom ik die opoffering doen wil, is enkel omdat ik mij met sommige menschen wil verzoenen, niet met allen; maar met die welke wezenlijk goed zijn... Hebt ge tijd om te luisteren?’

‘Indien het spreken u niet vermoeit.’

‘Eigennamen zal ik niet noemen, doch de waarheid, de onverbiddelijke waarheid zal ik zeggen.’

Eene uur later gaat de taalmeester, diep ontroerd over hetgeen hij in de kamer van het oude huis gehoord heeft, den trap af. Hij kent nu grootendeels de geschiedenis van een ouden man, en hij moet beken-

nen dat deze wel ongelukkig is, ongezien aan wien hij dit ongeluk te wijten heeft - aan zichzelf, aan zijne familie of aan bijgaande personen.

Somber gestemd komt de goede man in zijne kamer terug, waar Adriana hem toeroept:

‘Wat werden wij ongerust!’

En Claudine:

‘We dachten dat ge nooit meer terugkwaamt!’

‘Och, kinderen, Mijnheer Golden had mij zooveel, zoo bijzonder veel te vertellen!’

‘Onmogelijk,’ zegt Adriana; ‘Mijnheer Golden is het stilzwijgen in persoon,’

‘Ja, en toch heeft hij het dezen avond bijzonder druk gehad.’

‘Ik was op het punt aan de deur van het oude huis te gaan kloppen,’ zegt Claudine ‘om te vragen of vader terugkwam,’ en met groote oogen voegt zij er bij: ‘ik ben bang van dat spookhuis geworden.’

‘Dwaas kind!’

‘Hebt ge gehoord wat de mandenmaker beneden, verteld heeft?’ vraagt Adriana, zonder schier het oog van haar werk op te heffen, terwijl de taalmeester in zijn leuningstoel zakt.

‘Neen. Wat vertelde hij?’

‘Omtrent één uur dezen nacht zag de mandenmaker eene gesluisde dame langs het oude huis gaan.’

‘Was zij alleen?’

‘Dat heeft hij niet gezegd.’

‘Ik ook heb dezen nacht en op gezegd uur, zwarte gestalten op het gaanpad, tegenover dat huis, gezien.’

Claudine vergeet de pop en ziet den vader met wijd opengespalkte oogen aan.

‘Niet bang maken,’ zegt ze en laat de lip hangen, ‘niet bang maken..., dan droom ik.’

De taalmeester antwoordt niet, zoo aandachtig is hij voor hetgeen zijne dochter zegt, maar neemt eindelijk

geruststellend, het mollige handje van de kleine in zijne hand.

‘Verwonderlijk,’ zoo gaat de zuster voort, ‘de mandenmaker vertelt dat zij, de zwarte dame, een oogenblik op het gaanpad tegenover het huis, bleef stil staan en toen plotseling wegging.’

Mijnheer Daliski is nadenkend; hij brengt die nachtelijke verschijning in verband met de bijzonderheden uit het leven van den ouden man, en neemt wel vast het besluit. Mijnheer Golden van het gebeurde kennis te geven; misschien heeft de man uit het oude huis eenige voorzorgen te nemen.

Het voorval zelf maakt hem huiverig, en hij durft daarom wel over de voorgenomen reis, maar niet over Mijnheer Golden spreken. Dit zal later komen: later, als de kinderen wat minder onder den indruk van het denkbeeld van spokerij verkeerden.

Het gesprek dreigt akelig, echt akelig te worden: Claudine ziet nog altijd met strak oog over de tafel, alsof zij ginds de zwarte dame drijven ziet.

De taalmeester begrijpt dan ook, dat eene verandering van gesprek noodzakelijk wordt:

‘En ge weet het groote nieuws nog niet!’

‘We gaan op reis.’

‘Op reis?’ zegt het kind.

Een glimlach tintelt op het gelaat van Adriana.

‘En waarheen?’ vraagt ze met groote belangstelling, want ze denkt aan het heimwee, dat soms zoo'n smartelijke uitdrukking op het gelaat van den banneling teekent.

‘Gaan wij terug naar...’

‘Neen, lief kind,’ onderbreekt de taalmeester, ‘daartoe bestaat weinig hoop; maar toch maakt het mij gelukkig, dat gij eerst aan mij denkt’ - en de goede man legt den arm om het middel zijner dochter, drukt haar lokkig hoofd tegen zijne borst en kust haar - het evenbeeld harer zalige moeder! ‘Neen

wij gaan nog niet naar Polen; wij gaan naar zee.'

'O, is het dat maar!' zegt het meisje en breidt weêr met neêrgeslagen oog voort.

'En is dat niet veel, kind? De geneesheeren houden het er voor dat daar, in die frische lucht, uwe genezing zeker is, Zijt gij er niet dankbaar voor, liefste?'

'O. ja; maar het viel me tegen, anders niet. Toen ge van reizen spraakt, zweefde mij plotseling een zoete droom voor den geest: ik dacht aan al het schoone dat ge van ons vaderland hebt verteld; aan de zucht die u bezielt eens de plek weêr te zien, waar het huis uwer ouders stond, waar onze goede moeder rust, waar zooveel vrienden van uw jeugd leefden, en nu ik hoor dat de voorgenomen reis niet u, maar mij betreft, heb ik een oogenblik ontgoocheling.'

'Goed kind!'

'Naar zee?' vraagt Claudine, 'waar is dat? Moet men in een koets rijden om daar te komen?'

'Zeker.'

'En wat is daar te zien?'

'Water.'

'En dan?...'

'Nog water'

'En dan?...'

'Nog altijd water - water zoover het oog reikt.'

'En wat plezier is daarin te vinden!' en het kind zet een misnoegd gezichtje.

'We gaan ook niet om plezier te hebben, lieve kleine; maar wel in de hoop dat uwe zuster dààr genezen zal.'

'En mag mijne pop meêgaan?'

'Ja, dat is eene zaak, die nog in hooger sfeer zal moeten besproken worden: de naam van Mevrouw Golden mag zij niet meer dragen.... Versta mij wel, gij moogt haar nooit dien naam meer geven.'

‘Heeft Mijnheer Golden over dat punt gesproken?’ vraagt Adriana met een levendige belangstelling.

‘Ja, en die naam heeft hem gehinderd.’

‘Ik meende zulks bemerkt te hebben.’

‘t Is een wonderlijk, een recht wonderlijk man; maar goed is hij wel, recht goed zelfs!’

‘En wat naam moet ik dan aan mijne pop geven, vader?’ zegt de kleine; doch die voor belangrijke vraag blijft voor het oogenblik onbeantwoord.

IV.

Villa Rosa.

Eene badplaats ontluikt allengskens gelijk eene bloem onder de koestering der zonnestralen; ten minste zoo gaat het met Blankenberghe.

Nergens is het in den winter meer winter dan aan zee, want zelfs de villa's langs het strand zijn in dat jaargetijde niet open, en geen levend schepsel piept er deur en venster uit.

De villa's zijn graven, letterlijk graven, want daar binnen leeft niemand - zelfs geen rat, die er ook niet zou te eten vinden.

Maar als de wind niet meer uit het noorden blaast en uit het zuiden terugkomt, als ging hij verre van hier over de hooge bergtoppen heen, zijnen adem verzachten en voor ons, misdeelden, kleuren en geuren op zijne uitgespreide vleugels halen; als de zon in het midden der maand Juni weër warmte geeft, herleeft ook weër de badstad.

De spoorweg heeft reeds vroeger kisten, koffers, doozen, jonge winkelmeisjes, die nog eenvoudig en nederig

zijn, evenals een leger Duitsche en Fransche hotel- en koffiehuisjongens aangebracht, en welke laatsten binnen kort met stem, gebaar en opgestreken haarbos, zooveel beweging zullen maken, of zij het zijn die de zee doen op- en neêrklotsen.

Men stoft, schuurt, schrobt, klopt, hamert, borstelt overal; de villa's openen hier en daar een venster, alsof ze eindelijk uit den langen winterslaap wakker worden, en eerst eens met één enkel oog willen zien, alvorens er twee aan te wagen, of het wel zeker waar is dat de hemel eindelijk weêr blauw, en het water wat minder woelig geworden is.

Op het strand timmert de visscher de houten badtenten op; de krachtvolle vrouwen, gebruind als waren zij Oosterlingen, schrobben en schuren ze, en als nu de tenten in eene lange rei langs de zee staan, schildert de man, in zijn rood baadje, de planken wit, met roode, blauwe dwarsche, schuine of rechte strepen, en heeft maar ééne zorg, namelijk dat zijne kleuren van die zijns buurmans verschillen.

Tusschen al die beweging komt er reeds nu en dan een badgast aan: zoo omtrent gelijk een langpootige en magere ooievaar, die zich zoo wat vergist heeft in het seizoen; ook wel een dikke, geretireerde winkelier, die nu zijn eigen villa heeft en dus van dat bezit zooveel mogelijk wil genieten; ook wel eene gansche familie, die sedert lang door Europa schokt, tegen Juni naar zee afzakt, om wat uit te rusten, en daarna weer verder te schokken.

Die badgasten hebben echter het uiterlijk nog niet, dat later den badgast kenmerkt; het leven van dezen begint slechts als de menigte aangekomen is, als de winkels en koffiehuisen open zijn, als er dames zijn om haar toiletten te ontplooien, kinderen om het zand om te woelen en op ezels te rijden, of beter gezegd te schokken.

Nu wandelt de vroegtijdige bezoeker tusschen het timmerende en borstelende schippersvolk; hij slentert over den wandelweg, daalt den trap af, gaat de lange Kerkstraat in, staat stil bij het oude raadhuis dat, opnieuw geverfd, er uit ziet als een oude markies met een nieuw fluweelen kleed aan, een versche pruik op en veel blanketsel op de kaken; hij gaat verder tot aan de kleine kerk en het kerkhof, telt er de nieuwe graven, leest er de oude opschriften, ziet den spoortrein in de duinen naar Heyst verdwijnen, keert naar den zeedijk terug - kortom, verveelt zich kolossaal.

De sierlijke villa, met spitsen gevel, die aan de randen, het balkon en de veranda beneden met wit loofwerk in hout belegd is, als hingen de dames hare witte kanten uit, en die men in zekeren kring *Villa Rosa* noemt, ofschoon die naam niet op haar voorhoofd pronkt - deze villa heeft sedert eenige dagen bewoners gekregen, die zich echter nog niet vertoonen.

's Avonds ziet men echter, door de nog gesloten glazen deuren, in het diep der achter- of eetzaal, licht door de fijne gordijnen schemeren; wat later ziet men dit licht verdwijnen, en op de verdieping, aan de bovenvensters, wandelen.

Soms wordt er geen licht ontstoken: of de bewoners vergenoegen zich met het maanlicht dat door breede open deuren in de voorzaal valt, of zij zijn voor eenige dagen afwezig.

Op een avond dat het licht der groote bollamp helder brandt, vinden wij drie personen in de achterzaal vereenigd: vooreerst eene lange statige dame in het zwart, doch met veel onderscheiding, gekleed.

Die kleeding, alsmede de witte voilette, welke laatste deels het hoofd bedekt en wier twee punten op de borst afhangen, zijn wel geschikt om hare lichamelijke schoonheid te doen uitschijnen. De haren zijn zwart en zijn ze niet met zilver doorregen, dan toch moet

dit laatste met eene bijzondere zorg geweerd zijn. De wenkbrauw is fijn zwart, het oog donker, het aangezicht wat scherp, kortom, niettegenstaande die dame - het worde fluisterend gezegd - meer dan veertig jaren telt, is zij nog een schoone vrouw, in welker wezen veel vastberadenheid te lezen is.

De mond is wel wat veel saêmgetrokken, het oog wat donker en geheel het wezen wat strak; doch misschien is Mevrouw in eene vervelende stemming, evenals die jonge heer die de schoone type der moeder heeft, doch blond is; hij ligt achterover op de sofa, en doet achteloos de twee duimen eener lange en sierlijk gevormde hand om elkander draaien.

Het hoofd van den jongeling is met weelderig blond haar bekroond, dat wanordelijk, maar toch recht schilderachtig achteruit geworpen is: baard en knevel teekenen zich nog wel niet even weelderig af; maar toch heeft de jonge heer reeds de gewoonte van tijd tot tijd, tusschen duim en wijsvinger, een paar der fijne haartjes te grijpen en ze te rollen, alsof hij hun wil leeren zoo puntig als bajonetten te groeien.

De derde persoon zit in een leuningstoel gedoken en is misschien ongesteld; een veelkleurige shal omvat haar, en haar hoofd is met eene zwarte kap bedekt, om zich alzoo tegen alle mogelijke tochten en trekken te beschermen.

Deze dame is een zoet bleek wezentje, dat men niet zeggen zou tot de familie te behooren; zij is echter de dochter van die schoone dame en de zuster van dien flinken jongeling. Schoon is zij niet, ook niet leelijk, bij den eersten oogslag heeft het gelaat niets dat boeit, dat aantrekt; bij den tweeden ontdekt men iets dat onverklaarbaar is en u doet gevoelen, zonder iets meer, dat gij ongelijk hadt dit wezen niet meer aandacht te gunnen, dan de bloem die ge, in het voorbijgaan, op den wegrand ziet staan.

Als dit meisje eene lichte beweging maakt, zult gij weldra zien, dat zij onder den omslagdoek een gansch ander kleed draagt dan de moeder.

Inderdaad dat meisje, dat kind zullen wij zeggen, zoo wat voor in de twintig jaren oud, draagt het zwarte kloosterkleed der Zusters van Liefde, en had zij bij toeval den arm uit den shal te voorschijn gebracht, gij zoudt misschien nog wel den witten armband met het roode kruis om denzelve hebben gezien.

Van dat oogenblik hebt ge de uitlegging van dat onverklaarbaar boeiends, en zij moet nu zelfs niet meer spreken om de hoogste belangstelling in u op te wekken.

Die jonge vrouw, dat teêre kind, komt dus van het slagveld. Dit treft, dit verwondert u, niet waar? Gij begrijpt niet hoe dit wezen in het midden van al die bloedige gruwelen heeft rondgewaard; hoe dit kind in al die menschelijke ellenden van het doodenveld en de ambulancen, een enkel oogenblik heeft kunnen leven zonder te bezwijken; gij begrijpt niet hoe dit zwakke schepsel al de gruwelen, die de hel kan voortbrengen en die voor haar oog ontrold zijn, heeft kunnen bijwonen, zonder dat hare ziel met een kreet van afschuw deze bloeddorstige aarde ontvlucht zij?

Zij die gelooven, en wier eenige leiding 'liefde' is hier beneden, zullen dit geheim oplossen, anderen niet.

In 1877 toog zij met andere Zusters harer orde naar het Oosten - zij, een kind uit den hoogen stand! Zij verliet zonder wee of spijt alle weelde en genoegens die de wereld zou kunnen geven, om zich geheel aan het lijdende menschdom toe te wijden. Dit laatste zou haar echter niet dankbaar zijn, doch wat gaf dit? - En nu, nu is zij, doch altijd engelachtig gelaten, ziekelijk terug gekeerd, en komt aan de kalmte, aan de rust, aan de frissche lucht, aan de zee opbeuring en versterking vragen.

In hare orde draagt zij den naam van zuster Theo-

dora, onder welken de familienaam d'Engelgrave en het kleurig blazoën verborgen is.

Sybrand d'Engelgrave is de stamhouder der familie, die, uit het oud hertogdom Brabant gesproten, eenige jaren in het Luxemburgsche en in de laatste jaren te Parijs verblijf hield.

De vader dezer familie is sedert lang dood; de kinderen hebben hem niet gekend; Mevrouw spreekt nooit van hem en er bestaat zelfs in geen harer eigendommen een portret of eene herinnering van hem; hij heeft bestaan en is in den vreemde gestorven: dat is alles wat de kinderen van hem weten.

Mevrouw heeft zelfs den Brabantschen oorsprong van dien naam zooveel mogelijk verborgen, en in Parijs meent men dat zij van Engelsche voortkomst is.

De 'van' is in 'd' veranderd en als men nu, waar dan ook, van haar zoon, van Sybrand van Engelgrave spreekt, zegt men 'Sybrand d'Engelgrave'; Mevrouw heeft dien eenigszins zonderlingen voornaam van Sybrand behouden, gewis omdat hij zoo vreemd en tevens zoo goed klinkt.

Mevrouw d'Engelgrave heeft gedurende de kostschooljaren der kinderen nu eens te Parijs, doch ook meest altijd in andere hofsteden van Europa gewoond; men noemde haar niet zelden 'de schoone burggravin,' en die naam is voorwaar wel gepast.

De kinderen keerden tamelijk laat in het moederlijke huis te Parijs terug, en van dat oogenblik kwam er ook eene opmerkenwaardige kalmte in Mevrouw, en scheen zij datgene te willen matigen wat vroeger een onbeteugeld verlangen was, namelijk reizen en schitteren, - zoo scheen het ten minste.

Kinderen en moeder kenden elkander niet recht innig; zelden waren allen in vacantie-dagen vereenigd geweest, en Mevrouw hield blijkbaar niet van bezoeken in de kostschool welke dan ook moeilijk waren ten gevolge der gedurige reistochten.

Niet alleen vreemden, maar zelfs de kinderen verloren weleens voor eenigen tijd het spoor van Mevrouw d'Engelgrave; doch, wij herhalen het na den terugkeer uit de kostschool werd Mevrouw bestendiger, ofschoon dit niet wil beduiden dat zij de wereld teenemaal vaarwel zegde.

Hoe wereldsgezind zij ook scheen, had zij alle aanzoeken naar hare hand afgeslagen en behield zij immer, en waar ook, eene tint van godsdienstigheid, die door eenigen echter als mode, door anderen als een weerspiegeling van hare opvoeding beschouwd werd.

Trad men in de betrekking tot hare kinderen, dan kwamen de tegenstrijdigheden nog duidelijker voor; zij had hen schier, volgens het oordeel van dezen, in hunne jeugd verwaarloosd en gansch aan vreemden overgelaten, en bij hun terugkeer eene innige verkleefdheid getoond; zij had zich zeer koel andermaal van de dochter kunnen scheiden en echter na haar heengaan, het vroegere leven, dat zij grootendeels gematigd had, zooals wij zegden, niet hernomen. Kon men rechtstreeksch eenigen blaam op het gedrag van Mevrouw d'Engelgrave werpen? - altijd beschouwd uit hare wereld. Neen; zij was eene vrouw die zich aan geene opspraak blootstelde, doch deed zij iets dat andere vrouwen in hare wereld tot nadeel zou hebben gestrekt, zij wist dit dermate in te kleeden dat de scherpe kanten verloren gingen - zoo sprak deze partij, terwijl gene partij in haar niets berispelijks vond.

Mevrouw d'Engelgrave was in alle geval eene doorzichtige, zeer beraden vrouw, die zonder twijfel eene diplomatische zending met eere zou volbracht hebben, ware zij daartoe geroepen.

Hoe inschikkelijk Mevrouw zich ook toonde, hoe kalm haar leven nu ook geworden was, gevoelde het jonge meisje, in de stilte en de eenzaamheid des kloosters opgevoed, dat zij in de moederlijke woning niet

thuis behoorde; het altijd nog tamelijke drukke toiletleven, hetwelk de moeder beweerde nu voor hare dochter eenigszins te moeten volgen, viel niet in den smaak van het kind. De heldere luchterglans der groote wereld hinderde haar; de schaduw van het kruis was haar lief geworden, en daarheen streefden ook de verlangens van haar hart.

Mevrouw vond tegen dit verlangen niet veel in te brengen: zij wilde de neiging van haar kind niet weerstreven. Veel bijval, zoo denken wij, zou de dochter in de wereld niet gevonden hebben, want zij was juist niet schoon; zij had, zoo dacht ook de moeder, de trekken van den vader en die had niets onderscheiden in 't gelaat.

Zóó kortstondig had de verschijning in de wereld geduurd, zoo weinig had de dochter in deze geschitterd, dat de verdwijning schier onopgemerkt voorbijging en in alle geval schier niemand haar betreurde: - het gebroken glas wordt door een ander vervangen, en niemand denkt nog aan het gebrokene.

Korten tijd nadien droeg zij het kleed der Zusters van Liefde, en toen de dagbladen aankondigden dat een tiental zusters naar het Oosten vertrok, om in de ambulancen en hospitalen den armen gewonde bij te staan, vermoedde niemand en wisten slechts weinigen, dat een der jongste en moedigste engelen, den naam en het wapen der Engelgrave's, onder het zwarte saaien kleed verborg.

Sybrand voelde een onbeperkte bewondering voor zijne zuster in zich opwellen; doch de wereld, het deel ten minste dat met het vertrek bekend was, vond het dwaas dat iemand, die als rijk en gelukkig beschouwd werd, zich aan zooveel gevaren blootstelde en zich met een zoo afschuwelijk werk als dat in de ambulancen, wilde belasten.

De broeder, ofschoon wat ouder dan de zuster, was

te jong om zich tegen de uitspraak der wereld te verzetten, en hij drong de bewondering voor zijne zuster diep in zijn gemoed terug; zij was hem liever dan vroeger, en de brieven die broeder en zuster elkander schreven, ademden eene innige verkleefdheid.

De vermoeienissen, de ontroeringen van het slagveld en de hospitalen, waren echter te zwaar voor Zuster Theodora; toen Sybrand de tijding harer ziekte ontving, reisde hij onverpoosd naar Rumenië, en bracht zijne zuster met kleine dagreizen naar Frankrijk, waar zich de moeder op dat oogenblik bevond, en na haar te Parijs den daar opvolgenden winter gezelschap te hebben gehouden, was het drietal in het voorjaar naar het zuiden gereisd, om eindelijk in de maand Juni aan onze Vlaamsche badstad Blankenberge stil te houden.

Op deze laatste reis had de jongeling zich meer dan eens van moeder en zuster afgezonderd, zonder dat men dit als eene afwijking van genegenheid kon beschouwen; in de laatste weken was dit wel eenigszins het geval opzichts de moeder, ofschoon deze blijkbaar meer en meer den zoon benaderde.

Zelfs de toon, dien Sybrand aanslaat, mist soms niet alleen liefde, maar weleens zou men denken, eerbied.

Mevrouw is te scherpzinnig om dit niet op te merken, en wie weet of zij niet reeds de reden van die verwijdering geraden heeft.

Wat Zuster Theodora betreft, deze zegt niets; zij is hare moeder dankbaar voor al het goede dat zij voor haar doet; zij heeft maar één verlangen, dat is spoedig hersteld te zijn en naar hare gasthuizen of slagvelden terug te keeren, en hare zorgen voor allen, voor waardigen en onwaardigen, uit te spreiden, gelijk de bloem haar geuren, gelijk de zon hare warmte!

De Zuster bidt den ganschen dag aan haren rozenkrans, zelfs als zij onder de veranda zit, als de zee, op eenige stappen van daar, bruist en buldert, als bad-

gasten, visschersvrouwen en ruwe zeeliê op het strand en op den zeedijk heen en weêr gaan, zonder misschien een denkbeeld te hebben van het majestueuze dat zich voor hun oog, tot in het eindeloos diep van den horizon, ontrolt.

‘Ge zijt dezen avond weêr erg vroolijk. Sybrand!’ zegt de moeder, terwijl zij het boek, een roman van Thackeray, waarin zij geruimen tijd en immer stilzwijgend gelezen heeft, sluit.

Die woorden worden juist niet zonder een greintje verwijt uitgesproken.

‘Ik ben zoals ik altijd ben, moeder?’ antwoordt de jongeling.

‘Neen, dat zijt ge niet; ge neemt den schijn aan dit te zijn, doch in waarheid is er eene groote verandering in u ontstaan.’

‘Toch niet...’ zegt hij aarzelend.

‘Ik begrijp niet wat al muizennesten in uw hoofd mogen broeien, terwijl ik mij beïever u in alles te voldoen.’

‘Dat is waar. moeder, en ik ben er u ook dankbaar voor.’

‘Maar de weinig aantrekkelijke gemoedsgesteltenis waarin Sybrand verkeert, toont mij die dankbaarheid niet.’

‘Dat is eene verkeerde opvatting van uwe zijde.’

‘Neen, ik heb te veel ondervinding, om niet te zien dat gij op iets dubt...’

‘Ik kom immers in de jaren. moeder, dat men wel eens dubben mag!’ zegt Sybrand met een stillen glimlach.

Ja, de zoon komt in de jaren dat het hart weleens hoorbaar begint te kloppen, soms te jagen. De moeder weet het wel, maar Sybrand's hart heeft zij nog niet zien kloppen en jagen; wij zeggen ‘zien,’ omdat Mevrouw met het oog voelt.

De zoon wil door gemelde woorden en zinspeling wellicht het gesprek afleiden; doch Mevrouw tast beraden het zwakke punt aan.

‘Een zoon,’ zegt ze met nadruk, ‘een zoon zou voor zijne moeder, die ondervinding heeft opgedaan, geene geheimen moeten hebben.’

‘Och, het leven is vol geheimzinnigheden...’ en de jongeling laat het achterdeel van zijn lokkig hoofd over de leuning der rustbank hangen en staart naar de zoldering, waarop het ronde lampglas een helderlichten kring teekent.

‘Wat bedoelt ge met die woorden?’ vraagt de moeder.

‘Men kan van mij niet eischen elk denkbeeld openbaar te maken dat in mijnen geest opwelt, evenmin als ik den eisch mag doen gelden, dat mij den sleutel gegeven worde van elke onbegrepen beweging mijner moeder,

Sybrand meent door die woorden zich achter eene wel sterke verschansing geplaatst te hebben, en hij heeft integendeel reeds gezegd, wat hij straks nog aan zichzelf beloofde, streng en diep in zijn hart begraven te houden.

‘Is het wel zeer liefderijk van u, Sybrand, uwe moeder te berispen?’ zegt Mevrouw nog immer op dien zachten toon, welke den jongeling steeds ontwapende.

‘Ik heb ongelijk, moeder!’ antwoordt hij, ‘laat ons dit kapittel niet verder aanraken.’

‘Dus gij zwijgt en behoudt uwe veronderstellingen, en deze maken ons niet zelden onrechtvaardig, Sybrand.’

De zoon zwijgt; de moeder dringt niet verder aan. Ofwel zij heeft haar standpunt nog niet gekozen, waarop zij, met de zekerheid van de zegepraal te behalen, worstelen wil; ofwel zij vindt het oogenblik van den aanval niet gunstig; ofwel zij weet reeds wat zij verlangt te weten en denkt het geraden dezen avond de zaak te laten rusten.

Is zij, zooals de uitdrukking van haar gelaat dit aanduidt, diep gekrenkt over het mistrouwen dat haar zoon haar betoond heeft? Zonder een woord te zeggen staat zij op en gaat naar hare kamer, die men haar hoort sluiten.

Broeder en zuster blijven alleen.

‘Hoe kunt gij toch zoo onaangenaam zijn voor uwe moeder, Sybrand!’ zegt de zuster zacht en hare oogen zijn vochtig.

‘Ik heb ongelijk, misschien...’

‘Nee, niet misschien, Sybrand, maar zeker.’

‘Denkt ge dat, zusterke?’

‘O ja, zij is immers uwe moeder?’

‘Ja, dat is zij...’

‘En zij heeft wel getoond dat zij ons innig bemint.’

‘Waarom is mijne moeder zoo verborgen, zoo achterdochtig voor mij?’

‘Is zij dat?’

‘Voorzeker.’

‘Maar Sybrand, wij zijn jong en nog niet gerechtigd alles te weten wat onze moeder weet.’

‘Dat is waar, 't Is misschien ook beter dat wij niet alles weten...’ en Sybrand jaagt een diepen zucht naar de zoldering.

‘Wat zegt ge dit op een zonderlingen toon, Sybrand!’

‘Meent ge dat?’

‘Gewis.’

‘Toch meen ik ditmaal uit den grond mijner ziel wat ik zeg; ik geloof inderdaad, dat het beter is niet alles te weten.’

‘Zou er dan iets zijn dat ons zou kunnen bedroeven of benadeelen?’ en eene diepe onrust teekent zich in de oogen van het meisje af.

‘Waarom spreekt onze moeder ons nooit van het verledene, van onzen vader?’

Waarom wordt in onze

gesprekken zijn aandenken van tijd tot tijd niet verlevendigd? Waarom is er in ons midden niets aanwezig dat ons van hem spreekt, zuster?’

Theodora laat haar voorhoofdje in de fijne opengespreide hand zakken, en schijnt op die woorden na te denken.

‘Waarom keerden wij vroeger nooit in België terug en in de landstreek, waar wij geboren zijn? Waarom immer doen gelooven dat wij van Engelschen, en niet van Brabantschen adel oorspronkelijk zijn?’

‘Is dat niet?’

‘Nee, onze oorsprong is hier en onze naam is niet d'Engelgrève, maar van Engelgrave.’

‘Och, ik heb mijzelve nooit met dat punt bezig gehouden; ik heb afstand van dien naam gedaan en noem met vreugde alle blazoen en titel, ‘ijdelheid’

‘t Zij zoo; doch waarom dien oorsprong verbergen en den naam bij den eersten klank onkennelijk maken?’

‘Wispelturigheid!’

‘Nee, Theodora, nee: er is hier een bepaald stelsel van vervreemding voor alles wat onze jeugd betreft, en als wij nu, na vele jaren afwezigheid, deze stille Vlaamsche badplaats verkiezen boven eene aan de Fransche of Engelsche kust, moet er eene rede bestaan, die dieper ligt dan wij kunnen vermoeden.’

‘Veronderstellingen?’ Deels is dit mogelijk, maar volledig niet. Ik dwaal dikwijls, ik beken het, op een vreemd terrein in het donker, en ik grijp niet zelden naar schaduwen, waar ik denk een levend wezen, een leven in vleesch en bloed te grijpen; doch er wordt ons iets pijnlijks verborgen gehouden... iets....’

‘Gij jaagt mij schrik aan voor u!’

‘O, wees gerust, ik timmer geen dichterlijke tooneelen op, uit een zieke verbeelding ontsproten. Nee, zoo dwaas ben ik niet!’

‘En waarop bouwt gij dan die veronderstellingen, Sybrand?’

De jongeling heeft tot nu toe fluisterend gesproken, zooals zijne zuster gewoon is te spreken, en al werd een scherp oor tegen het sleutelgat geplaatst, het zou van de samenspraak niets hebben kunnen opvangen.

Nu echter schuift Sybrand tot op den rand der sofa vooruit, buigt het bovenlijf voorover, laat de ellebogen op de knieën rusten en slingert de lange, blanke vingers in-een.

In die houding komt Sybrand den stoel zijner zuster zeer nabij en kan hij zonder hinder fluisterend spreken.

‘Gij weet dat ik u eenige weken geleden te Aken verliet, omdat ik, zooals ik zegde, te Malmedy een oud collegie-vriend wilde gaan bezoeken, met belofte u hier aan zee weêr te vinden. Ik had te Malmedy geen vriend meer, tenzij onder de graszoden van het kerkhof; maar er was sedert eenigen tijd eene herinnering uit mijne kinderjaren in mijn geheugen opgekomen, en 't was of ik door eene onzichtbare hand naar die plaatsen, waar ik als kind eenigen tijd vertoefd had, werd gedreven.

‘Eene herinnering die zeer natuurlijk is!’

‘Ja, en die ook waarschijnlijk niet veel wortel in mijn gemoed zou geschoten hebben, zonder onze moeder. Teen ik haar, in eene gril van reislust, vroeg dat buitenverblijf, waar wij in onze kinderjaren woonden, weêr te zien, verwierp zij dit plan; doch zij deed dit op eene bij haar gansch ongewone wijze, dat die weigering mijne aandacht opwekte, en het ontwerp mij niet meer verliet, Ik zweeg, en voerde het denkbeeld om aldaar een bezoek af te leggen, in het geheim uit.’

‘Altijd de geschiedenis der verboden vrucht!’ onderbreekt de zuster.

‘Ja, en de kennis die ik opdeed, heeft mij ook juist niet gelukkiger gemaakt.’

‘Arme Sybrand, waarom ook alles willen weten, en

niet liever betrouwen hebben in de ondervinding en de wijsheid onzer moeder!’

‘t Zij zoo; doch nu ik eens den voet op die baan gezet heb, wil ik vooruit en zal ik niet rusten voor dat alle geheim ontsluit is. Doch luister: herinnert gij u ons buitenverblijf, kasteel, zegde men in den omtrek, aan de schoone boorden der Semoy, en niet verre van de puinen der abdij van Orval?’

‘O ja; het was in den tijd dat wij nog klein waren.’

‘Ja, nog zeer klein.’

‘Vader was reeds dood.’

‘Juist. Het kleine kasteel ligt op eene hoogte, op welker helling een lommerrijke hof met bloemperken, fonteinen, beelden, rustbanken en prieeltjes was aangelegd. Aan de eene zijde viel de rivier met gedruisch van een hoogen kalksteen, bruiste op den rotsachtigen bodem neêr en vluchtte snel weg, alsof zij beschaamd was in die stille streek zooveel gedruisch te maken.’

‘En verder lagen de puinen der abdij, in welke wij soms ronddwaalden, omdat er zooveel wilde bloemen en braambeziën groeiden, en ook wel omdat de oude boschwachter ons zooveel vertelde van den brand der abdij, van de goede monniken, van de booze Franschen, die de schoone en weldoende abdij plunderden, tot zelfs in hare grafsteden, en met kanonschoten de muren neêrhaalden. Weet ge nog hoe bang wij werden, als de schemering aan de overblijvende muurbrokken en opschietende heesters, den schijn van menschelijke gestalten gaf? t Schenen soms monniken in hunne witte habijten...’

‘En wij haastten ons de plaats te ontruimen! t Is lang, zeer lang geleden, doch het komt mij nu weêr levendig voor den geest.’

‘Welnu, die streek wilde ik weêrzien, Waarom?’

‘Gij hebt het gezegd, Sybrand, de verboden vrucht!’ antwoordt Theodora, terwijl een zachte glimlach om hare lippen speelt.

‘Misschien, ik herhaal het, omdat mijne moeder van die landstreek, van dat verblijf, slechts zelden of nooit spreken wil.’

‘Nogmaals veronderstellingen.’

‘Luchtkasteelen, zooals ge wilt, dwaasheden. Luister. Ik bereikte Trier; ik reisde door Grevenmarchen, Luxemburg, Aarlen en kwam in de bergen van Florenville, aan wier voet het dal der Semoy zich uitstrekt. Waarheen ik mij ook wendde, niemand kende mij. Wie ook zou in den hoog opgeschoten jongeling den kleinen Sybrand herkend hebben? Dan, de oudsten waren dood. vele jongeren waren heen gegaan.’

‘En de oude boschwachter, met zijn kort geknipt grijs haar, zijn gebruid wezen, zijne lange wenkbrauwen en altijd zijn kort, doorgerookt pijpje in den mond?’

‘Juist, en die Zondags zijn groenen jagersjas aandeed om ter kerke te gaan.... Ja, die rustte reeds lang op het kerkhof, en velen wisten zelfs niet meer dat hij bestaan had. Deze was inderdaad voorbij gegaan, gelijk eene schaduwe langs den witten kerkmuur geschoven was. Herinnert gij u nog den weg, die beneden aan den voet van den berg, waarop ons huis lag, uit het bosch kronkelde? Nu ging die weg opwaarts, dan daalde hij, nu vermeed hij hier een rots, daar eene diepte; maar toch, op het terras van van het kasteel staande, konden wij s'avonds geruimen tijd de gele diligence zien. De diligence bestaat nog. Of het juist dezelfde is, weet ik niet; maar ze ziet er even versleten uit als destijds, en de paarden zijn even houderig als toen.’

De zuster keert met hare denkbeelden gansch in dien tijd terug.

‘Ik zat boven op de diligence, evenals twee andere personen, die ik niet kende, en die zich ook om mij niet meer bekommerden dan dat zij mij vuur vroegen, Een dezer twee was, een alweter; hij roemde erop,

dat hij het land en dezes bewoners als zijn binnenzak kende - en dat scheen ook wel. Van den stofferigen weg in het dal zag ik allengs het huis op den berg te voorschijn komen. 't Was nog hetzelfde huis, met blauw schaliën dak en wit rood gestreepte veranda; maar 't kwam mij voor alsof het kleiner geworden was, misschien kleiner omdat ik grooter werd. Het lag in den gloed der ondergaande zon, die zijne muren, evenals voor vele jaren, met een zonderlingen glans overgoot, en zijne glasruiten in rijke kleuren tintelen deed. Ik zag het droomende als een ouden vriend, als een oud lid onzer familie. Uit mijne stille beschouwing werd ik eensklaps opgewekt door de stem van den alweter, een zeer levendig persoontje, die tot den andere, een slaper, zegde:

‘- Een schoon goedje; schoon gelegen, he?’

‘De slaper zag op en knikte langzaam.

‘- Wie er nu woont, weet ik niet,’ zoo sprak de alweter voort; ‘maar vroeger, toen ik maar zoo hoog was als de stevel van een gendarm, woonde er een zekere Mevrouw d'Engelgrave, eene burggravin, met twee harer kinderen.’

‘Mijn hart klopte hoorbaar; ik zag den spreker sterk aan, denkende in hem een onzer oude bedienden te zien; doch zijne wezenstrekkken waren mij vreemd. Ik bedwong een zeer natuurlijk gevoel, dat mij aanzette mij bekend te maken: want reeds de woorden;’ ik was een van die kinderen, ‘trilde op mijne lippen. Ik zweeg dan ook. Twee met elkander in strijd zijnde gevoelens deden zich in mij op: den vreemdeling laten spreken, en eindelijk iets van het geheim te ontdekken dat het leven mijner moeder omsluerde; ofwel hem onmiddelijk verklaren wie ik was en hem door een krachtvolle houding, verbieden den naam van Mevrouw d'Engelgrave aan te raken. Handelde ik verkeerd met aan het eerste gevoel toe te geven? Ik

dacht daarover op dat oogenblik niet verder na. De alweter meer tot zich zelve dan tot den slaper sprekende, hervatte:’

‘- Eene wonderlijke vrouw en van welke hier veel gesproken werd, omdat niemand haar begreep en zij de hevigste contrasten, zooals ik later weleens hoorde vertellen, in zich bevatte.’

‘- In wat zin sprak men van haar? vroeg de slaper.

‘- Zij kwam,’ hervatte de andere, ‘uit Brabant, had in de hoofdstad een prachtlievend en gedruischmakend leven geleid; zij had de goudstukken als vleermuizen doen vliegen, die men ook niet weet waar zij blijven, zoomin als de lieve geeltjes; aller oogen op zich getrokken en ook aller tongen geroerd.’

De zuster is bleek; zij heft bevend de hand op en stamelend zegt ze:

‘En de vrouw, waarvan de vreemdeling sprak, was uwe moeder? En gij hebt dat kunnen dulden? Neen, neen, ik mag niets hooren, ik mag niets weten! Laat dit alles voor ons begraven, diep begraven zijn,’

‘O Theodora, ik wenschte die woorden te kunnen begraven; ik heb dit gepoogd en zij wentelen immer uit het diepste van mijn hart naar boven; ik kan ze niet vergeten. Overigens die vreemde zegde geen kwaad; hij oordeelde slechts in bewoordingen, waarmee het publiek dikwijls in de wereld oordeelt.’

De zuster zit met half geloken oog, met de fijne handjes saëmgevouwen, biddend niets te moeten hooren wat de minste schaduw op het leven der moeder werpen kan.

‘- Zij had,’ zegde de vreemdeling, ‘een man getrouwd die ouder was dan zij, en dat huwelijk, door verschil van ouderdom en neigingen, was niet gelukkig.’

‘Ik bid u, Sybrand!...’ smeekt de zuster.

‘Welnu, ik zal niet verder herhalen wat die vreem-

deling zegde; maar weet dat vader plotseling het huis verliet, dat men geruimen tijd niet wist waarheen hij gegaan was, en men slechts later uit Indië de tijding van zijn dood vernam.

‘Ik weet door dit weinige reeds te veel - te veel! Spaar mij, Sybrand,.. spaar mijne rust, stoor mijnen eerbied voor mijne moeder niet!’ en die woorden worden op hooger toon gezegd.

Wij waarborgen nu niet meer dat ze door niemand gehoord zijn, als die iemand aan de deur, welke op eene spleet staat, geluisterd heeft.

Sybrand is misnoegd; hij begrijpt die teêrgevoeligheid van zijne zuster niet, van haar die echter stout naar het slagveld gaat en wel het jammerlijk gekerm en gehuil, der gekwetsten en stervenden, bij dag en bij nacht, in de ambulancen hooren kan - een gekerm en gehuil dat den stoutsten krijgsman soms akelig worden doet.

Nu, hij zal al wat hij nog weet, diep in zich begraven; maar het hindert hem dat hij zijn overstelpt gemoed niet eens lucht geven kan, zelfs niet aan zijne zuster - de eenige met welke hij over die geheimen spreken kan.

Sybrand staat op; de zuster bidt met neêrgeslagen oogen.

De jongeling staart haar eenige oogenblikken aan; dan, zich over haren stoel buigende en zijne hand op de hare leggende, zegt hij:

‘Ik meen het niet kwaad met u, lieve engel!’

Zuster Theodora heft de oogen op en de jongeling ziet dat zij vochtig zijn.

‘Vader en moeder zult gij eeren!’ fluistert zij, en staart den broeder met eene zoete uitdrukking op het wezen aan, en hij, hij beloofde haar dit gebod niet te overtreden en beiden, én zijn vader én zijn moeder, den eerste in nagedachtenis, op gelijken voet te zullen eerbiedigen.

Sybrand gaat naar buiten; hij zet zich onder de veranda, met uitzicht op de zee die klotst en dommelt en bruist. De hemel is blauw en slechts aan den diepen horizon bewolkt, als wilden de wolken doen gelooven dat ook daar een strand, een vast land is.

Het maanlicht werpt breede stralen op de donkere zee, en doet ze op afstand, als gesmolten goud en zilver schitteren, terwijl de donkere golf, aan de branding, zich met een witten sneeuwkraag schijnt te willen tooien.

De avond is koel, de zeedijk nog weinig bezocht; nog vele villa's naast de *Villa Rosa*, door Mevrouw d'Engelgrave bewoond, zijn gesloten; doch morgen of overmorgen zal men er plotseling, als komen zij uit den grond of als vallen zij uit de lucht, personen zien in- en uitgaan.

De koffiehuisen op den zeedijk zijn reeds geopend, en onder hunne breede veranda's branden lichten, die een hellen glans over de wandeling werpen; in de Kursaal wordt muziek gemaakt en binnen eenige dagen zal men er dansen: zelfs de straatsolisten zijn reeds aanwezig, en zoo de zee wat minder bruiste, zou men in de verte het getokkel eener harp en de schorre stem van een gevallen tenor hooren.

Sybrand ontsteekt eene sigaar en dubt: hij denkt aan den man naast hem op de diligence gezeten en meent weêr zijne stem te hooren.

Wat zegde hij ook?

Hij zegde dat Mevrouw d'Engelgrave een man had getrouwd die veel ouder was dan zij, en dat zij dezen man door hare wispelturigheid, door hare pracht allengs van zich had vervreemd - altijd dezelfde geschiedenis bij vele rijkemans- huwelijken in de groote steden.

De man had aan die jonge vrouw zijnen naam en eene aanzienlijke fortuin geschonken; 'want,' zoo hoort

hij den man op de schokkende diligence nog zeggen, 'want Mevrouw d'Engelgrave was van geringe conditie, vergeleken bij die van haren echtgenoot. Zij was de dochter van een gepensionneerd kolonel. Hare moeder, de weduwe, ging een tweede huwelijk aan met een weduwnaar, waardoor zij eene goede vracht altijd hongerige kinderen aanwierf, wier schoenen gedurig oogen, wier mouwen aan de ellebogen gedurig luchtgaten hadden. en die haar schoonzoon, Mijnheer d'Engelgrave, met zilverlaken en gouldleêr stoppen moest.'

Er was den jongeling, bij die woorden, een gloed over de wangen geschoten.

Die toestand, zoo vertelde de alweter verder, bracht niet veel liefde bij - wel integendeel. De hongerige familie was daarenboven ondankbaar in de ziel. Voor haar was die rijke man niets meer dan eene prooi, die hun ter verslinding was toegeworpen; zij waren als jonge wolven, die, als men hun niet genoeg te eten geeft, de tanden laten zien en den weldoener niet zelden in de hand bijten.

Heel die hongerige familie had echter in dit huwelijk eene toekomst kunnen vinden, want de aangetrouwde was juist niet onwillig. Toen de weduwe dood was, plaatste de edelman een paar kinderen op kostschool, een paar op een kantoor, een paar op zee, een paar in zaken, en zelfs een op de hoogeschool, ofschoon zij hem teenemaal vreemd waren.

De onaangenaamheden, die hij zich hierdoor op den hals haalde, waren onbeschrijflijk; ieder dag kwamen er reklamen, klachten. vragen, smeekingen of bedreigingen uit kostschool, kantoor of anderszins, toen eensklaps, als ware het een komplot tusschen al de verspreide hongerlijders, heel het werk in duigen viel.

Hier ontvluchtte er een de kostschool, daar bestool een tweede zijn patroon, ginder ging een derde failliet, een vierde of een vijfde zat achter de traliën, een

zesde had dienst genomen voor Batavia, een zevende was clown in een paardenspel, een achtste was verdronken: kortom, de achtbare familie had leden in het verbeterhuis, in de gevangenis en in het graf: - dat laatste was ten minste een troost.

Er ontstond dus eene tijdelijke rust of ten minste eene verlichting; doch een dergelijk nest is niet zoo gemakkelijk uit te roeien: er zou een oogenblik komen dat zij, die nu verdwenen waren, andermaal zouden optreden, wel is waar gedund, maar nog altijd sterk genoeg om een half dozijn menschen het leven te vergallen.

Zoo gebeurde 't ook; de gevangenis is niet onverbiddelijk, uit het buitenland komt men weêr, bankroetiers wandelen er zooveel in het vrije zonlicht: alleen het graf hield wat het vast had - hetgeen de goede heer d'Engelgrave, hoe menschlievend hij dan ook ware, allerliefst vond....

Als de welwillende man vandaag van dezen dacht ontslagen te zijn, kwam er morgen weer een, waaraan men in langen tijd niet gedacht had, uit de gevangenis, uit het bedelaarsgesticht, of uit de meest verpeste holen der samenleving gekropen, en trok onbeschaamd de bel van het huis van den 'rijken broêr,' zooals zij hem noemden, aan stukken.

Kortom, 't was een lieve familie!

De verteller op de diligence stelde, met een woord, den heer d'Engelgrave voor, en hij deed het tamelijk geestig, als iemand die gedwongen is zich in een wesp- of mierennest heen en weêr te wentelen - en in dergelijk geval begrijpt men de rest.

In die dagen moest er iets in de familie d'Engelgrave hebben plaats gehad, waarvan het publiek nooit den rechten draad kon vatten, want de vader was verdwenen; men zegde geruimen tijd later dat hij naar de Indiën reisde en daar overleed.

Het was ook omtrent dit tijdstip dat Mevrouw, misschien om zich op hare beurt van al die hongerlijders te ontslaan, Brussel verliet en zich in het Luxemburgsche vestigde, waar zij echter niet altijd tegen de Argusoogen van die lieve familie zal beveiligd zijn geweest, dewijl zij ook daar opbrak en verdween.

‘Ja,’ zoo denkt Sybrand, terwijl hij de sigaar tusschen de twee voorste vingers geklemd houdende, laat zakken en uitgaan; ‘ja, ik herinner mij nu flauw, dat er op het kasteel soms eene akelige figuur verscheen, die gedurende eenige uren en soms wel langer, de onrust in het huisgezin, den schrik tusschen de kinderen bracht; die de dienstboden deed fluisteren, omdat hij een zoo gebiedenden toon aansloeg. Wie was die man? ‘t Was, als ik mij goed herinner, een lange nog jonge kerel, met vuilen stoppelbaard, geblutsten hoed, tot boven toegeknoopten versleten jas, te korte broek en vale, scheef geloopen schoenen - eene echte dronkemansfiguur; een kerel, die er uitzag als zou hij gaarne voor een paar bankbiljetten iemand naar de andere wereld willen helpen... Zou dat een lid van die lieve familie geweest zijn, waarvan de alweter op de diligence sprak?... En zou het om wille van dit en andere personages zijn dat wij, kinderen, zoo zelden thuis waren, en dat onze moeder gedurig op reis en soms eenigen tijd gansch onvindbaar was?’

‘Sybrand!’ zegt eene stem, en de moeder staat voor hem.

De jongeling ontstelt hevig, alsof die plotselinge verschijning niets gewoons, niets natuurlijks had.

‘Sybrand, ik heb uw gesprek met uwe zuster niet beluisterd,’ zegt zij. ‘Afluisteren is mijne gewoonte niet; doch ik heb gehoord dat zij u tot den eerbied voor uwe moeder terugriep. Ik breng die woorden in verband met een gesprek dat gij met haar zult gevoerd hebben, en dat betrekking heeft tot mij, tot ons

verleden en tot uwe houding in de laatste dagen.’

‘Dat is waar,’ antwoordt de jongeling met eene treffende oprechtheid.

‘Ik vermoedde het. Gij zijt te Florenville geweest, en de herinnering aan onze familie moet er nog levendig zijn.’

‘Bij sommige personen, ja.’

‘Ik vraag u niet wat gij daar en op uwe reis opzichts ons verleden, vernomen hebt. Ik wil zelfs niets weten; doch ik geef u de verzekering - en onthoud deze woorden goed! - dat gij over uwe moeder niet te blozen hebt. De tijd nadert dat het geheim zal opgelost worden, en dan zal de zoon, indien hij als rechter wil optreden, zijne moeder kunnen beoordeelen.’

Dat is streng, indringend, gebiedend gezegd, en Sybrand heeft den moed, maar ook den tijd niet, in verdere uitweiding te treden; zijne moeder heeft de veranda weêr verlaten, en de jongeling blijft alleen met zijne gedachten.

‘Doch ik geef u de verzekering - en onthoud deze woorden goed! - dat gij over uwe moeder niet te blozen hebt...’

Zoo heeft ze gesproken!

V.

De student Chiduc.

Sedert het gebeurde in de veranda van *Villa Rosa*, zijn er eenige dagen verlopen; geen woord is er nog over het gesprokene, tusschen moeder en kinderen, gerept. Mevrouw is wat zij immer vroeger was, vriendelijk doch niet erg spraakzaam; Sybrand dubt en

Theodora bidt, terwijl zij in de veranda, tusschen de bloemen en klimplanten zit, die tegen de pilasters opgroeien of in korven aan het gewelf hangen.

Rustig en stil is het wel in de villa, maar plezierig is het juist niet: Mevrouw is nog steeds teruggetrokken, en ook is het nog wat vroeg in het badseizoen, om reeds veel kennis gemaakt te hebben.

De badplaats is echter reeds in vollen bloei en glans: de zon is brandend, de zeewind verfrisschend, het strand rijkelijk bezet met dames, met kinderen, die er 's morgens wel wat wonderlijk, wat verwaarloosd, maar toch schilderachtig uitzien, die 's namiddags in schitterend zomertoilet getooid zijn; verder, oude en jonge heeren, badmeesters en vischvrouwen, zoo gebruind alsof zij kinderen der Sahara zijn.

De koffihuizen zijn druk bezocht, in de verte klinkt eene muziek. De wandelaars gaan op en neêr, en op den klinkerdijk; zij leggen tien, vijftien, twintigmaal denzelfden weg af: de zeedijk is de algemeene bijeenkomst-, de ontvangst-, de conversatie-zaal.

De zon hangt als een gloeiende bol met vlamme, uitschietende stralen boven de zeevlakte, die zij met eene dansende vuurtinteling overspreidt.

Aan den noord-noord-westenkant hangt een lichte nevelsluier, en in de verre verte - verder dan die licht-zwarte schaduw van eenen mast of eene zwarte gepluimde stoomschouw, die ginds op den grooten waterweg voortschuiven - denkt men eene tooverstad te zien met witte huizen, witte tempels, witte minarets, die nu eens verschijnen dan weêr verdwijnen, en wier spitsen en toppen door eene heldere zon worden beglanst: - men zou zeggen eene witte stad in het helderlichte Oosten.

Maar op het onmetelijk voorplan, in den gloed der avondzon, drijven ranke visscherschuiten met gezwollen zeilen en schuins liggende, gelijk eene stoute en

overhellende schaatsenrijderes; zij drijven over den paarlemoeren waterspiegel weg, totdat de avondnevel ze zal omvatten en spookachtig doen verdwijnen.

De avond valt; het strand is minder bezocht, de kinderen hebben het graven van putten, grachten en het opwerpen van wallen, die door de aanspoelende golf weêr vernield worden, gestaakt; men heeft schuppen, vaantjes, ballen, raketten, vliegers en croquet saêmgeraapt, om aan het toilet van het kinderbal te denken; de badmeesters en hunne vrouwen, de gespierde donkerbruine voeten in het zand prentend, kruien de houten badtenten hooger op, naar het strand.

Op den wandelweg krijgen de villas meer en meer een geheimzinnig uiterlijk; de veranda ligt in de schaduw, de voorzaal is weinig verlicht, doch in de achterzaal staat de groote bollamp, als eene nieuwe zon op de tafel te glansen, en rond deze ziet men, door de geopende glazen deuren, gansch eene familie aan het avondmaal vereenigd.

Straks klinken de tonen der piano uit de voorzaal over den zeedijk heen, en de wandelaars houden voor de open deuren stil, en luisteren naar de meesterlijke grepen, naar de heerlijke zangen, die door eene ongekende en in de schaduw der villa verborgen hand of stem kwistig voor de luisterenden worden uitgeworpen.

Sybrand zit onder de veranda van *Villa Rosa* en staart, zonder eigenlijk te zien, in den gezichteinder, waar een uur geleden de driemasters en de stoomschepen zich nog flauw afteekenden, en waar nu niets meer te zien is dan een effen nevel, in welken soms een rood licht verschijnt, flikkert en weer verdwijnt - een vuurbaak, die eenige mijlen van de kust den zeeman den weg aanwijst.

Die roode vonk danst als een dwaallicht op die wijde vlakte, op dat grondeloos diep kerkhof; maar hij

voert den zeeman niet naar zijn verderf, neen! zij voert hem behouden naar de zijnen terug. Laat ons dus zeggen, dat ginds een goede hemelgeest boven het water zweeft en de lamp van de huistafel des schippers genomen hebbende, deze voor hem in den donkeren nacht in de hoogte steekt, opdat hij behouden bij de zijnen zou mogen weêrkeeren.

Sybrand ziet echter niets van dit alles; hij denkt aan eene goudblonde, aan eene wonderschoone verschijning, die hij dezer dagen in de oude visscherskerk zag, en die hij later te vergeefs trachtte weêr te zien: zij was niet op het strand, niet op den zeedijk, niet in de kursaal, niet op het concert verschenen.

't Is den jongeling of hij een droombeeld gezien heeft; maar juist omdat Sybrand dit wezen niet meer ziet, schijnt hem de gansche badstad ledig en uitgestorven.

Gisteren avond wandelde hij herhaalde malen over den zeedijk, zooveel mogelijk de kennissen vermijdende, omdat hij alleen wilde zijn; hij volgde den wandelweg noordwaarts, waar het publiek minder talrijk is, en waar de villas zoo wat het voorgeborcht van 't drukke centrum schijnen te zijn.

Voor eene der laatste woningen stond, in de schemering, eene groep wandelaars, luisterend naar de heerlijkste grepen en smeltendste melodieën op eene piano, welke men droomen kan, en die uit gezegde villa opstegen.

'Prachtig, prachtig!' fluisterde nu deze, dan gene, en niemand ging heen. Ook Sybrand voegde zich bij de luisteraars, en onderging even als zij den invloed van die mysterieuse tonen.

De tonen stierven eindelijk weg; men wachtte, men hoopte dat zij andermaal zouden opstijgen, doch men was teleur gesteld. Langzamerhand verspreidde zich de groep, doch Sybrand bleef en toen hij eindelijk de villa

naderde en een onderzoekenden oogslag in deze wierp, zag hij de goudblonde weêr.

In de twee door elkander loopende kamers waren drie personen aanwezig; de goudblonde, een kind dat zijne pop in een wagentje door twee vertrekken reed, en in een leuningstoel zat een manspersoon, dien Sybrand niet kon waarnemen, dewijl hij zich deels met den rug naar de deur gekeerd had.

Denzelfden avond wist hij dat de *Villa Sancta Maria* bewoond was door de familie, die onder den naam van Daliski, op de lijst der badgasten was ingeschreven; doch waarom denkt Sybrand aan die blonde onbekende?

‘Gij droomt alsof gij een dichter waart, Mijnheer Sybrand!’ zegt eensklaps een lang en mager jongeling, die tot in zijne kleeding, van het hoofd tot de voeten, van zijne witte, met schuinsche gele banden belegde schoenen, tot aan zijn wit linnen hoedje, wel degelijk wil doen zien dat hij een badgast is.

Die figuur staat in het licht voor de veranda.

Het langwerpige vierkant oogglas, waardoor de rechterzij van het wezen iets getrokken heeft, de weelderige, krullende haarbos, de opkomende knevel - iets wolligs zwart, als had hij met twee vingers in den kortharigen pels van een zwart schaap gegrepen, en wat hij meêrukte onder den neus geplakt - de onbeschaamde oogslag, de scherpe en wawelende uitspraak, alsof hij zijne woorden eerst in den mond heen en weêr werkte voor dat hij ze al gorgelend uitstoot; de sigaar en de overzware wandelstok, die veeleer eene vracht dan eene verlichting in den gang is - alles toont ons den student.

Laat ons elkander goed verstaan; een van die, welke nog door hun uiterlijk zich van de andere gewone stervelingen willen doen onderscheiden; die nog eene bijzondere en overheerschende klas van burgers willen

zijn, doch minder uitmunten in de pandecten, dan in het plegen van straatschenderijen en betwistbare aardigheden.

‘Goeden avond, Mijnheer Chiduc!’ antwoord Sybrand, die een paar dagen geleden in de Kursaal met ‘Mijnheer Chiduc, Albert’ kennis maakte; Mijnheer Chiduc, student in de rechten ter hoogeschool van Brussel, Mijnheer Chiduc, die hem als eene geestigheid gezegd heeft, dat er hem slechts twee letters ontbreken, om *ar*Chiduc Albert te zijn.

In de korte oogenblikken, die Sybrand met den student doorbracht, heeft deze zich doen kennen als een losse kwant, die gaarne voor een Don Juan gehouden wordt. Hij is een voorstander van het materialisme of naturalism, zooals men nu zegt, in taal en zeden, en heeft dus alles wat hooger staat dan zijne hersenkas, weggecijferd.

De student spreekt dan ook, op de meest cynieke wijze, over alles wat eerbied vraagt - zijn eigen vader en moeder hiervan niet uitgezonderd.

In alles - de pandecten natuurlijk daargelaten - wil Chiduc zich onderscheiden en, zegt hij, zijn meester nog niet te hebben gevonden: hij zwemt als een haai, hij danst zoo onvermoeid als een marionet in de poppenkas, hij roeit als de beste zeerob, hij schiet op dertig passen afstand een kersensteen in twee, hij staat met zijn stok gewapend tegenover het fleuret, en zoo in het oneindige - kortom, Chiduc weet alles, kan alles, durft alles, doet alles.

Zonder hem zou de badplaats een doodvervelend graf en de gansche kolonie eene vereeniging van spoken en schimmen zijn.

Ten minste... naar Chiduc zelf zegt?

Velen denken er echter anders over: zij wenschen dien gedruischmaker letterlijk naar de maan.

‘Verkiest ge niet te gaan zitten, Mijnheer Chiduc?’

vraagt Sybrand, die den knaap nog niet zoo diep doorgrond heeft als wij.

‘Neen; willen wij eene wandeling beneden langs het strand maken?’

‘Daar is nu geen levende ziel.’

‘Gij weet niet wat gij zegt, o jonkheid! 't Is daar toch altijd aangenamer dan juist op den zeedijk, tusschen die ebbe en vloed van zijde. neteldoek, blanketsel en klatergoud!’

Sybrand staat op; hij is overigens gelukkig eene afleiding te vinden.

‘Willen wij eerst eene versche sigaar opsteken?’ vraagt hij.

‘t Zij zoo.’

De twee vrienden van gisteren - of het woord ‘vriend’ juist is, weten wij niet - dalen een der breede hardsteenen trappen af, verdwijnen achter de badtenten en verder in de schemering.

Het strand is zoo effen alsof het gemangeld en gestreken is: de kinderforten, de grachten, de greppels en putten zijn door den golfslag, die het kiezelig zand in beweging brengt, weêr geslecht en gevuld.

‘Nu zou ik weleens willen weten,’ zegt Sybrand, ‘waarom gij het juist hier, op het eenzaam strand, aangenamer vindt dan op den zeedijk?’

‘En ik ben, niet waar? nog al een vijand van eenzaamheid, *Vae soli!* Ik haat de droomerij en streef naar de werkelijkheid. Wat men poëzie noemt, noem ik een der graden van de zinneloosheid!’

‘Hebt ge soms het strand gekozen om mij genoeg te doen?’

‘Om u genoeg te doen? Zooals ge verkiest; maar ook omdat het mij genoeg doet. Ik heb mijn plan, o jonkheid!’

Het stoot Sybrand wel eenigszins tegen de borst dat hij tot middel van uitvoering in gezegd plan dient,

zonder dat het academie-licht zich gewaardigt, hem ten dezen opzichte in te lichten.

De twee personen treden rookend over 't vochtige zand en Chiduc staat soms een oogenblik stil om de zee uit zijne hoogte te beschouwen en te doen gelooven, dat hij haar dààr ter plaatse duldt - *duldt* is het woord - omdat zij hem frischheid en ook mosselen geeft. Hij declameert op parodiërenden toon: *la mer, partout la mer! des flots, des flots encor!* of roept eene aardigheid tot den garnalvisscher, die druipend nat, zijne hot op den rug en zijn boognet op den schouder, eindelijk huiswaarts gaat.

Sybrand denkt dat Chiduc over de zee en hare wonderen spreken wil: hij bedriegt zich: in de eenzaamheid spreekt hij juist over hetgeen slechts de wufte wereld bezig houdt.

‘Hebt ge het vrouwelijk personeel der badstad reeds in’ wapenschouwing genomen, Mijnheer Sybrand? ‘vraagt hij en stoot een zware Havana-wolk in de lucht.’ En hebt gij reeds uw oordeel geveld en uitspraak gedaan?

‘Moeilijk vraagpunt...’

‘De zwartlokkige Fransche gravin? De vlasblondlokkige Duitsche hofraads-dochter? Of de bruingelokte Russische bankierin?’

‘Het drietal is goed gekozen.’

‘Dat is eene uitvlucht: gij springt als een slimme vos uit de klem. Zeg bepaald wie! Wien valt de gouden appel van Paris ten deel? Zeg het: gij hebt een zwak voor de zwartlokkige gravin!

‘Dat heb ik niet gezegd.’

‘Goed, ik sta ze u af.’

‘Ik heb niet het minste denkbeeld van die dame.’

‘Overigens, ik geef ze u alle drie ten geschenke!’ Ik, ik heb iets nederiger gevonden, dat mijne schoenzolen in ontroering brengt, mijn handschoenen doet

trillen en mijn hoed op mijn hoofd doet dansen, gelijk de heuvels in het boek der Psalmen.'

Sybrand ziet den student aan en denkt dat hij een slag van den molen weg heeft.

'Wat het hart betreft,' zoo gaat hij voort 'dat moet men in alle geval thuis laten. Dat leggen wij bij onze gouden horlogie en onzen diamanten ring, zoolang wij deze twee lieflijkheden niet in den Berg van Barmhartigheid moeten verpanden!'

'En wie brengt uwe schoenen zoo in ontroering?' vraagt Sybrand glimlachend.

'Stil! Het is bepaald, ik stel u aan de gravin voor.'

'Wel bedankt, ik heb er geen plan voor.'

'Zwijg, ik weet dat beter! De gravin is uwe gading. Gij zijt, ik weet het, van adel en gij moet dus ook gravelijken nectar in uwen beker hebben. Ik, ik ben een Bohemer, een zwerver, een meeuw, een wolk, een storm; dat is, ik heb geen bepaald punt. Ik spring, ik ga, ik tuimel, ik vlieg, ik drijf, ik jaag daarheen waarheen de fortuin mij stoot.'

De student spreekt op hoogen en lossen toon.

'Hebt gij reeds,' zoo vangt Chiduc andermaal aan; 'hebt gij reeds die blonde Poolsche gezien, welke ginds aan het einde van den zeedijk. in de villa *Sancta Maria* woont?'

Sybrand krijgt een schok door al zijne lidmaten; gelukkig is het donker, anders zou die vreeselijke student bemerkt hebben dat hij kleurde. Rood worden, voor iemand die boven de tien jaar oud is! Chiduc werd nooit rood, maar op zijn tiende jaar deed hij reeds eerlijke menschen blozen!

'Eene blonde?' zegt Sybrand aarzelend. 'Ja..neen.. wat bedoelt ge?....'

'Hoe gij hebt haar nog niet gezien? Wat, niet gezien?.... Maar, kerel, steekt ge dan uwe oogen in uwe

geldbeurs?... Gij hebt haar niet gezien, de bloem aller bloemen, de perel aller perels, die sireen tusschen alle de vrouwelijke walvisschen die hier in zee plonsen?... Nu, ik wel, ik heb haar gezien, van nabij gezien!’

De jonge d'Engelgrave is gansch in verwarring; Chiduc laat hem echter den tijd niet om zich van alle de volgende ontroeringen te herstellen; hij hervat:

‘Ik weet wie zij is - eene Poolsche; ik weet hoe zij heet - Adriana Daliski; ik weet wat zij doet.’

‘Doet? Nu, wat doet zij?’

‘Juffer Daliski geeft les op de piano. 't Is dus niet moeilijk om met haar in betrekking te komen. Ik zal me les op de piano doen geven.... Tra, la, la, la, la!’ zingt de losbol en doet zijn zwaren stok als een molenwiek snel ronddraaien.

Sybrand's hart wordt door een hem tot nu toe vreemd zijnde gevoel overmeesterd: hij wil de beschermer van dat jonge meisje zijn.

‘Ge spreekt op eenen toon van kleinachting van die dame, naar mij dunkt,’ valt Sybrand den student in de reden.

‘Kleinachting? Toch niet. Ik spreek over haar, integendeel, naar ik denk dat zij waard is.’

‘Hoe weet ge dat die Juffer Daliski ‘heet?’ vraagt hij, veeleer om zich eene houding te geven dan wel uit nieuwsgierigheid.

‘En de badlijst?’

‘De naam op de badlijst is niet altijd de echte.’

‘Zoudt ge wellicht denken dat onder die blonde piano-klopster eene gravin verscholen zit, en gij mij dus mijn recht op haar zoudt kunnen betwisten? Doch neen, ik heb me niet op de badlijst betrouwd; ik ben een man die recht op het doel afgaat, als een pijl uit den boog, als een kogel uit het geweer, als een twaalfponder uit een krupp-kanon. Ik heb de kleine zuster opgespoord - eene kleine zwarte heks, die met

hare pop op het strand komt spelen. Ik heb haar gevraagd, terwijl ik haar hielp om hare pop in het zand te bed te leggen, hoe die blonde dame heette, wie zij was, waar zij vandaan kwam: *ergo....*’

En de zware stok draait weêr molenwiekend rond.

‘Onder de Polen,’ zegt Sybrand, ‘hier te lande verblijvende, vindt men niet zelden zeer deftige familiën, ofschoon zij hier, om in hun bestaan te voorzien, zich beneden hunnen stand moeten houden.’

‘Ho, ho! ik begrijp u, gij wilt er eene adellijke dame in zien; doch gij zijt aan een verkeerd kantoor! Er mag zich onder die blonde Hebe, eene prinses van den bloede, de laatste afstammelingen van den laatsten der Poolsche koningen verbergen - ik zeg u, zij heeft Chiduc's hoed doen dansen, Chiduc's handschoenen doen trillen, Chiduc's schoenen in ontroering gebracht, en dat doet geen vrouwelijk creatuur straffeloos.’

De zware stok draait alweêr en komt eindelijk met de punt in het duinzand terecht.

Het gezelschap van den student stoot den jongeling erg tegen de borst; die blaffer walgt hem. Hij denkt blijkbaar niet over maatschappelijke toestanden als die Mijnheer Chiduc, die zijne zoogezegde filosofie volledigt door te zeggen, dat in onzen tijd, deugd en eerlijkheid prachtige woorden zijn, om het domme gemeen goudpoeier in de oogen te werpen.

Op dergelijke zaken heeft Sybrand nog nooit ernstig nagedacht; maar als bij ingeving gevoelt hij, dat die Mijnheer Chiduc veel aanleg heeft om een schurk te worden.

Hij zou dan ook willen heengaan; doch hij gevoelt dat de vreemdelinge in gevaar zou kunnen verkeerren; hij wil meer hooren, meer weten; hij wil doorgronden en daarna oordeelen.

‘Nu, al die filosofie is maar dwaasheid!’ her-

vat Chiduc. ‘De blonde is op dit oogenblik de steen der wijsheid!’ - en Chiduc staat stil, steekt den zwaren stok met komieke majesteit in de hoogte en schudt hem, als wil hij er bliksems uitschudden - ‘en om bij haar te gelukken zal ik de aarde omrollen, den hemel in twee scheuren en de zee leêg drinken. Reuzenwerk! zegt ge. Ja, maar ge ziet wat er van komt als mijn hoed danst, mijn handschoenen trillen en het leêr van mijn schoenzolen in ontroering komt!’

En als refrein aan dien gekken grootsprekerszang, draait de stok weêr suizend door de lucht, snel genoeg om een tamboer-majoor der grenadiers beschaamd te maken.

‘Ik heb de blonde bespied gelijk een slang in het gebloemte, een tieger in zijn hinderlaag zijne prooi bespiedt,’ zoo spreekt Chiduc voort, ‘en ik weet nu dat zij ieder avond hier eenzaam aan het strand wandelt.’

‘En wilt gij haar nu gaan opzoeken?’

‘Juist zoo.’

‘En waarom wilt ge dat ik bij die samenkomst zou tegenwoordig zijn?’

‘Gij kunt me van dienst zijn.’

‘Ik?..., Ik?....’ en het gloeit Sybrand rond het hart, en dat hart jaagt verontwaardigd in galop, ‘Ik u van dienst zijn?’

‘Stil, 't is zoo overeen gekomen: ik breng u in de villa der gravin.’

‘Maar ik verlang niet het minste bij de gravin ingeleid te worden.’

‘Zwijg, o jonkheid! Gij zijt uw eigen vijand; gij weet niet wat ge zegt! Ik zeg u dat.... Stil! ziet gij ginds die zwarte schaduw aan zee?.... Links van u.... 't Is zij. Ik voel het aan mijn hoed; ik voel het aan mijn linker handschoen, dien ik echter thuis gelaten

heb; ik voel het aan mijn schoenen!.... 't Is zij, zeg ik u; zij komt langs hier.'

'En wat moet dit nu worden?'

'Luister: wij houden haar staan: gij stelt mij aan haar voor: Albert Chiduc, student in de rechten der hoogeschool van Brussel.'

'Maar ik ken haar niet!'

'Dat geeft niets. Gij zegt dat gij een bekende van haar vader zijt.'

'Maar ik ken den vader nog minder dan haar!'

'Dat geeft niets: als zij mijnen naam en hoedanigheid kent, ben ik reeds tien stappen dichter bij mijn doel.'

'Ik geloof, Mijnheer Chiduc, dat gij u in de keus van den persoon die u moet voorstellen, bedrogen hebt!'

'Zwijg, of moet ik u niet introduceeren bij de hoogadelijke gravin?'

'Zeker moet gij dat niet.'

'Wat dwarskop! Gelukkig ben ik wijzer dan gij. Ik heb mijn plan. Had ik haar alleen aangesproken, zij had hulp, moord en brand geschreeuwd. Nu zijn wij met ons twee. Gij stelt mij voor. Uw naam klinkt goed. Alles gaat in behoorlijke orde en volgens de regels der etiquette.'

'Maar nog eens, en voor de laatste maal, ik ken noch haar, noch haar vader en leen mij tot zulke belachelijke rol niet.'

'Niet kennen? Gij zegt na de voorstelling dat ge haar vader, of zoo ge wilt haar grootvader, of haar over-oud-oom, te Warschau, in Lapland of bij de Hottentotten gekend of meent gekend te hebben.'

'Ik geloof dat wij die gekke tweespraak mogen staken, Mijnheer Chiduc.'

'Gekheid! Gij zult de gravin zien, wees gerust!'

De zwarte gestalte nadert. Nu zij ziet dat haar

twee wandelaars te gemoet komen, houdt zij schuins af en gaat meer in de richting der badtenten, die in gelid staan als soldaten voor de hoofdwacht; doch die ontzet Chiduc niet: hij houdt Sybrand stevig vast en sleept hem als het ware meê. Eensklaps rukt deze laatste zich los, en zegt nu met nadruk, dien hij nog niet aan den dag had gelegd:

‘Mijnheer Chiduc, ik verklaar u dat ik in dezelfde richting ga als gij, doch ik ga niet met u als vriend!’

‘O jonkheid! gij wilt redeneeren? Daar heb ik geen tijd voor; mijn hoed danst!’

De vrouwengestalte heeft duidelijk de wonderlijke bewegingen van de twee wandelaars gezien; misschien heeft ze wel eenige der hevige woorden, die in de laatste oogenblikken uitgesproken werden, gehoord. Zij schijnt in alle geval bevreesd te zijn, want ze gaat zeer snel, en blijkbaar beangstigd in de richting van den zeedijk,

‘*Palsembleu!*’ roept de student, ‘de blonde waternimf zal ons ontsnappen!’ en hij snelt in dezelfde richting.

Nog een oogenblik, en hij springt voor haar en heeft haar tot stilstaan gedwongen, doch op denzelfden stond vat hem eene mannelijke vuist bij den kraag, rukt hem ter zijde en smakt hem in het duinzand neêr.

‘Ik heb u gezegd dat ik u niet als vriend, maar als vijand vergezelde. Gij zijt een lafaard!’ en Sybrand werpt den student met een toegepasten trap, achterover.

Albert Chiduc richt zich bulderend op en eischt voldoening: morgen, onmiddellijk een tweegevecht; bloed zal hij hebben, bloed moet hij hebben! Sybrand heeft den tijd niet om te antwoorden, want nu grijpt eene andere vuist den student bij de borst, schudt hem met de eene en geeft hem kaakslag op kaakslag met de andere hand.

‘Ik zal komen, ik, niet om met u een dwaas tweegevecht aan te gaan, maar om u nogmaals zooals nu, eene les van welvoegelijkheid te geven!’

De nieuw opgekomenen is niemand anders dan Thomas Golden, en voorwaar! men zou hem die krachtvolle houding, welke hij aan den dag legt, niet hebben toegekend.

Dit alles is in een oogwenk voorgevallen; Chiduc, de heldhaftige Chiduc, hij die de aarde wil omrollen, den hemel doen scheuren en de zee leêg drinken, is plotseling verdwenen - verdwenen in de duisternis. alsof hij in dien grijskop den boozen geest, aan wien hij echter niet geloofde, had gezien.

De oude man keert zich, na de afstraffing, tot Mijnheer Sybrand:

‘Ik dank u, Mijnheer, voor den dienst dien ge aan Mejuffer bewezen hebt. Ik zal dien dienst niet vergeten’ en hij steekt den jongeling de hand toe en schudt die van Sybrand. ‘Mag ik uwen naam weten, Mijnheer?’ zegt hij nog.

‘Sybrand d'Engelgrave.’

‘t Is te duister om te zien, welken indruk die woorden op het gelaat van den ouden man te weeg brengen.

‘Zijt gij’ en de stem des grijsaards beeft, ‘zijt gij de zoon van den heer Henri d'Engelgrave, die...’

‘Ja, die voor jaren in Indië gestorven is.’

‘Zoo... uw vader is dood?... gij zegt dood... Ja, ja, dat zal wel,’ en de stem bekomt andermaal vastheid.

‘Hebt gij mijn vader gekend, Mijnheer?’

‘Weinig... In alle geval is het mij lief, den zoon van den burggraaf d'Engelgrave eene daad, den edelman waardig, te hebben zien plegen. Dit toont dat hij de goede traditiën in zijne familie weet te handhaven.’

Nogmaals geeft de oude man den jongeling de hand en drukt die innig.

Adriana heeft dit tooneel niet zonder ontroering bijgewoond: zij ook is nader getreden, en zij ook heeft een half woord van dank voor den onbekende gestameld.

‘Het is voor u, Mejuffer,’ zegt Sybrand, ‘eene wat al te gedruischvolle kennismaking geweest; doch als dit mij van de eene zijde spijt, verheug ik mij van eene andere over het gebeurde, Het gaf mij in alle geval...’

‘Het grieft me, Mijnheer, dat ge u wellicht in moeilijkheden zult gewikkeld hebben.’

‘O, Mejuffer, dat is de minste mijner bekommernissen.’ en Sybrand ligt den hoed op, buigt zich om afscheid te nemen.

De oude man geeft den arm aan Adriana; hij is echter zoo onthutst dat hij zelfs geen woord meer tot Sybrand richt. Eene opmerking van het meisje roept hem tot bezinning en zich omkeerende, zegt hij:

Mijnheer, gij zult ons toch wel het genoegen doen, ons tot aan onze villa te vergezellen?’

‘Dit zal mij zeer vereerend zijn, Mijnheer.’

Mijnheer Golden spreekt geen woord: hij is zoo ontroerd dat het meisje zijnen arm onder den haren voelt beven. De gang door het duinzand is daarenboven moeilijk, en 't is misschien dien ten gevolge dat de oude man soms moet stil staan.

‘Dat tooneel heeft u ontsteld, Mijnheer?....’ zegt Sybrand. ‘Wilt ge op mijnen arm leunen, die u zeker wat meer stevigheid zal geven dan die van Mejuffer?’

‘Als ik u verzoeken mag... ja...’

Mijnheer Golden laat den arm van het meisje los en legt den zijne in dien des jongelings; hij heeft nu nog meer, en met moeite klimt hij den trap van den zeedijk op,

Op het klinkerpad staart de man uit het oude huis herhaalde malen den jongeling schuins en koortsig in

het aangezicht, en als hij hem in het heldere licht ziet, zakt er als het ware een vlies voor zijne oogen.

Gedurende een oogenblik vreest Golden te zullen vallen, zoo duizelig is zijn hoofd; nu herwint hij kracht; hij drukt, voor de villa staande, Sybrand de hand; hij hoopt hem weêr te zien en dankt hem nogmaals; hij is gelukkig hem ontmoet te hebben en inderdaad. het zou in de buurt van het oude huis als een wonder verteld worden: Mijnheer Golden had een koortsachtigen glimlach van geluk op de lippen!

‘Doch neen,’ hervat hij, ‘wilt ge niet een oogenblik binnen komen.... Nu, dan op een ander oogenblik.... Morgen?... wanneer ge verkiest,... gij zult ons welkom zijn...’

Sybrand heeft afscheid genomen; hij heeft de goudblonde de hand gedrukt; hij is nu overtuigd dat zij schooner is dan vroeger. Ja, Chiduc heeft gelijk gehad, toen hij haar de perel aller perels noemde.

Maar Chiduc zelf? Sybrand dacht wel hem op den wandelweg te ontmoeten. Hij is zelfs op die ontmoeting voorbereid: nergens is echter een spoor van den student te zien - nergens.

VI.

Donkere wolken.

Mijnheer Golden heeft een zeer onrustigen nacht doorgebracht; Adriana hoorde hem herhaalde malen in zijne slaapkamer heen en weêr wandelen.

De oude man had inderdaad geruimen tijd voor het venster gestaan en naar de zee gestaard, die altijd bruischt, altijd loeit, altijd hare schuimende golven

strandwaarts drijft; ofwel gedachteloos de grauwe wolken gezien die door het luchtruim zweven, hier en daar door koude en onregelmatige lichtstrepen afgebroken.

Wat gaat er in het binnenste van Mijnheer Golden om? Denkt hij aan het gebeurde met Chiduc? Neen; maar toch uit dat gebeurde ontwikkelt zich het besluit om de badplaats te verlaten: de rust van den ouden menschenvluchter is gestoord, en als hij naar den oorsprong van deze ruststoornis zoekt, komt hij aan eene.... pop.

Inderdaad, had hij die pop aan de kleine Claudine niet gegeven, hij zou de familie Daliski niet hebben leeren kennen, en deze niet kennende, ware het niet in zijn hoofd gekomen met die vreemde kinderen naar de badplaats te gaan, en daar hoogst onaangename ontmoetingen te hebben.

Heengaan - dat wil hij; doch alvorens heen te gaan, zou hij dien Sybrand d'Engelgrave willen terug zien, en echter ducht hij, van den anderen kant dat weêrzien.

De nacht brengt raad, zegt men: doch niet aan Mijnheer Golden, en als 's morgens de zon de wijde zee schitteren doet gelijk een reusachtigen, wuivenden pauwenstaart uit goud, diamant en smalkleuren saêmgesteld, is hij nog even besluiteloos als tijdens den traag voortkruipenden nacht.

Reeds vroeg komt de oude heer beneden, en al heeft Mijnheer Chiduc gisteren avond geen getuigen gezonden zooals dit behoort in eene.... welgemanierde duëlistenwereld, gaat Golden toch naar het strand, niet om zich met den student te meten - o neen! Om hem te zeggen dat hij den vorigen avond wat driftig geweest is, en den knaap eene vaderlijke les te geven.

Bij het omwenden staat de man uit het oude huis

niet voor Chiduc, maar voor Sybrand, die hem eerbiedig groet, naar zijne gezondheid verneemt en hem schier in eenen adem vertelt dat de student onvindbaar verdwenen is, en ongetwijfeld niet meer verschijnen zal.

Men heeft 's morgens een doorweekten hoed, door de golven deels met zand gevuld, gevonden en er kriemelden reeds eenige jonge krabben, in scheeve richting, over den slap hangenden rand. De hoed danste in 't geheel niet meer.

Niet verre van daar lag een dikke wandelstok, die nog zoo min draaide als de hoed danste; nog wat verder lag een oude handschoen, wier punten gaapten gelijk spieringen die buiten het water liggen te snakken; die handschoen ook trilde niet meer - en echter waren hoed, stok en handschoen van Chiduc, Albert.

Doch waar vond men de ontroerde schoenen? Die heeft de student, tot zijn geluk, kunnen behouden; die zitten hem nog aan de voeten en hebben hem, in hunne ontroering, 's avonds laat naar het station doen loopen; ze deden hem in een waggon wippen, zich in een hoek verschuilen, en Chiduc verdween als een nevelbeeld in den nacht en in de ruimte.

De oude Thomas Golden is even ontroerd als hij gisteren avond was, nu hij zich andermaal in tegenwoordigheid van Sybrand bevindt.

‘Zijt gij alleen aan de badplaats Mijnheer,?’ vraagt hij.

‘Neen, Mijnheer, ik vergezel mijne moeder en mijne zuster.’

‘Uwe zuster?’

‘Ja, eene Zuster van Liefde, wier kloosternaam Theodora is; zij is ziek uit Rumenië terug gekeerd.’

‘En wat deed zij in Rumenië?’

‘Wel, Mijnheer, wat doet eene Zuster van Liefde in de ambulancen op het slagveld?’

‘Gij hebt gelijk.... Zeer schoon.... edel.... Uit dien

stand en zoo jong!’ en de oude man wendt zich om, want hij wil blijkbaar zijne tranen verbergen.

‘Gij zijt ontroerd, Mijnheer?’

‘Eene herinnering..... 't is lang geleden..... O, 't is reeds voorbij.’

Na een oogenblik wendt de oude man zich andermaal tot den jongeling en hervat tamelijk bedremmeld:

‘En heeft uwe zuster die zending, die menschlievende zending vrijwillig op zich genomen? Vrijwillig?.....’

‘Ik heb niet de minste reden om het tegendeel te vermoeden.’

‘Zij moet een edel hart hebben, en ook gij, Mijnheer, gij ook hebt getoond dat het hart bij u op de rechte plaats klopt. Gij zijt brave kinderen....’

Mijnheer Golden keert zich andermaal om en schijnt te willen heengaan.

‘Gij hebt mijn vader gekend?’ vraagt de jongeling aarzelend.

‘Ja... maar daarover kan ik u niet spreken.... Daarover later. Wilt gij mij echter een dienst bewijzen?’

‘Volgaarne.’

‘Dat het gebeurde van gisteren avond en dezen morgen voor uwe familie stipt geheim blijve. Ik heb belang bij dit geheim... Ja, de oude Golden is een zonderling man!’

‘Ik beloof u volgaarne de geheimhouding, indien deze u genoeg geven kan.’

‘Voor het oogenblik.... Later zullen we zien.’

De man richt zich naar de villa; Sybrand blijft besluiteloos staan en staart op den onvasten gang van den zonderlingen man door het mulle duinzand.

De jongeling wenscht den ouden Golden geen kwaad; maar het zal hem toch genoeg doen indien hij valt, om de gelegenheid te hebben hem weêr recht te helpen en naar de villa te vergezellen: Thomas Golden echter valt niet, wel integendeel.

De jonge heer d'Engelgrave slaat langzaam eene tegenovergestelde richting in; hij slentert langs het strand, dat allengs bevolkt wordt; hij gaat naar de villa zijner moeder, waar altijd de kloosterachtige stilte heerscht, heeft geen lust om te ontbijten, wandelt den klinkerdijk op, daalt in het stadje af, en keert wêer naar de plaats van waar hij gekomen is.

Omtrent de plaats waar hij 's morgens den ouden heer ontmoet heeft, speelt Claudine nu in het zand. De zwarte haren hangen wêer als een net voor de oogen, en hoe dikwijls het kind ze ook achteruit werpt zij vallen immer terug.

Sybrand gevoelt als bij ingeving dat die kleine zwartlokkige, met haar donker en vinnig oog, ronde wangen, bruine armkens en beentjes, de zuster der blonde zijn moet.

De jongeling blijft voor voor het kind staan, terwijl zij ieverig aan het opwerpen van eenen zandmuur werkt, rondom het zandbed van de pop, die, behalve het hoofd en waarschijnlijk in volle parade-kostuum, onder het zand gestopt is.

In een zandhuis aan het strand gaat men juist tegenovergesteld te werk als in het gewone leven; men bouwt eerst de meubelen en de binnenmuren, - eerst het bed - en daarna de buitenmuren.

Rond de muren maakt het kind met eene kleine schup eene gracht, die, als de zee opkomt. vol water spoelen zal: dat is, denkt het, eene veiligheid te meer voor Mevrouw de pop, tegen de haaien en walvisschen, zooals zij de krabben en garnalen noemt.

‘Hoe heet gij?’ vraagt Sybrand.

Het kind ziet op, en staart den jongeling met een groot en helder oog aan.

‘Claudina Daliski.’

‘Ik dacht het wel!’ mompelt de jongeling en er zweeft een schier onmerkbaar glimlach om zijnen mond.

‘Zijt gij de zuster van Mejuffer Adriana?’

Het meisje knikt.

‘En de oude heer?’

‘Mijnheer Golden.’

‘Nu ja, Mijnheer Golden. Is die uw vader?’

‘Neen, die is Mijnheer Golden.’

‘Is het uw oom of grootvader?’

‘Neen, Mijnheer Golden.’

‘En uw vader?’

‘Die is thuis, te Antwerpen.’

De jongeling zwijgt een oogenblik en verandert van gesprek.

‘Uwe pop ligt daar heel plezierig in haar bed, aan het strand.’

‘Ik maak hare villa.’

‘Neemt de pop ook baden?’

‘Neen, Mevrouw de pop is verkoud.’

‘En daarom legt gij haar in een koel en vochtig bed!’ zegt Sybrand lachend; doch het meisje let niet op hem en graaft met inspanning voort.

‘Is uwe zuster op het strand?’

‘Neen, zij is in de villa.’

‘En Mijnheer Golden?’

‘Ook.’

Sybrand neemt het besluit naar de villa te gaan, te meer daar de glazen deuren wagenwijd open staan, en nog te meer daar hij eene vrouwelijke gestalte in de veranda ziet: 't is Adriana.

Het meisje is een donkerkleurig morgenkleed, met witte arabesken belegd, 't geen haar een gansch eigenaardig aanzien geeft; het goudblonde haar hangt in fulpen kroezelingen tot over de schouders. Beneden de kroon van goudblonde lokken, beneden het blanke voorhoofd welven zich fijne, donkere wenkbrauwen, boven donkere, maar door en door zoet-droomende oogen.

Nu Sybrand door het bloemtuintje gaat en de veranda binnentreedt, staat Adriana op en toont de ranke schoonheid harer gestalte; zij neigt, en voor dat zij een woord heeft kunnen uiten, zegt Mijnheer Sybrand, niet zonder eenige verlegenheid:

‘Verschoon mij, Mejuffer, dat ik zoo vrij ben u te naderen; doch na het gebeurde van gisteren avond...’

Het meisje kleurt lichtelijk en schuift eenen stoel vooruit.

‘..., meen ik het mijnen plicht naar uw welvaren te komen vernemen, en u verder mijne verontschuldiging aan te bieden, dat ik mij gisteren avond in een gezelschap bevond...’

‘Ik dank u, Mijnheer, voor uwe belangstelling en uwe tusschenkomst. Ik hoop toch niet dat dit ongeval u in eenige moeilijkheid zal gebracht hebben?’

‘De persoon in kwestie heeft zelf begrepen dat zijne tegenwoordigheid hier eene onmogelijkheid werd, en heeft gisteren avond nog de badplaats verlaten.’

‘Dan ook mogen wij dat voor u en voor ons niet zeer aantrekkelijk kapittel eindigen, niet waar? en vergeten en vergeven.’

Sybrand glimlacht; hij stemt ten volle met de kieschheid der spreekster in; zij verlangt klaarblijkend van thema te veranderen, en dat is in dat oogenblik niet zeer gemakkelijk: de jonge d'Engelgrave zou haar stilzwijgend hebben willen bewonderen.

‘Men heeft het genoeg niet gehad, Mejuffer, u in de kursaal te ontmoeten?’ vangt de jongeling aan.

‘Genoegen, Mijnheer? doch ik begrijp dat dit woord tot den vorm behoort. Wij zijn voor de zee gekomen en mogen ons dan ook niet tusschen vier muren opsluiten.’

‘Hoewel het woord wat al te streng is, moet ik u gelijk geven...’

‘Mijnheer Golden houdt overigens niet van uitgaan.’

‘En Mejuffer Daliska voegt zich naar den zin van den ouden heer.’

‘Nee, zij stemt volkomen met zijne neiging tot “thuis-blijven” overeen. Kan men wel iets schooner verlangen, als men, in een heerlijken avond, die rust, die kalmte, die eeuwig bruisende zee, die frissche krachtaanbrengende natuur voor zich heeft!’

‘t Is zoo, en ik moet nederig bekennen, dat mijne eerste woorden ook slechts een intrêe waren bij de verandering van gesprek; eene variatie op een “heerlijk wêertje” of anderszins.’

Adriana crocheteert zonder op te zien; bij de laatste woorden heeft zij geglimlacht.

Het gesprek hangt aan elkander als droog duinzand, en nooit is Sybrand ongelukkiger in zijn onderhoud geweest.

‘U houdt veel van muziek, Mejuffer,’

‘Een weinig.’

‘Ik ben eergisteren avond zoo vrij geweest in de donkere schaduw, buiten bij een talrijk gehoor plaats te nemen, en eene heerlijke melodie - ik zal niets zeggen over de uitvoering - te beluisteren.’

‘O, die laatste liet zeker veel te wenschen over!’

‘Zoo dacht er uw auditorium niet over.’

‘t Was gewis de fantazie op een poolsch lied.’

‘Ik meen wel ja; doch dit weet ik zeker dat het aller bewondering wegdroeg.’

Het meisje slaat de oogen nêr en zegt zacht, met een fijnen glimlach en een lichten bloos op het wezen:

‘Hoogst vereerd... Wij zijn Polen...,’ laat Adriana er op volgen; zij wil misschien zeggen dat zij gevoelt wat zij speelt.

‘Als uw naam dien oorsprong niet aanduidde, zou het diepe gevoel in uw spel zulks hebben verraden. Toch niet uit Polen gekomen, om hier eene kleine Vlaamsche badstad te verblijven?’

‘O neen; mijn vader is reeds voor tien jaren uit Polen gevlucht, om aan de verbanning naar Serbië te ontsnappen. Wij wonen te Antwerpen, waar vader lessen in vreemde talen geeft en ik piano-lessen geven zal.’

Die bekentenis is eenvoudig, kinderlijk naïef zelfs. Dàt meisje ten minste poseert niet, zooals al de vrouwen en ook vele mannen, die aan eene badplaats voor ongekende grootheden willen doorgaan, en slechts voor een oogenblik, uit hare salons en getorende kasteelen hebben willen dalen.

Adriana zegt integendeel: mijn vader is een banneling; evenals ik moet hij werken voor zijn dagelijksch brood. Van wat hij vroeger was, zwijgt zij - en daar ten minste heeft hare verbeeldingskracht vrij spel, indien zij lust heeft haar maatschappelijken stand op te blazen, gelijk de kikvorsch van de fabel zich zelf deed.

Er ligt voor Sybrand poëzie in deze bekentenis: verbannen, verre van familie en vrienden, waarschijnlijk ten prooi van vele rampen, dwars door vuur en bloed heen, ontvlucht om in den vreemde voor den broode te werken, terwijl de opvoeding aantoonde dat men tot dien handen-arbeid niet bestemd is!

‘En nu,’ hervat het meisje, ‘was ik, eenige weken geleden, zeer onwel; de geneesheer verklaarde dat de zeelucht voortreffelijk op het herstel mijner gezondheid werken zou, en toen heeft Mijnheer Golden, een vriend mijns vaders, mij met zich herwaarts genomen.’

Ziedaar hare gansche levensgeschiedenis; zij is dus niet rijk, zij is dus geen groote personage, zij is een eenvoudig burgersmeisje.

‘En hebt ge nog familie in Polen?’ vraagt Sybrand.

‘Ja, op het kerkhof. Die zijn overigens de gelukkigsten. Ik was tien jaar toen ik Polen verliet. 't Staat me nog levendig voor den geest; ik was op eene

kostschool nabij de Duitse grenzen. Op een nacht werd ik uit mijn bedje genomen. 't Was in den winter en erg koud. Toen ik vroeg waarheen men mij brengen zou, gaf men mij ten antwoord, dat mijn vader mij beneden wachtte. De sneeuw lag een voet dik en 't was donker. Warm in dekens en schapenvachten gewikkeld, werd ik in een sleê geplaatst, waarin reeds mijn pas geboren zusterke neêrgelegd was - en voort ging het tot dat wij over de grenzen en in veiligheid waren.'

'Wat vreeselijke nacht moet ge beleefd hebben!'

'Ja, maar vader was daar, en van dat oogenblik had ik vertrouwen. Sedert onze verbanning hebben wij in het gastvrije Antwerpen gewoond, waar wij nu onlangs Mijnheer Golden leerden kennen - een wonderlijk, maar door en door braaf man.'

'Dat schijnt wel zoo, en die eene buitengewone krachtadigheid aan den dag weet te leggen; dat toonde hij gisteren avond.'

'Inderdaad, buiten zijn gewoonte. Mijnheer Golden is altijd zeer stil, zeer bedaard, vooral afgezonderd en zelfs menschenschuw.'

Adriana vertelt hoe Mijnheer Golden, en waar hij woont; wat de buurt van hem zegt en wat hij wezenlijk in karakter is; welke zijn huisgenooten zijn, waarvan de vrouw hem vergezeld heeft, zonder dat het meisje kan zeggen, dat zij er reeds in gelukt is haar nauwkeurig te zien.

'Maar ik praat,' zegt Adriana, 'en vergeet Mijnheer Golden bericht te doen geven van uwe komst.'

Dat is nu juist iets wat Mijnheer Sybrand niet erg verlangt; doch het meisje is opgestaan, heeft in den hoek der voorkamer aan eene bellekoord getrokken, en is nog niet op hare plaats terruggekeerd, of de zijdeur wordt met eene spleet geopend.

Niemand komt echter voor den dag; doch Adriana schijnt met die mysterieuse beweging der onzichtbare dienstmeid bekend te zijn, want zij zegt:

‘Verwittig Mijnheer Golden dat een heer hem beneden wacht.’

De deur wordt weêr gesloten, zonder dat men zelfs het puntje van eenen neus, den top van eenen vinger heeft mogen zien.

De twee personen hebben andermaal hunne plaats hernomen, want ook Sybrand was opgestaan en men zet het meer en meer vertrouwelijk wordende gesprek voort.

Nu ook deelt Sybrand eenige bijzonderheden meê over de leden van zijne familie; waar zij vroeger woonden, waar zij gevestigd zijn; hij spreekt over zijne moeder en zijne zuster - en de bijzonderheden over deze laatste zijn vooral welkom aan Adriana.

‘Ik bewonder haar, zonder haar te kennen!’ zegt ze, ‘Men moet eene edele en kloeke ziel hebben om een gelukkig leven te verlaten, voor het ijselijke leven in hospitalen en op slagvelden. Ik heb als kind slechts van zeer verre het gejammer der vluchtelingen, de huizen in brand en de hoefslag der vijandelijke kavalerie gehoord, en ik beken dat ik nu nog soms in mijnen slaap ervan opschrik.,.’ en als pijnigt die herinnering haar op dit oogenblik, legt zij de fijne hand voor de oogen en als zij deze wegneemt zijn de oogen vochtig.

‘Als uwe zuster voor het lijdende mensdom bidt,’ hervat Adriana. ‘zal zij ook gewis wel voor het arme lijdende Polen willen bidden.’

Zoo vertrouwelijk wordt het gesprek, dat die twee wezens elkander gewis de diepste geheimen van hun hart zouden hebben toevertrouwd. Geene driften beroeren noch het eene, noch het andere gemoed; geen vooruitzicht of geen achterdenken komt als eene don-

kere wolk voor den helderen zonnestraal geschoven, die hen beiden verlicht. Deze vraagt niet of gene hooger of lager staat dan deze: zij staren elkander in de oogen, spiegelen er zich in, en voelen zich gelukkig, zonder zich nog rekenschap van welken toestand dan ook te geven.

Nu reeds, en zij kennen elkander nog slechts eenige oogenblikken, zou het scheiden hard vallen, eene wonde in het hart achterlaten.

Claudine, die met de pop van het strand terugkomt, brengt een oogenblik afleiding in het gesprek, doch eene afleiding aan de vertrouwelikheden geeft ze niet; integendeel 't is of de onnoozele pop deze nog vergroot; 't is of die coquetteerende, stomme getuige in de wereld is gekomen om alles wat zij aanraakt, altijd nauwer bijeen te brengen - 't geen niet altijd het werk van coquetteerende dames is.

Mijnheer Golden komt niet voor den dag, en dat hindert Adriana. Waarschijnlijk heeft de halfdoove en onzichtbare meid de boodschap niet of slecht overgebracht. Terwijl de bezoeker zich met Claudine en hare pop bezig houdt, zal zij zelve eens naar boven gaan en den ouden heer verwittigen.

Pas echter heeft zij eenige stappen op den trap, die naar de verdieping leidt, gedaan of Adriana houdt stil, want in de half donkere schaduw ziet ze Mijnheer Golden bewegingloos staan, den arm boven het hoofd tegen den muur geleund en daartegen het voorhoofd.

‘Wat is er, Mijnheer Golden?’ vrant Adriana.

‘Niets, lief kind, niets!’ antwoordt hij en staat nu recht; ‘ik maak mij gereed beneden te komen.’

‘Maar gij staat daar zoo wonderlijk,..’

‘Ja, want heel wel ben ik niet.’

‘Mijnheer d'Engelgrave wacht u.’

‘Nu niet... neen, nu niet. Verzoek hem dezen avond weêr te komen... ja, dezen avond.’

‘Zou het niet goed zijn wat te rusten, Mijnheer Golden?’

‘Ja... de verschillende ontroeringen van gisteren.... Verzoek Mijnheer Sybrand dezen avond weêr te keeren... Verontschuldigt mij bij hem...’ en de oude man wendt zich om, en klimt den trap op om naar zijne kamer terug te keeren.

Adriana staart hem met kloppend hart na; zij keert naar de veranda terug om den jongeling de tijding over te brengen. Of het hem erg spijt doet? vraagt ge, lezer. Wel vraagt hij met belangstelling naar de gezondheid van den ouden heer, doch het komt ons voor dat hij minder belang stelt in de oogen van Mijnheer Golden dan in die van Mejuffer Adriana.

In alle geval stemt hij met blijkbare voldoening in de uitnoodiging van dezen avond toe, en neemt afscheid, denkend nagestaard door het meisje, dat echter zoo min als hij nog begrijpt wat reine en heilige band haar reeds aan hem hecht.

Adriana gaat naar boven en klopt op de deur van Mijnheer Golden; nu zij eindelijk, na herhaald kloppen, het ‘binnen’ hoort, steekt zij haar lief wezentje door de spleet der half geopende deur.

De oude man staat voor het venster, met den rug naar de deur gekeerd. Nu hij gedruisch aan de deur hoort, wendt hij zich om; zijn wit gelokt hoofd, zijn bleek en strak wezen boven den witten halsdas, waarvan de punten op den zwarten toegeknoopten jas hangen, de lange en edele gestalte van den man uit het oude huis, maken blijkbaar indruk op Adriana.

‘Hoe is het Mijnheer Golden?’ vraagt ze.

‘Zeer wel, kind,’ luidt het antwoord, doch zeer zacht; overigens voor Adriana heeft Golden's stem niets van dat harde, barsche, stuursche die haar opzichtens anderen kenmerkt.

‘Mag ik u wat gezelschap houden?’ zegt ze.

De man weet niet juist wat antwoord te geven; hij wil niet 'ja' zeggen, omdat hij ongaarne alleen zou zijn; hij wil niet 'neen' zeggen omdat het gezelschap van Adriana hem lief is.

'Ik zou het liefst.... en hij aarzelt voort te spreken, 'ik zou het liefst nog wat alleen willen blijven...'

Het meisje wil heengaan:

'Doch neen,' zegt Mijnheer Golden, 'kom even binnen. Zet u,' en hij zelf neemt plaats; 'ik heb u iets te zeggen.'

'Hemel, wat zijt ge bleek, Mijnheer Golden!' roept Adriana uit.

'Wees gerust, kind; dat zal wel voorbij gaan.'

'Heeft dat dwaas tooneel van gisteren avond u dan zoo ontroerd, Mijnheer Golden?'

'Dat juist niet, neen! Maar luister, gij bevindt u beter niet waar? Ja, ik zie het, Adriana, gij herleeft hier en moet hier dus ook blijven; maar ik, ik moet heengaan; ik verlies hier mijne rust. Uw vader moet mijne plaats komen vervangen.'

'Hoe, Mijnheer Golden, gij zoudt de badplaats verlaten?'

'Het zou zoo moeten zijn.'

'Maar in dat geval ga ik ook heen.'

'En ik heb de villa voor gansch het seizoen gehuurd. Neen, blijf: Dat uw vader kome; het zal mij beter zijn ginder in dat oude huis in die dompige straat, dan wel hier.'

'Onmogelijk, Mijnheer Golden; vader kan op dit oogenblik Antwerpen niet verlaten.'

'Gij hebt gelijk...' zegt de oude man nadenkend, en hij blijft strak op aen vloer staren.

'Het grieft mij wel, Mijnheer, dat ik de oorzaak ben van uw misnoegen.'

'Misnoegen? Wat dwaas woord zegt ge daar, Adriana. De reden dat ik wil heengaan ligt niet in u

- verre van daar: die reden ligt, ja, 't is onbegrijpelijk, in een voor het oogenblik gelukkig gevoel.'

Het meisje staart den man gansch verwonderd aan

'Ja, ik ben voor het oogenblik zeer gelukkig, doch ik vrees dat juist in dit gevoel deze of gene ramp geboren wordt, en om deze laatste te vermijden wensch ik heen te gaan. Dat is een raadsel voor u, lief kind? Ja, dat begrijp ik. Gansch die Thomas Golden is een raadsel, dat weleens voor u zal opgelost worden, en na die oplossing zal de oude Golden voor u staan als een gewoon mensch, doch met wel wat ongewone lotgevallen.'

Adriana slaat de oogen neêr en nu zij deze weêr opheft, zijn ze vochtig.

'Het spijt me dat mijn vader niet hier is,' zegt ze.

'Om mij te vervangen niet waar?'

'Neen, omdat hij veel levenswijsheid heeft en beter dan ik over uwen toestand zou kunnen oordeelen, Indien het verblijf aan zee u echter onaangenaam zou kunnen worden, denk ik, Mijnheer Golden, dat wij het best zouden doen allen heen te gaan. Och, dat vertrek zal Mijnheer d'Engelgrave recht veel leed doen.'

'Wat belooft u?' zegt Golden die opgestaan zijnde, door de kamer wandelt, doch nu eensklaps stil staat, als zet men hem eene pistool op de borst. 'Wat belooft u?'

'Dat het Mijnheer d'Engelgrave erg spijten zal; hij toont veel verkleefdheid voor u te hebben opgevat.'

'En voor u dan?' zou de oude Golden hebben kunnen zeggen of denken; doch het antwoord van het meisje hoe eenvoudig ook, heeft hem diep getroffen. Om de ontroering te verbergen, die zich van hem meester maakt, wendt hij zich snel om, blijft voor het venster staan en naar buiten staren.

Plotseling zegt hij zonder zich om te keeren:

'Ik wenschte nu wel een oogenblik alleen te blijven, Adriana; ik wil op den toestand, waarvan ik gesproken heb, nadenken..'

Het meisje verlaat de kamer, echter niet zonder een onrustigen oogslag op den ouden man te hebben geworpen, die haar geen woord meer toericht, en zelfs de uitdrukking van zijn gelaat niet meer laat zien.

Beneden gekomen is zij mismoedig, zonder zelfs te weten waarom: doch allengs bekomt dit droefheidsbeeld eenigen vorm en uit die nevelen ontwikkelt zich het wezen van Sybrand. Ja, 't is dit wezen wel dat haar aan deze plaats kluistert, en ook hij ontroert, als hij des avonds reeds vroeg weêrgekeerd, de tijding hoort dat er aan afscheid zal moeten gedacht worden.

Och, badplaatsherinneringen worden gewoonlijk slechts in het zand geschreven: de wind of de golfslag wischt ze voor eeuwig uit.

Neen, dat zal hier, noch bij hem, noch bij haar het geval zijn; hij, hij zegt het met eene zachte aandoening in de stem: 'uw aandenken zal immer in mij blijven leven,' en zij, zij legt hare hand in de zijne en drukt die, maar zegt niets - geen enkel woord; zij slaat zelfs het oog naar beneden, en het bleeke gelaat wordt lichtelijk gepurperd.

Mijnheer Golden is inderdaad beneden gekomen; doch hij is nog altijd bleek; hij heeft den jongeling de hand gedrukt, weinig gesproken, maar de oogen diep onder de lange wimpers verscholen, hebben alles goed gezien, en de oude man begrijpt dat Adriana niet dan met smart zal heengaan.

Dat denkbeeld verzacht een oogenblik, naar het ons toeschijnt, het harde en donkere van zijn oog en heeft zelfs, als wij ons niet vergissen, een schier onmerkbaaren glimlach over zijne lippen doen zweven.

Ook het meisje en de jongeling zijn ingetogen: Sybrand blaêrt tamelijk onachtzaam in een boek met gravuren en Adriana ziet even onachtzaam de printen, die zij echter reeds meer dan twintigmaal heeft gezien; Claudine knutselt aan hare pop, die zij nu, met toe-

stemming van Sybrand, den naam van 'Mevrouw d'Engelgrave' heeft gegeven.

Aller wezen heeft eene andere uitdrukking dan die van vroeger; alleen de pop heeft nu gelijk altijd hetzelfde vrij, onbezorgd en coquetteerend gezichtje; zij kent geen donkere wolken, die voor hare gelukszon worden geschoven; zij kent geen verleden, geene toekomst - en toch wat al invloed heeft dat harteloos wezen op het leven van Thomas Golden uitgeoefend!

Zij, ja zij, die ziellooze pop heeft den muur gebroken dien hij rond zich had opgetimmerd, en die hem als een ongenaakbaar wezen hadden doen kennen; zij heeft de lichtpunten in zijne donkere oogen verzacht, zijn wezen minder strak doen worden, zijn mond tot spreken geopend, zijn hart milder gestemd.

Wat eene gansche rei menschen niet heeft kunnen bewerken, heeft zij tot stand gebracht. Zonder genade heeft zij den ouden menschenhater van levensweg doen veranderen, en door haar zijn immer nieuwe helpers opgedaagd, die zijnen terugkeer onmogelijk maken.

Werp nu die pop in den hoek, verbrijzel ze onder den hiel van uwen schoen - zij heeft de vesting overrompeld. Verspreid nu andermaal de verschillende elementen, hier vereenigd; deze zullen toch andermaal elkander weêrvinden, zooals het hout van het scheepswrak naar den oever vlot, gelijk de zwaluwen en de ooievaar terugkeeren naar het nest van het vorige jaar, gelijk er in de lente bloemen ontluiken daàr, waar in het voorgaande najaar bloemen verdord zijn.

Mijnheer Golden begrijpt echter nog niet volledig, dat terugkeeren tot zijn afgezonderden toestand in het oude huis, gansch onmogelijk geworden is: hij ziet de moeilijkheden wel, maar hij beult zich nog den geest af om deze te ontwijken, evenals de leeuw die pas in zijn hok opgesloten, eenen uitweg zoekt door de enge traliën.

VII.**Onverwachte ontmoeting.**

In *Villa Rosa* heerscht sedert eenige dagen eene donkere gemoedsgesteltenis: Sybrand is gedurig afwezig, zuster Theodora is juist niet geschikt om veel opgewektheid in een huiskring te brengen; Mevrouw is nadenkender dan ooit; bezoekers komen er schier geen, dewijl Mevrouw niet verbergt dat zij het liefst in de afzondering leeft.

De beide dames doen soms eene kleine wandeling op het strand, zetten zich een oogenblik in het duinzand, keeren naar de villa terug, vertoeven in de veranda, doch kunnen, noch deze noch gene, de bekommernis afschudden die haar beklemt.

't Is laat in den namiddag; de beide vrouwen hebben zich, op de ruwe stoelen van eene der badtenten, en op korten afstand van de zee gezet, van tijd tot tijd voor den naderenden golfslag, die op het strand komt sterven, de stoelen verplaatsende.

Vóór de dames woelen een aantal kinderen met bloote voetjes, golvende haren, kraaiende stemmekens; zij drijven nu langs hier dan langs daar, evenals een vluchduiven, ik zou zeggen meeuwen, doch de meeuw vereenigt zich niet in vlucht.

't Is zeven ure, en in al de hotels op den zeedijk klept de klok van het avondmaal; alle beweging verdwijnt dan ook op het strand, en ook de dames d'Engelgrave keeren op dat uur naar de villa terug.

Zie, een der kinderen heeft zijne pop vergeten. Inderdaad daar ligt eene pop, wier lange sleep reeds door de aanrollende golf wordt bespoeld.

Nog een of twee golfslagen en de onvoorzichtige

dame zal vloten, en met al hare satijnen strikken en linten een zout bad nemen.

Zuster Theodora waagt er een paar natte voeten aan en redt de pop, die, alsof zij 't bewustzijn van haren toestand heeft, de twee armen wanhopig in de hoogte steekt; maar overigens op haar bloemerig gelaat altijd denzelfden coquette glimlach behoudt.

Nog staat de zuster met de verlatene in de hand, nu een kind, wiens lange zwarte lokken dansen door de beweging van den loop, onrustig zoekend over het strand snelt.

't Is een schoon kind, eenigszins gebruind door de zon en wiens kleeding een vreemden oorsprong of een gansch bijzonderen smaak der moeder, of van die welke haar bezorgt, aanduidt.

'Wat zoekt ge, lief kind?' vraagt de Zuster, nu het kind zonder naar haar op te zien voorbij snelt.

'Mijne pop.'

'Wees gerust; zie hier uwe pop.'

Het kind steekt glimlachend de handjes uit om haar te grijpen en wil nu, in éénen adem, weg; doch Zuster Theodora houdt het tegen en het harer moeder toonende, zegt ze:

'Zie eens, moeder, wat lief kind.'

'Inderdaad,' laat Mevrouw er op volgen. 'Zijt gij niet verheugd uwe pop te hebben weêrgevonden?'

'O ja, Mevrouw.'

'Houdt ge veel van uwe pop?'

Het kind knikt snel en herhaalde malen.

'En wie gaf u die schoone pop?'

'Mijnheer Golden.'

'Wie is mijnheer Golden?'

'Wel Mijnheer Golden, die met ons ginder in de villa woont.'

'Hoe heet uwe pop?'

'Mijne pop heet Mevrouw d'Engelgrave.'

‘Wat zegt ge daar?’ zegt Mevrouw, gansch verwonderd dat die dame, welke hare dochter van een zout bad redde, haren naam draagt.

‘Mijnheer Sybrand heeft ze zoo gedoopt.’

‘O, zoo, Mijnheer Sybrand!... Hoe kent gij Mijnheer Sybrand?’

‘Omdat hij veel bij ons komt.’

‘Bij u? Bij wien is dat?’

‘Bij mijne zuster Adriana en bij Mijnheer Golden.’

Mevrouw d'Engelgrave is bleek geworden; zij heeft een beteekenisvollen blik op Zuster Theodora geworpen.

‘En wat doet uwe zuster?’

‘Die geeft les op de piano.’

Mevrouw bijt op hare lippen; hare oogen schieten vuur en Zuster Theodora, die de uitdrukking van 't gelaat harer moeder wel kent, staart haar eenigszins ontroerd in de oogen; zij weet dat de storm op het punt is van los te bersten.

Na een oogenblik zegt Mevrouw op gedwongen toon:

‘Mijnheer Golden bewoont de villa, welke men *Sancta Maria* noemt.’

‘Ginder, eene der laatsten.’

‘Nu, 't is wel,’ en ze keert het kind den rug toe en gevolgd door hare dochter, die de kleine met de pop in den arm ziet wegsnellen, bereikt zij *Villa Rosa*.

Tot dan heeft Mevrouw d'Engelgrave schijnbaar al hare kalmte behouden; eenmaal binnen getreden, teekent zich de onrust duidelijk op haar wezen af.

‘Het is dan zooals men mij gezegd heeft’ mort Mevrouw. ‘Ik denk echter wel dat Sybrand die dwaasheid vergeten zal. Niettemin verontrust mij dit alles’ - en vinnig zich tot Theodora richtende, zegt zij: ‘heeft Sybrand u over die bezoeken gesproken?’

‘Ja, moeder.’

‘En hij heeft u gezegd dat er niets ernstigs in is?...’

‘Neen, dat zegde hij niet; hij zegde mij integendeel

dat hij dit meisje inderdaad hoogschatte, en dat hij er ernstig aan dacht u over zijne ontwerpen in het toekomstige te spreken.’

‘Nooit, nooit!’

‘En waarom niet, moeder?’ onderbreekt plotseling de stem van den jongeling, die nu het salon binnentreedt, ‘en waarom niet?’

‘Maar, Sybrand. waar is uw verstand!’

‘Adriana Daliski is een jong en deugdzaam meisje,’ waagt de zoon te zeggen,

‘Zij is niet van adel!’

‘Zoo ver ik weet niet, doch moet men juist titel en blazoen hebben, om deugdzaam te zijn?’

Die woorden brengen den spreker op een glibberig terrein: Mevrouw aarzelt zich op hetzelfde te wagen. Immers, zij zelve is niet van adel, en 't is of haar zoon haar zulks wil te binnen brengen. Die aarzeling duurt slechts een oogenblik. Tamelijk streng zegt ze:

‘Ik hoop niet dat mijn zoon mij iets onaangenaams zeggen wil? De toon, waarop gij spreekt, Sybrand, zou mij dit schier doen veronderstellen.’

‘Ik heb mijne moeder niet de minste onaangenaamheid willen zeggen’ stamelt de zoon,

‘Wel!... Neen, om deugdzaam te zien moet men niet van adel wezen en het is den adel niet verboden zich met de burgerij in te laten; doch stand en rang leggen ons plichten op. Het zou bij voorbeeld onwaardig zijn voor een edelman, betrekkingen aan te knopen, die na een bepaalden tijd moeten afgebroken worden.’

‘Dat weet ik, en ik heb ook geen oogenblik aan eene voorbijgaande betrekking met Mejuffer Daliski gedacht.’

‘Gij hebt u toch niet in het hoofd gestoken, hoop ik, haar als uw toekomstige aan uwe moeder voor te stellen?’

‘Indien gij Mejuffer Daliski kendet, moeder....’

‘Ik ken haar niet, maar ik ken de dwaze praatjes van jonge lieden die in hunne gekheid de zuiverste volmaaktheid in elk meisje hunner keuze zien. Ik kan evenmin eene bepaalde genegenheid jegens dat meisje goedkeuren, als ik eene tijdelijke betrekking zou kunnen verontschuldigen. Als moeder kan ik de vereischten van stand en rang, in een huwelijksvraagpunt, niet over het hoofd zien.’

De jongeling verliest bij het hooren van die woorden, iets van die beradenheid welke blijkbaar uit houding en worde straalde, toen hij het salon binnentrad; de woorden der moeder treffen hun doel.

Zuster Theodora slaat den broeder met belangstelling gade; doch zij waagt het niet, een woord te zijnen voordeele te zeggen.

‘Er is daarboven,’ zoo gaat Mevrouw voort, ‘iemand die machtiger is dan ik, en er mij rekenschap over vragen zou, indien ik mijne toestemming tot een huwelijk beneden uwen stand gave. Als het oogenblik zal gekomen zijn, dat ik voor hem verschijnen zal, wil ik niet dat hij mij dien misslag verwijte.’

‘En wie zou die rechter over uw doen en laten zijn, moeder?’

‘Dat zult gij later weten, Sybrand.’

‘Zijt gij dan niet onbepaald meesteres over uwe kinderen?’

‘Later, Sybrand, later.’

‘Alweêr raadsels, moeder!’

‘Sybrand, bij al wat u heilig is, luister ook in dit geval naar uwe moeder, die voorzeker rijker in levensondervinding is dan gij. Ik begrijp dat men door een jong en aantrekkelijk wezen kan betooverd worden; ik wil zelf, niet veronderstellen dat dit meisje u in hare netten heeft trachten te vangen.....’

‘Ik kan niet dulden’ zegt Sybrand diep ontsteld, ‘dat men zelfs, in de verste verte, Mejuffer Daliski verdenke.’

De moeder ziet strak voor zich; de steek, dien zij haren zoon toebracht, heeft juist getroffen; zij wil echter hare inzichten verontschuldigen, doch voor eene fijngevoelige ziel als Sybrand is, kan die verontschuldiging wellicht den angel nog dieper in de wonde drukken; zij zwijgt dus voorzichtiglijk.

‘Ik wil naar u luisteren,’ spreekt de zoon voort, ‘hoe pijnlijk uwe woorden dan ook door mijn hart zijn, moeder; maar ik bid u, werp geen schijn van verdenking op haar. Mejuffer Daliski trok mij reeds aan toen ik haar onbekend in de kerk gezien heb, dus vóór dat zij wist dat ik bestond; zij, van hare zijde, wist niet wie ik was, tot welken stand ik behoorde, en toen ik haar dit dezer dagen meêdeelde, is zij de eerste geweest om mij te zeggen: ‘laat mij steeds uwe vriendinne zijn.’

De moeder heeft het hart haars zoons doorgrond; zij ziet dat de genegenheid reeds diep en moeilijk uit te roeien wortels geschoten heeft, en dat alle redeneering voor het oogenblik machteloos zijn zou; alleen met behulp van den tijd kan de moeder over dat gevoel zegepralen.

‘Genoeg Sybrand’ zegt ze stil en met bewogen stem; ‘ik begrijp uwen toestand; ik begrijp ook dat al wat ik op dit oogenblik zeggen zal, u niet tot reden brengen kan. Beloof mij echter geen den minsten nieuwen stap te doen, voor dat ik u het raadsel, waarvan ik u zoo even sprak, zal hebben opgelost. Ik herhaal het, ik ben niet alleen meesteres over uwe toekomst. Beloof gij mij, wat ik u vraag?’

De jongeling zwijgt, en verlaat met tragen trap het vertrek; hij gaat in de veranda, waar Zuster Theodora hem opvolgt. Mevrouw d'Engelgrave voegt zich niet bij zuster en broeder; zij oordeelt dit nutteloos voor het oogenblik. Overigens Theodora is bij Sybrand, en deze zal hem zonder den minsten twijfel,

tot onderwerping aan den moederlijken wil overhalen, en hierin had de moeder nogmaals met veel doorzicht geoordeeld.

‘Sybrand,’ zegt de zuster, ‘eerbiedig den wil onzer moeder, ik smeeek er u om. Zij heeft immers recht op onze onderwerping, achting en liefde.’

‘Ja, dat heeft ze; doch die geheimen, die raadsels, welke op ieder oogeblik in ons leven oprijzen, folteren mij.’

‘Heeft moeder niet gezegd dat die raadsels weldra zullen worden opgelost, Sybrand?’

‘Ja, maar elk oogeblik is eene eeuwigheid voor mij. Zoo even heeft onze moeder nogmaals een nieuw spook in al die geheimzinnigheden gebracht, en dat mij, in wat mij zoo dierbaar is, ongenadig komt dwarsboomen. Wie is die iemand, Theodora, die machtiger is een zij? Die haar, de moeder, de eenige gebiedster over ons sedert den dood van onzen vader - wie is die iemand die haar rekenschap zou vragen, indien zij de toestemming tot een huwelijk gaf. Wie? Een voogd? Ik ben meerderjarig en de zoogezegde voogd heeft zich nooit om ons bekommerd; dien hebben wij nooit gezien? Wie dan toch?’

‘Welnu, ook dat raadsel is zijne oplossing nabij, en heeft uwe moeder u onlangs niet gezegd, Sybrand, dat gij haar op dat oogeblik niets zoudt te verwijten hebben?’

‘Ja, dat zegde zij,’ liet de broeder er nadenkend op volgen.

‘Waarom dan niet geduldig gewacht en betrouwd?’

‘Het is niet zeker dat de gezichtspunten van moeder en zoon, bij die oplossing, dezelfde zijn.’

‘Neen, maar dan nog blijft u de goede God over, die u niet verlaten zal.’

De jongeling zwijgt eene poos en zegt eindelijk;

‘Ge hebt gelijk, zuster, ik jammer vóór dat het jammer daar is. Ik zal wachten en toezien.....’

‘En ik, ik zal bidden!’ antwoordt de zuster onder het heengaan.

Mevrouw d'Engelgrave is in hare kamer en schijnt een oogenblik besluiteloos te zijn. Haar gelaat is bleek, doch verraadts geen schrik. Er ligt integendeel eene koude vastberadenheid op dat wezen te lezen.

Terwijl zij daar staat met al hare tegenwoordigheid van geest en dat koude uiterlijke, heerscht in haar binnenste een drukke beweging: personen, woorden en denkbeelden rijzen beurtelings voor de oogen des geestes op; Mevrouw beoordeelt de eersten, wikt en weegt de laatsten; zij geeft aan elk hunner plaats in hare plannen. Allengs komt er meer vertrouwen in haar. Het spinneweb van draden in eene poppenkast moge u verontrusten, doch de man, gewoon met de poppen te spelen, weet uit al die draden wel wijs te worden, en zelfs uit eene misgreep partij te trekken: zoo was het ook met mevrouw.

Mevrouw ontsteekt eene waskaars en schrijft een brief van een paar regels, vouwt dien vóórdát wij ons hebben kunnen vergewissen wat hij bevat, en het is slechts bij toeval dat wij op het adres den naam van ‘Dobs’ hebben kunnen zien.

Dan zet Mevrouw haren hoed op, laat den sluier naar beneden, hangt een lichten mantel om en verlaat de villa. Zij zelve steekt den brief in den post, en gaat nu dwars door het stadje. Mevrouw ontmoet schier geen badgasten; allen zijn op den zeedijk. De olielampen branden flauw. Niemand let overigens op de gesluisde dame, die op het einde der straat, den houten trap beklimt die naar den zeedijk geleidt. Nu volgt zij de villa's die naast elkander staan, alsof ze aan een lange breinaald geregen zijn.

Voor eene der laaiste gebouwen staat Mevrouw stil: 't is de *Sancta Maria*. De voorzaal is ledig; in de achterkamer zit een meisje aan de tafel en met gebogen hoofdje te werken.

Mevrouw d'Engelgrave treedt binnen en Adriana, door het lichte gedruisch uit hare ingetogenheid gewekt, rijst op en nadert bedeesd de binnengetredene, die nu den sluier achteruit werpt en haar gelaat te zien geeft. De gelijkenis met haren zoon is treffend: Mevrouw moet zich, voorwaar! niet aankondigen.

Een oogenblik staat de bezoeker stil en beschouwt de rijzige gestalte, het indrukwekkende gelaat van Adriana; zij beschouwt die mengeling van eenvoud en verhevenheid, dat koninklijke zouden wij zeggen, hetwelk uit gansch dat wezen spreekt en ook over het ijskoude gevoel, dat Mevrouw jegens het meisje koesterde, een lichte glimp van genegenheid spreidt.

‘Ik ben de burggravin d'Engelgrave’ zegt Mevrouw.

Adriana neigt: zij is als het kruidje-roer-mij-niet, dat reeds onder de geringste aanraking, angstig in-een krimpt en zich bevend als het ware aan het oog zou willen onttrekken.

‘Ik verlang Mijnheer Golden te spreken,’ gaat Mevrouw voort.

Het meisje heeft, als eene schuldige en betrachte, al de tegenwoordigheid van geest verloren, en in plaats van te zeggen dat Mijnheer Golden eenigzins ongesteld is en in zijne kamer blijft, gaat zij koortsig Mevrouw d'Engelgrave voor en den trap op, die naar de kamer van den ouden man geleidt.

De deur der kamer wordt door Claudine, met hare eeuwige pop in den arm, geopend; Adriana trekt hare kleine zuster buiten, verleent doorgang aan de groote dame en ontvlucht zoo snel mogelijk de plaats, waar, volgens zij denkt, druk over haar zal gesproken worden. Op den trap hoort zij een kreet, die haar een oogenblik ademloos doet stil staan, en daarna de deur sluiten; zij zet haren weg voort en begrijpt nu eerst hoe dwaas en ongepast zij gehandeld heeft, die vreemde dame onaangediend boven te leiden.

Nu Mevrouw d'Engelgrave op den dorpel der kamer verschijnt, staat Mijnheer Golden aan tafel, waarop eene waskaars brandt, en slechts een flauw licht in het eenvoudige, maar nette vertrek verspreidt.

De oude man met zijn wit hoofd, bleek wezen, donker flikkerende oogen, heeft in die karige verlichting iets fantastisch en ontzagwekkend tevens. Hij richt zijn donkeren oogslag strak op die plotselinge verschijning, die als tooverslag voor hem optreedt, en zou zonder twijfel in een donder van gramschap losgebersten zijn, ware het niet dat hij de verschijning herkend hadde.

Man en vrouw, die elkander drie-en-twintig jaren geleden verlaten hebben, staan andermaal tegenovereen!

De kreet, dien Adriana op den trap hoorde, is aan Mevrouw d'Engelgrave ontsnapt, toen zij in Mijnheer Golden, voor haar straks nog een vreemde, den echtgenoot herkende, die de wereld en zelfs hare kinderen als overleden beschouwden.

De knieën van Mevrouw knikken, eene koude rilling loopt over hare ledematen, en niet zonder moeite raapt zij zooveel kracht bijeen, om de open gebleven deur te sluiten.

Een oogenblik bedekt Mevrouw de oogen met de twee handen, want haar hoofd draait en zij schijnt in bezwijming te zullen vallen; doch allengs herwint ze andermaal in krachten, en nu staan ze voor elkander, bleek, ontroerd, maar nog met dezelfde trotschheid, misschien nog met denzelfden vonk van gramschap in de oogen als voorheen.

‘Ik vreesde wel dat het toeval ons hier eene gedwongen ontmoeting voorbereidde,’ zegt de man, die zich Thomas Golden laat noemen; ‘maar ik dacht niet dat gij, Mevrouw. mij dat bezoek brengen zoudt.’

‘Indien ik geweten had, dat zich onder den naam

van Thomas Golden de burggraaf Henri d'Engelgrave verborgen hield, zou ik mij wel gewacht hebben mij hier aan te bieden.'

'Indien ik geweten had, dat Mevrouw zich aan deze badplaats bevond, zou ik mij wel gewacht hebben juist deze tot verblijf uit te kiezen.'

Men ziet, die twee personen, eens voor God door het huwelijk verbonden, dragen elkander nog den vinnigen haat toe voor drie-en twintig jaren.

Drie-en-twintig jaren - en zij hebben in de eenzaamheid en in het lijden nog niet geleerd te vergeten en te vergeven!

'Ik zou aan anderen den last opgedragen hebben, om bestaande moeilijkheden te vereffenen,' zegt Mevrouw.

'Aan Dobs misschien,' valt de oude man nijdig in.

Mevrouw neigt de lippen saëm, alsof zij hare tong op dat verwijt bedwingen wil.

'Wat was in alle geval de beweegreden der onderhandeling, die den vreemde of u herwaarts dreef?'

'Ik meende een beroep te doen op Mijnheer Golden. Is het onder dezen naam dat ik mij tot u richten moet, of moet dit zijn onder dien van Mijnheer den burggraaf d'Engelgrave?'

'Als er familiezaken te verhandelen zijn, kunt gij u voor eenige minuten tot dezen laatste wenden. Als Mijnheer Golden heb ik niets te zien in al uwe moeilijkheden.'

'Het zij zoo; ik sta dus voor Mijnheer d'Engelgrave.'

'Ja, voor vijf minuten. Wat verlangt ge?'

'Uw zoon is meerderjarig; hij is de wereld ingetreden en hoe zorgvuldig ik dan ook over hem gewaakt hebbe, toch heeft hij buiten mijn weet zijne liefde op een meisje beneden zijnen stand laten vallen, Uw zoon bemint Mejuffer Daliski.'

'Ik weet het.'

‘Ik vermoedde zulks, en nu weet ik dat ik niet voor een vreemdeling, voor Mijnheer Golden sta, maar wel voor den vader, denk ik zelfs dat, gij uwe toestemming tot die genegenheid hebt gegeven.’

‘Ik keur die genegenheid niet af.’

‘Sybrand heeft mij die genegenheid bekend, doch terwijl ik Mijnheer Golden wenschte te zien en hem voorhouden dat ik niet alleen meesteres was over de hand mijns zoons, en hij mij dus genoeg zou doen die kennismaking voor alsnog niet aan te moedigen, deed ik Mijnheer d'Engelgrave te Antwerpen opsporen, om hem van den gewichtigen toestand kennis te geven, Ge ziet, dat ik nog immer uw gezag erken....’

‘Wie zou er inbreuk op kunnen of durven maken?’

Mevrouw is, wel is waar, gekrenkt over den oppermachtigen toon, waarop die woorden gezegd worden, doch zij geeft geen antwoord in denzelfden geest.

‘Moet ik dan aan uwen zoon zeggen, dat de persoon van wien ik het woord van gezag verwachtte, toestemt in zijne genegenheid jegens die Poolsche?’

‘Waarom niet?’

‘En ge vraagt niet of de moeder toestemt?’

‘Nee, dewijl die toch altijd het tegenovergestelde wil wat ik verlang.’

‘Gij zijt onrechtvaardig; doch ik wil niet redetwisten... Dat meisje is niet van adel.’

‘Wart gij het?’ zegt de oude man barsch en wreed, en die, jammer genoeg, meer en meer in de achting van den lezer verliezen moet.

Mevrouw behoudt hare kalmte.

‘Gij hebt mij tot u verheven en indien ik nu gewillig afdaalde, zoudt gij zeggen dat ik de laagte, waaruit ik gekomen ben, en hoe eerlijk die ook ware, nooit heb kunnen vergeten.’

‘Ik heb een adeltitel nooit hoog geschat; ik acht alle menschen, die eerlijk zijn, even hoog.’

‘Gij hecht meer aan dien titel, dan gij mij wilt doen gelooven.’

‘Alzoo verzet gij u, van uwe zijde, tegen dat huwelijk?’

‘Ja, ik verzet er mij tegen: ik heb gezien, bij smartelijke ondervinding, hoe jammerlijk een huwelijk van ongelijken stand is, en ik wil voor mijn zoon niet herbeginnen, wat voor mij zoo pijnlijk is geweest.’

De twee personen staan nog altijd in dezelfde houding.

‘Van het verledene zullen wij niet spreken!....’ zegt Mevrouw, polsend of die vraag welkom zou zijn.

‘Neen,’ zegt de man, altijd op denzelfden kouden en snijdenden toon. ‘Ik zie immers aan uwe houding alleen wat gij mij van het verledene te zeggen hebt?’

‘Alleen plichtigen buigen het hoofd en de knieën, en ik, ik heb mij niets verwijten!’

‘Gij zet, evenals voor drie-en-twintig jaren, alles stoutmoedig op het spel.’

‘Ik ben geene onwaardige vrouw, Mijnheer de burggraaf, en den naam, die gij mij gegeven hebt, leverde ik smetteloos aan uwe kinderen.’

Er speelt een spotlach vol verachting over de lippen des grijsaards.

‘Indien ik eene onwaardige vrouw ware,’ zegt ze nog, ‘zoudt gij de grootste der onwaardigen zijn, omdat gij uwe kinderen aan mij hebt overgelaten.’

Die woorden treffen den onverbiddelijken man, maar het verwijt is niet geschikt om hem in betere stemming te brengen.

‘Gij hebt Sybrand gezien,’ hervat Mevrouw, en hebt er over kunnen oordeelen of hij een man is zonder eergevoel, of het hart bij hem op de rechte plaats klopt; van zijne zuster spreek ik niet: zij is een engel, die hare weldaden heeft gebracht tot op de slagvelden en in de ambulancen.’

Die weinige woorden hinderden den echtgenoot; hij geeft dan ook een ontwijkend antwoord.

‘Gij zijt,’ zegt hij, ‘altijd goed ter tong geweest!’

‘Dat zijn daden, geen woorden. Overigens ik roem niet op die daden, ik deel ze enkel mee als logische gevolgtrekking van 't geen ik zegde opzichtens mij.’

‘Gij zijt misschien tot inkeer gekomen.’

‘Neen, ik heb de grondbeginsels behouden die ik had. Doch ik wil mij niet verontschuldigen, en daarom, Mijnheer de burggraaf, verschijn ik voor u, zooals voor drie-en-twintig jaren, met ongebogen knie, met ongebukt hoofd. Daarom zal ik vandaag gelijk vroeger van u weggaan, zonder een bede van vergiffenis. Ik heb, na zooveel jaren scheiding, geen enkel goed woord van u mogen vernemen, geen zucht tot verzoening bij u zien opwellen. 't Zij zoo. Gij draagt niet alleen de verantwoordelijkheid van het verledene, maar ook van het tegenwoordige!’

Mevrouw d'Engelgrave heeft de kamer verlaten en gaat, hoe, dat weet zij zelve niet, den trap af. Beneden ontmoet zij Adriana, die, als verschrikt, en alsof zij de schuldige ware, zich in de schaduw terugtrekt.

De moeder van Sybrand bemerkt haar niet: Mevrouw haast zich ook om de villa te verlaten. Wel heeft ze haren sluier neêrgelaten, maar toch volgt zij den druk bezochten zeedijk niet; zij gaat in tegendeel het duinpad op, om alzoo andermaal langs de stadzijde of beneden langs het strand hare villa te bereiken.

Aan den voet der duinen staat Mevrouw, overmeesterd door de ontroering, een oogenblik stil; zij weent, wat zij in jaren niet meer gedaan heeft. Drie-en-twintig lange jaren, hebben dien man dan nog niets veranderd! Wat daar, in die villa, eenige oogenblikken geleden gebeurde, is even pijnigend en misschien nog pijnigender dan 't geen bij de eerste scheuring tusschen de beide echtgenooten plaats greep.

O, het leven is eene vracht, eene verpletterend zware vracht voor Mevrouw d'Engelgrave!

De ongelukkige blijft in het duinzand staan; de zeewind heeft haren hoed afgeslagen, die nu aan het lint op den schouder wiegelt, en zweept met eenige haarklissen hare bleeke wangen of hare sidderende handen, die zij soms voor hare oogen drukt.

Bloedig gevoelt zij de belediging, welke haar door de kwetsende koelheid, neen, door de ijsskoude onverzettelijkheid werd aangedaan, en zij zou op dit oogenblik willen sterven, zonder zelfs nog iemand hier beneden weêr te zien. Gansch de wereld schijnt haar uitgestorven te zijn; nooit gevoelde zij zich zoo alléén in de wereld!

Het gedruisch dat zij achter zich hoort, brengt haar eenigszins tot bezinning en, om de naderende personen te ontwijken, daalt zij, zoo snel het zand zulks toelaat, het duin af; doch niet langs de zijde der stad, langs waar zij gekomen was, maar wel langs den kant der zee.

De wind doet hare kleêren vlotten; de hoed en een paar losgewoelde vlechten hangen op den rug. In hare haast is zij gevallen, twee maal gevallen - en de tweede maal omvatten twee armen haar middel en hoort zij eene haar bekende stem zeggen:

‘Wat doet gij hier, moeder?’

Het is inderdaad Sybrand, die in den omtrek van de *Santa Maria* dwalende, zijne moeder, niettegenstaande de schemering herkent; hij volgt haar op en, nu hij haar heeft opgebeurd, herhaalt hij levendig zijne vraag.

Mevrouw antwoordt niet; zij weent nog altoos, de handen voor de oogen geklemd.

‘Moeder, wat is er gebeurd?’ zegt Sybrand met tranen in de stem.

‘Kom, laat ons naar *Villa Rosa* gaan.... langs het strand.... Ik verlang niemand te ontmoeten.’

‘Gij zijt in de villa van Mijnheer Golden geweest.’

‘Ja, ik was daar.’

‘Is het dààr of hier buiten dat men u verdriet heeft aangedaan?’

‘Daar....’

‘En wie dan toch?’

‘Sybrand, ik moet spreken, ik moet een deel van mijn levensraadsel oplossen....’

Sybrand, weet gij wie Mijnheer Golden is.’

‘Mijnheer Golden?.... Neen.’

‘Kom voort, Sybrand; daar nadert volk!’ en aan den arm haars zoons gaat zij over het natte zand.

‘Wie is Mijnheer Golden, moeder?’

‘Het vraagteeken dat gij zoo lang voor u zaagt staan, wordt beantwoord, kind:

Mijnheer Golden is uw vader?’

Sybrand blijft pal staan; hij beeft, hij wil en kan niet spreken.

‘Mijn vader?’ stamelt hij ten laatste,

‘Ja, die man is de burggraaf Henri d'Engelgrave.’

‘Maar mijn vader is dood?’

‘Neen, neen, wij leven sedert drie-en-twintig jaren van elkander gescheiden, vreemd voor elkander!’ snikt de moeder en verbergt nogmaals beschaamd het aangezicht.

‘En nu, moeder?’

‘Nu heb ik hem, zonder het vermoeden, weêrgezien: ik dacht een vreemdeling te vinden en zag integendeel mijn echtgenoot. Hij heeft u toelating gegeven Mejuffer Daliski te huwen; doch mijn recht op u, het recht eener moeder, heeft hij ongenadig miskend, en mij, na zoo lange jaren afwezigheid, andermaal ongenadig verstooten - en dat, neen, dat heb ik niet verdiend!’

Mevrouw d'Engelgrave zakt in de armen van haren zoon, en beiden, moeder en zoon, weenen hart aan hart. De laatste woorden ‘dat heb ik niet verdiend!’ hebben den jongeling diep getroffen.

‘Moeder,’ zegt Sybrand, ‘ik versta weinig of niets van 't geen gij mij zegt, doch ik wil niet dat men u verongelijke. Heilig, dierbaar zijt ge mij, en als allen u verstooten, zal ik u nog getrouw blijven. In de laatste dagen heb ik u verdacht, omdat ik de raadsels, die voor mijnen geest opstegen, niet ontcijferen kon; doch vergeef mij zulks: ik heb u lief, moeder.... ik heb u lief!’ en hij kust haar de tranen van de wangen.

Schuldig kan zij zijn, ja, zoo schuldig dat die strenge vader haar nog, na zooveel jaren, den vredekus niet geven wil: doch hij, de zoon, zal haar meer liefhebben dan ooit, omdat zij ongelukkig is: zij is, zij blijft immers zijne moeder?

En van Adriana? Hij spreekt er op dit oogenblik niet van: het ongeluk dat zijne moeder getroffen heeft, en dat hij nu bliksemsnel in zijnen geest omvat heeft, houdt hem geheel bezig.

‘Gij zult alles weten, Sybrand,’ zegt Mevrouw, ‘gij zult gansch mijn leven kennen - gij, en uwe heilige zuster ook. Och,’ nokt ze onder het voortgaan, ‘ik had voór hem de knieën maar moeten buigen, mijnen trots breken en hem om vergiffenis bidden; doch dat was de handelwijze eener schuldige vrouw - en schuldig ben ik niet. Neen, Sybrand, neen, schuldig ben ik niet!’

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.